

Kansallisen Ikäohjelman

---

seurantaraportti 2002

Kansallisen ikäohjelman aiemmat seurantaraportit:

Ehdotus Kansallisen ikäohjelman seurantajärjestelmäksi.

Seurantaraportti vuodelta 1998.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 1999:9

ISSN 1236-2050

ISBN 952-00-0618-4

Kansallisen ikäohjelman seurantaraportti

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2000:15

ISSN 1236-2050

ISBN 951-00-0837-3

Kansallisen ikäohjelman seurantaraportti 2001

Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2001:17

ISSN 1237-0606

ISBN: 952-00-1007-6

ISSN 1237-0606

ISBN 952-00-1185-4

Edita Prima Oy, Helsinki 2002

TIIVISTELMÄ

Kansallisen ikäohjelman seurantaraportti 2002. Helsinki 2002. 95 s. (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2002:15.)

ISSN 1237-0606

ISBN 952-00-1185-4

Tämä ikäohjelman neljäs seurantaraportti keskittyy erittelemään yli 55-vuotiaiden asemaa työelämässä. Syynä on se, että heidän työllisyytensä on kaikista ikäryhmistä kehnoin.

Vuonna 2001 ikääntyneiden työllisyys kuitenkin parani kaikista ikäryhmistä eniten. Näin kävi myös vuotta aikaisemmin. Kansallisen Ikäohjelman toimikautena ikääntyneiden työllisyyden kasvu onkin ollut Suomessa nopeampaa kuin muissa EU-maissa. Ikääntyneiden työllisyysaste on Suomessa korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin.

Ikääntyneiden työntekijöiden asema työelämässä on jonkin verran parantunut. Heidän työllisyysasteensa nousu johtuikin ennen muuta siitä, että he pysyvät entistä kauemmin työelämässä. Ikääntyneiden, 55 - 64-vuotiaiden, koulutustaso on matalampi kuin nuoremmilla työntekijöillä, mutta koulutus on parantunut nopeasti. Tämän johtuu siitä, että paremmin koulutetut nuoremmat ikäryhmät vanhenevat.

Myös ikääntyneiden työkyky on jonkin verran kohentunut vuodesta 2000. Heidän työkykynsä on kuitenkin edelleen selvästi heikompi kuin nuoremmilla työntekijöillä. Toisaalta 45 - 54-vuotiaiden työkyky on jonkin verran alentunut joka vuosi vuoden 1998 jälkeen. Tämä ei ennusta hyvää nykyisten 45 - 54-vuotiaiden tulevan työkyvyn kehityksestä.

Ikääntyneiden siirtyminen varhaiseläkkeille on pienentynyt 1990-luvulla. Eläkkeelle siirtymisikä jatkoi nousuaan vuonna 2001. Se oli 59,3 vuotta. Eläkkeiden alkavuus ei viime vuosikymmenen lopulla ole enää kuitenkaan oleellisesti myöhentynyt.

Ikääntyneet näkevät, että työttömäksi joutuessaan heidän mahdollisuutensa saada uutta työtä ovat vähäiset. Työttömien 55 - 64-vuotiaiden vaikeus työllistyä muodostaakin ikääntyneiden keskeisen työmarkkina-ongelman.

Asiasanat: Ikääntyneet työntekijät, työkyky, työllisyys, työttömyys, varhaiseläkkeet

REFERAT

Uppföljningsrapport om det nationella åldersprogrammet för år 2002. Helsingfors 2002. 95 s. (Social- och hälsovårdsministeriets promemorior 2002:15.)

ISSN 1237-0606

ISBN 952-00-1185-4

Denna rapport, som är den fjärde uppföljningsrapport om det nationella åldersprogrammet, koncentrerar sig på att behandla över 55-åriga personers ställning i arbetslivet. Orsaken är att deras sysselsättningssituation är den sämsta bland alla åldersgrupper.

År 2001 förbättrades de åldrade personers sysselsättning ändå mest av alla åldersgrupper. Detsamma hände redan ett år tidigare. Under det nationella åldersprogrammets verksamhetsperiod har åldrade personers sysselsättning förbättrats snabbare i Finland än i de övriga EU-länderna. De åldrades sysselsättningsgrad i Finland är högre än i EU-länderna i genomsnitt.

De åldrade arbetstagarnas ställning i arbetslivet har blivit något bättre. Ökningen i deras sysselsättningsgrad beror främst på att de stannar kvar i arbetslivet längre än tidigare. Utbildningsnivån är lägre hos de åldrade, dvs. personer mellan 55 och 64 år, än hos yngre arbetstagare. Utbildningsnivån har ändå snabbt förbättrats vilket beror på att yngre åldersgrupper med en bättre utbildning åldras hela tiden.

Också åldrade personers arbetsförmåga har blivit något bättre sedan år 2000. Deras arbetsförmåga är ändå tydligt svagare än hos yngre arbetstagare. Å andra sidan har 45 – 54-åriga personers arbetsförmåga försvagats i någon mån varje år sedan 1998. Det här bådär inte gott för utvecklingen av de nuvarande 45 - 54-åriga personers arbetsförmåga.

Antalet förtidspensioneringar hos åldrade personer har minskat på 1990-talet. Den genomsnittliga pensioneringsåldern fortsatte att stiga år 2001, då den uppnådde 59,3 år. Pensioneringsåldern har under senaste årtiondets slut ändå inte väsentligt stigit.

De åldrade anser att de har ringa möjligheter att få nytt arbete om de blir arbetslösa. Svårigheterna att sysselsätta sig utgör ett centralt arbetsmarknadsproblem för arbetslösa personer mellan 55 och 64 år.

Nyckelord: arbetsförmåga, arbetslöshet, förtidspensioner, sysselsättning, åldrad arbetskraft

SUMMARY

Follow-up report on the National Programme on Ageing Workers for the year 2002. Helsinki 2002. 95 pages. (Working Group Memorandums of the Ministry of Social Affairs and Health 2002:15.)

ISSN 1237-0606

ISBN 952-00-1185-4

This report is the fourth follow-up report on the National Programme on Ageing Workers. The report focuses on the age group of persons over 55 years and their situation in working life. This group's employment rate is the lowest among all age groups.

However, in the year 2001 the employment rate of aged persons, i.e. persons between the ages of 55 and 64 years, made the best improvement among all age groups. This was the case one year earlier, too. During the term of the National Programme on Ageing Workers, the improvement in the employment rate of aged people has been more rapid in Finland than in other EU countries. Additionally, the employment rate of aged people is on a higher level in Finland than in the EU countries on average.

The situation of aged employees in working life has improved to some degree. The rise in their employment rate depends primarily on the fact that they stay in working life longer than before. The education level of aged persons is lower than the education level of younger workers. However, a rapid improvement in this matter has been taking place because younger age groups with better education get older.

Also the working ability of aged persons has made some improvement since 2000 but it is still much lower than the working ability of younger workers. On the other hand, the working ability of persons between 45 and 54 years has been slightly declining every year since 1998. This does not promise much with regard to the future working ability of persons who are now between the ages of 45 and 54 years.

The amount of aged persons retiring before their normal retirement age decreased during the 1990's. The average retirement age continued to rise in 2001 and reached 59,3 years. However, there was no longer any essential rise in the retirement age during the latter part of the 1990's.

Persons aged over 55 years consider that they hardly can get new work if they become unemployed. The re-employment difficulties of unemployed persons aged 55-64 form a central labour market problem in that age group.

Key words: aged labour force, early retirement pensions, employment, unemployment, working ability

Sosiaali- ja terveysministeriölle ja työministeriölle

Sosiaali- ja terveysministeriö ja työministeriö asettivat 8.3.2002 vuotta 2001 koskevan Kansallisen Ikäohjelman seurantaraportin valmistelevan asiantuntijaryhmän.

Seurantaraportin tulee koskea ikäohjelmalle relevantteja seurantatietoja, kuten vuonna 1999 valmistuneessa Kansallisen ikäohjelman seurantajärjestelmässä esitetään. Työryhmän on hyödynnettävä ensi sijassa olemassa olevia tilastoja mutta myös muuta saatavissa olevaa informaatiota kuten tutkimuksia ja selvityksiä.

Raportissa eritellään ikääntyvien asemaa työmarkkinoilla ja työvoiman ulkopuolella. Pää-

paino on ikääntyneiden, 55 - 64-vuotiaiden, tilanteen erittelyssä, sillä ikääntyvien työmarkkinaongelmat painottuvat heihin. Raportissa keskitytään Kansallisen Ikäohjelman toimikauden, vuoden 1998 jälkeiseen, sekä erityisesti vuoden 2001 kehitykseen.

Raportti perustuu pääosin olemassa oleviin tilastoihin. Työryhmä on lisäksi analysoinut työolobarometrin tietoja työntekijöiden ikääntymisen näkökulmasta. Työolobarometriin on myös liitetty vuodesta 1999 alkaen Työterveyslaitoksen kehittämän työkykyindeksin puhelinhaastatteluun sovellettu versio. Työolobarometrin tilastokuviot on laatinut tutkija Pekka Ylöstalo Helsingin yliopistosta.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut työmarkkinaneuvos Matti Sihto työministeriöstä ja jäseninä ovat toimineet erikoistutkija Irja Blomqvist Tilastokeskuksesta, professori Juhani Ilmarinen Työterveyslaitoksesta, erikoistutkija Olli Poropudas opetusministeriöstä, ekonomisti Juha Rantala Eläketurvakeskuksesta ja erikoistutkija Pekka Sirén sosiaali- ja terveysministeriöstä. Työryhmän sihteerinä on toiminut suunnittelija Paula Sardar työministeriöstä. Työryhmä nimesi tilastosihteeriksi valtiotieteen ylioppilas Mikko Myrskylän.

Työryhmä jättää seurantaraporttinsa kunnioittaen sosiaali- ja terveysministeriölle ja työministeriölle.

Helsingissä 28.6.2002

Matti Sihto

Irja Blomqvist

Olli Poropudas

Juhani Ilmarinen

Juha Rantala

Pekka Sirén

Paula Sardar

Mikko Myrskylä

ESIPUHE

Kansallinen ikäohjelma (1998 - 2002) perustuu valtioneuvoston 6.2.1997 tekemään periaatepäätökseen. Siinä korostetaan toimenpiteitä, jotka parantavat ikääntyvien työntekijöiden edellytyksiä jatkaa työkykyisinä ja tuottavina työelämässä. Toisaalta painotetaan toimia, jotka tukevat työttömäksi joutuneiden ikääntyvien siirtymistä takaisin työelämään.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja työministeriö asettivat 1.3.2002 Kansallisen Ikäohjelman neljäntä seurantaraporttia valmistelevan asiantuntijaryhmän. Ryhmän puheenjohtajana toimi työmarkkinaneuvos Matti Sihto työministeriöstä. Seurantaraportin tuli koskea ikäohjelmalle relevantteja seurantatietoja kuten aikaisemmissakin raporteissa.

Ikäohjelman neljännen seurantaraportin mukaan 55 - 59-vuotiaiden työllisyys parani kaikista ikäryhmistä selvästi eniten vuonna 2001 kuten myös vuotta aikaisemmin. Ylipäänsä ikääntyneitten, 55 - 64-vuotiaiden, työllisyyden kasvu onkin ollut Kansallisen Ikäohjelman toimikautena EU-maiden nopeinta juuri Suomessa. Ikääntyneistä 55 - 59-vuotiaiden työllisyysaste on Suomessa nykyään korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin. 60 - 64-vuotiaiden työllisyysaste on puolestaan keskimääräistä tasoa.

Ikääntyneiden työntekijöiden koulutustaso on matalampi kuin nuoremmilla työntekijöillä, mutta 55 - 64-vuotiaiden koulutus paranee hyvin nopeasti. Tämän johtuu siitä, että paremmin koulutetut nuoremmat ikäryhmät vanhenevat. Ikääntyneet eivät ole paljoakaan nostaaneet koulutuksensa tasoa työelämänsä aikana. Sen sijaan suomalaiset ikääntyneet ovat vaikiinnuttaneet aktiivisen henkilöstökoulutukseen osallistumisensa.

Ikääntyneiden työntekijöiden asema työelämässä on jonkin verran parantunut. Myös ikääntyneiden työkyky on jonkin verran kohentunut vuodesta 2000. Heidän työkykynsä on kuitenkin edelleen selvästi heikompi kuin nuorempien työntekijöiden. Toisaalta 45 - 54-vuotiaiden työkyky on jonkin verran alentunut joka vuosi vuoden 1998 jälkeen. Tämä ei ennusta hyvää nykyisten 45 - 54-vuotiaiden tulevan työkyvyn kehityksestä.

Ikääntyneet työntekijät siirtyvät työelämästä yleensä eläkkeelle. Se on kaksi kertaa yleisempää kuin siirtyminen työttömäksi. Ikääntyneiden siirtyminen työstä varhaiseläkkeille on kuitenkin pienentynyt 1990-luvulla. Eläkkeelle siirtymisikä jatkoi nousuaan vuonna 2000. Se oli 59,3 vuotta, mikä on korkeampi kuin kertaakaan 1990-luvulla. Jatkossa eläkkeellesiirtymisiän kasvu voi taittua, koska eläkkeiden alkavuus ei viime vuosikymmenen lopulla ole enää oleellisesti myöhentynyt.

Ikääntyneet työttömät ovat työllistyneet entistä useammin, mutta heidän on kuitenkin vaikea päästä pysyvästi takaisin työelämään. Huonot työllistymisnäkymät muodostavat edelleen ikääntyneitten keskeisen työmarkkinaongelman.

Helsinki heinäkuu 2002

Markku Lehto
kansliapäällikkö
sosiaali- ja terveysministeriö

Harri Skog
ylijohtaja
työministeriö

SISÄLLYSLUETTELO

I	YHTEENVETO	17
II	TYÖLLISYYS	19
1.	Työllisyyden kehitys	19
2.	Ikääntyvien työllisyys EU-maissa	23
3.	Ikääntymisen vaikutus työllisten määrään	23
4.	Työlliset eri toimialoilla	23
5.	Työllisten koulutus	24
5.1.	Ikääntyvän ja ikääntyneen väestön koulutusaste	24
5.2.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen	25
5.3.	Työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutukseen osallistuminen	28
5.4.	Henkilöstökoulutukseen osallistuminen	31
5.5.	Ikääntyvien ja ikääntyneiden vieraiden kielten taito ja tietokoneen käyttö	31
6.	Työolot ja työkyky	36
7.	Siirtymät työllisyydestä työttömyyteen ja eläkkeelle	45
7.1.	Siirtymät työllisyydestä vuosina 1989-2000	45
7.2.	Siirtymät työllisyydestä 1-vuotisikäryhmittäin	47
III	TYÖTTÖMYYS	52
1.	Työttömien määrä ja sen kehitys	52
2.	Työttömien ominaisuuksia	54
3.	Työttömien toimeentulo.....	56
4.	Osallistuminen aktiivitoimiin	56
5.	Työttömyysjaksojen päättymisen	59
IV	VARHAISELÄKKEELLE SIIRTYMINEN	63
1.	Ikääntyneiden saamat varhaiseläkkeet	63
2.	Laskennallinen eläkkeellesiirtymisikä	66
V	IKÄÄNTYVIEN PÄÄASIAINEN TOIMINTA	69
	LIITEKUVIOT	73
	LIITETAULUKOT	85

I YHTEENVETO

Työelämästä poistuminen yleistyy 55. ikävuodesta lähtien ja ikääntyneitten, 55- 64-vuotiaiden, työllisyysaste on matalin. Seurantatiedotuksessa keskitytään erittelemään ikääntyneiden työmarkkinatilanteen kehitystä.

1. Ikääntyneiden työllisyys parani vuonna 2001 kaikista ikäryhmistä selvästi eniten. Näin kävi myös vuotta aikaisemmin. Ikääntyneiden työllisyys on kohentunut voimakkaasti vuodesta 1998 alkaen.

Ainoastaan 55 - 59-vuotiaat ovat kaikista eri 5-vuotisikäryhmistä ylittäneet lamaa edeltäneen työllisyyden tason. Ikääntyneistä 55 - 59-vuotisten miesten työllisyysaste vuonna 2001 ja naisten työllisyysaste jo vuotta aikaisemmin ylitti selvästi vuoden 1989 työllisyysasteen. Myös 60 - 64-vuotiaiden työllisyys on kohentunut nopeasti ja lähenee lamaa edeltänyttä tasoa. Ikääntyneitten työllisyysaste ei kuitenkaan ollut ennen talouslamaakaan korkea.

Kasvava joukko ikääntyneitä saa osa-aikaeläkettä ja työskentelee osa-aikaisesti. Vaikka tämä otetaan huomioon, on ikääntyneitten työllisyyden kasvu ollut kaikista ikäryhmistä nopeinta.

2. Ikääntyneiden työllisyyden kehitys poikkeaa muiden EU-maiden kehityksestä. Ikääntyneitten työllisyyden kasvu on ollut nopeinta Suomessa.

Ikääntyneistä 55 - 59-vuotiaiden työllisyysaste on Suomessa korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin. Tämä johtuu naisten yleisestä työssä olosta Suomessa. Sen sijaan miesten työllisyysaste on jonkin verran EU:n keskimäärää heikompi. 60 - 64-vuotiaiden työllisyysaste on puolestaan keskimääräistä tasoa, vaikka kyseisen ikäisten naisten työllisyys onkin Suomessa yleisempää kuin EU:ssa keskimäärin.

3. Ikääntyneiden työllisyyden paraneminen johtuu ennen muuta siitä, että he pysyvät entistä pidempään aikaisemmassa työsuhteessaan ja siten kauemmin työelämässä. Sen sijaan työttömyydestä uudelleen avoimille työmarkkinoille työllistyneiden ikääntyneitten määrä on edelleen vähäinen.

Jos työllisyysaste eri yksivuotisikäryhmissä säilyy vuoden 2001 tasolla, tulee työikäisten (15 - 64-vuotiaan) työllisten määrä laskemaan. Tämä johtuu siitä, että työikäisen väestön määrän kasvu keskittyy yli 55-vuotiaisiin. Heidän parissaan myös työelämästä poistuminen, ennen muuta varhaiseläkkeille siirtyminen, on yleistä. Yli 50-vuotiaiden on pysyttävä työelämässä vuoden nykyistä kauemmin, jotta työllisten määrä säilyisi nykyisellä tasolla.

4. Ikääntyneiden täytettyä 58 vuotta muodostuu eläkkeelle siirtymisestä keskeisin työelämästä pois siirtymisen väylä. Tätä ennen keskeisin väylä on työttömyys. Ikääntyneiden

varhaiseläkkeen saajien väestöosuus onkin pienentynyt 1990-luvulla, mutta työttömien kasvanut.

Työttömäksi siirtyminen yleistyy 55. ikävuodesta lähtien ja vähenee jyrkästi 59. ikävuoden jälkeen. Täytettyään 60 vuotta ns. eläkeputkessa olleet siirtyvät työttömyyseläkkeelle. Heitä on 60 - 64-vuotiaista joka viides.

5. Ikääntyneiden työntekijöiden koulutustaso on matalampi kuin nuoremmilla työntekijöillä. Toisaalta 55 - 64-vuotiaiden koulutus paranee hyvin nopeasti, kun paremmin koulutetut nuoremmat ikäryhmät vanhenevat. Ikääntyneet eivät ole paljoakaan nostaneet koulutuksensa tasoa työelämänsä aikana. Sen sijaan suomalaiset ikääntyneet ovat vakiinnuttaneet aktiivisen henkilöstökoulutukseen osallistumisensa.
6. Ikääntyneiden miesten ja naisten työkyky on selvästi heikompaa kuin nuoremmilla työntekijöillä. Ikääntyneiden työkyky on kuitenkin jonkin verran kohentunut vuodesta 2000. Positiivista kehitystä tukee se, että niiden ikääntyneiden osuus, jotka eivät usko jaksavansa terveytensä puolesta nykyisessä ammatissaan kahden vuoden kuluttua, on vähentynyt. Toisaalta tuo osuus on kasvanut 45 - 54-vuotiaiden, sekä miesten että naisten, parissa. Samalla heidän työkykynsä on jonkin verran alentunut joka vuosi vuoden 1998 jälkeen. Tämä ei ennusta hyvää nykyisten 45 - 54-vuotiaiden tulevan työkyvyn kehityksestä.
7. Työssä jatkaneiden ikääntyneiden näkemykset työpaikan organisoinnista ja työilmapiiristä ovat yksi eri ikäryhmien myönteisimmistä. He kokevatkin ikäsyrjintää aikaisempaa harvemmin. Ikääntyneiden kanta työelämän muutoksen suunnasta on myönteinen mutta tullut kuitenkin entistä varauksellisemmaksi vuonna 2001. Talouden suhdannekehityksellä ja epävarmuuden kasvulla on eittämättä ollut vaikutuksensa.
8. Ikääntyneiden työttömyys on selvästi yleisempää ja pitkäkestoisempaa kuin muissa ikäryhmissä. 55 - 59-vuotiaitten työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat kuitenkin laskeneet selvästi vuonna 2001. Tärkein syy on se, että aikoinaan eläkeputkeen tulleet suuret työttömien ryhmät ylittävät nykyään 60 vuoden iän ja siirtyvät työttömyyseläkkeelle. Vaikka ikääntyneet työttömät ovat työllistyneet entistä useammin, heidän on kuitenkin vaikea päästä pysyvästi takaisin työelämään. Tämä on edelleen ikääntyneiden keskeinen työmarkkinaongelma.
9. Eläkkeelle siirtymisikä jatkoi nousuaan vuonna 2001. Eläkkeelle siirtymisikä oli 59,3 vuotta, mikä on korkeampi kuin kertaakaan 1990-luvulla. Hyvän työllisyystilanteen lisäksi kehityksen taustalla on myös varhaiseläkkeille siirtymisen myöhentyminen. Jatkossa eläkkeelle siirtymisiän kasvu voi taittua, koska eläkkeiden alkavuus ei viime vuosikymmenen lopulla ole enää oleellisesti myöhentynyt.

Myös tosiasiallinen työelämästä poistumisikä kohosi mm. siksi, että ikääntyneiden virta työttömyyteen hidastui ja ns. työttömyyseläkeputkessa olevien määrä väheni.

II TYÖLLISYYS

1. Työllisyyden kehitys

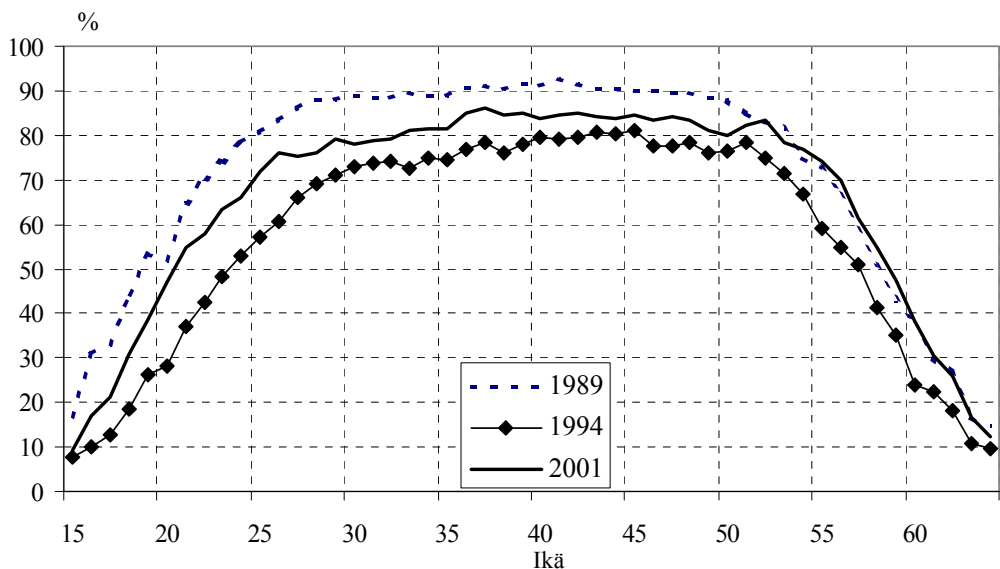
Talouden kasvun hidastumisesta huolimatta työllisyys parani vuonna 2001 lähes entisten vuosien nopeudella. Työllisyys kehittyi kaikkein myönteisimmin ikääntyneitten, 55 – 64 – vuotiaiden, parissa kuten myös vuotta aikaisemmin (kuvio 1; liitetaulukko 1).

Koko työikäisen (15 - 64 v.) väestön työllisyysaste nousi vuodesta vuodesta 2000 vuoteen 2001 vajaalla prosenttiyksiköllä. 55 - 59-vuotiaiden työllisyys kasvoi enemmän kuin missään muussa ikäryhmässä: 3,5 prosenttiyksikköä. Vanhimpien työikäisten, 60 - 64-vuotiaiden, työllisyysaste on perinnäisesti ollut ja on edelleen eri ikäryhmistä matalin. Myös heidän työllisyytensä on kasvanut laman jälkeen myönteisesti ja kasvuvauhti on viime vuosina ollut suhteellisesti jopa kaikkein nopeinta. (Ks. kuvio 2, liitekuvio 2 ja taulukko 1.)

Vuodesta 1999 ikääntyneitten 55 - 59-vuotiaitten työllisyyden kasvu on kohdistunut tasaisesti molempiin sukupuoliin. Viime seurantaraportissa kiinnitettiin huomiota siihen, että 60 - 64-vuotiaiden naisten työllisyys ei vuonna 2000 noussut lainkaan mutta miehillä nousua oli peräti 16 prosenttia (4 prosenttiyksikköä). Nyt naisten työllisyys kasvoi kaksi kertaa miesten työllisyyttä enemmän. (Ks. liitetaulukko 1 ja liitekuviot 1a ja b sekä 3a ja b).

Kuvio 1.

Työllisyysasteet iän mukaan vuosina 1989, 1994 ja 2001.
Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

Taulukkoon 1. on tiivistetty ikääntyneiden työllisyyden myönteinen kehitys vuoden 1998 jälkeen. Työllisyyden kasvu on ikääntyneillä paljon voimakkaampaa kuin nuoremmissa ikäryhmissä.

On esitetty epäilyjä siitä, kuvaako ikääntyneiden työllisyysasteen kehitys ikääntyneiden työllisyydessä tosiasiaissa tapahtuneita muutoksia. Osa-aikaeläkkeen saajien määrän kasvu on ollut nopeaa vuodesta 1998 alkaen (ks. luku IV, taulukko 8). Osa-aikaeläkkeen saajien osuus 55 - 64-vuotiaasta väestöstä onkin noussut vuonna 2001 viiteen prosenttiin ja osuus työllisistä peräti 11 prosenttiin. Tämän vuoksi on perusteltua kysyä, johtuuko ikääntyneiden poikkeuksellisen myönteinen työllisyyskehitys vain osa-aikaeläkkeen mahdollistamasta osa-aikatyön lisääntymisestä. Tällöin ikääntyneiden työpanos ei välttämättä ole kasvanut, vaikka työllisten määrä on.

Osa-aikaeläkkeen merkityksen kontrolloimiseksi esitetään seuraavassa kuviossa toisaalta normaalilla tavalla mitattu työllisyysaste eri ikäisillä ja toisaalta mukautettu työllisyysaste, jossa osa-aikatyötä tekevien osa-aikaeläkettä saavien määrän kasvu on otettu huomioon. Mukautettu työllisyysaste on laadittu pitämällä osa-aikaeläkettä saavan työpanosta puolena yhden tavallisen työllisen työpanoksesta.

Osa-aikaeläkkeen saajien huomioon ottaminen pudottaa ikääntyneiden työllisyysastetta selvästi. Pudotus on suurimmillaan 58- ja 60-vuotiaiden parissa, jossa työllisyysaste putoaa runsaat neljä prosenttiyksikköä. Ylipäänsä ikääntyneillä 55 - 64-vuotiailla työllisyysasteen pudotus on runsaat kaksi prosenttiyksikköä.

Osa-aikaeläkkeen huomioon ottava ikääntyneiden mukautettu työllisyysaste hitaammin kuin tavanomainen työllisyysaste. Tästä huolimatta 55 - 59-vuotiaat ovat tällöinkin kaikista 5-vuotiskäryhmistä ainoa, jonka työllisyys ylittää lamaa edeltäneen ajan työllisyystason. Ylitys johtuu ikääntyneiden naisten työllisyyskehityksestä, sillä miesten mukautettu työllisyysaste jää hieman lamaa edeltäneen ajan työllisyystason alapuolelle.

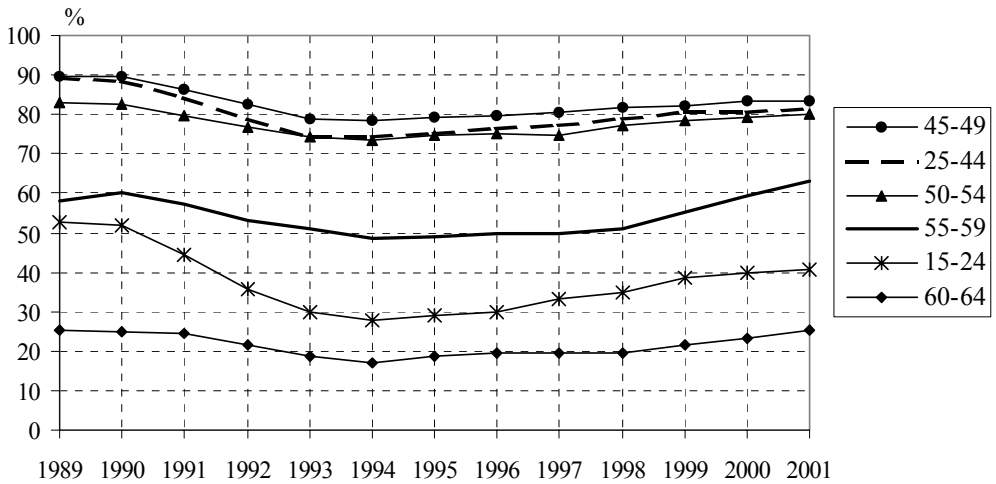
Taulukko 1.

Työllisyysasteet ja työllisyysasteindeksi (1998 = 100) ikääntyneillä ja kaikilla työikäisillä vuosina 1998 – 2001. Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

	Työllisyysaste			Indeksi (vuosi 1998 = 100)		
	55-59	60-64	15-64	55-59	60-64	15-64
1998	51,2	19,6	64,1	100,0	100,0	100,0
1999	55,2	21,6	66,0	107,8	110,2	103,0
2000	59,3	23,4	66,9	115,8	119,4	104,4
2001	63,1	25,5	67,7	123,2	130,1	105,6

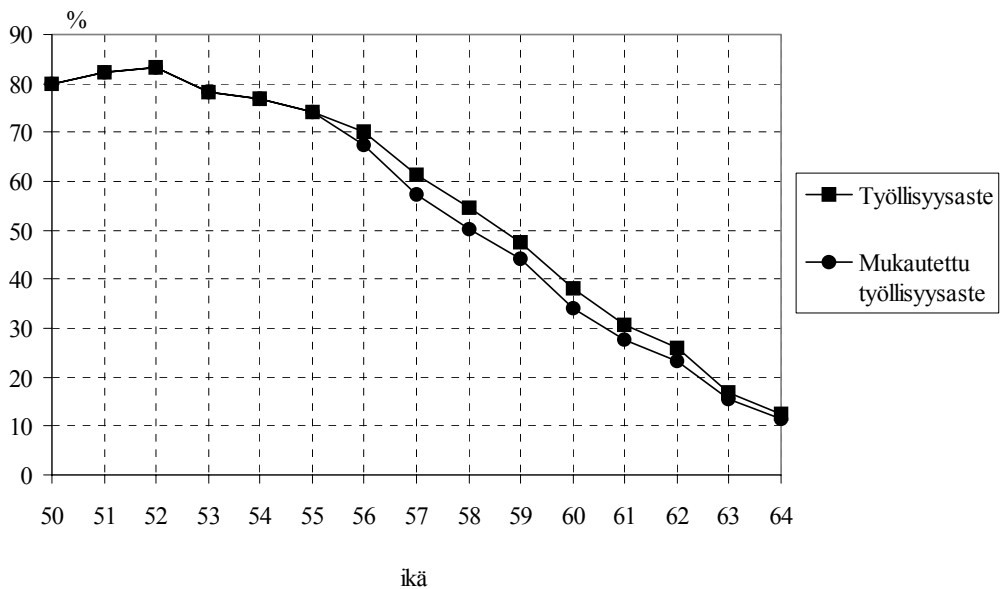
Kuvio 2.

Ikäryhmittäiset työllisyysasteet vuosina 1989 – 2001.
Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

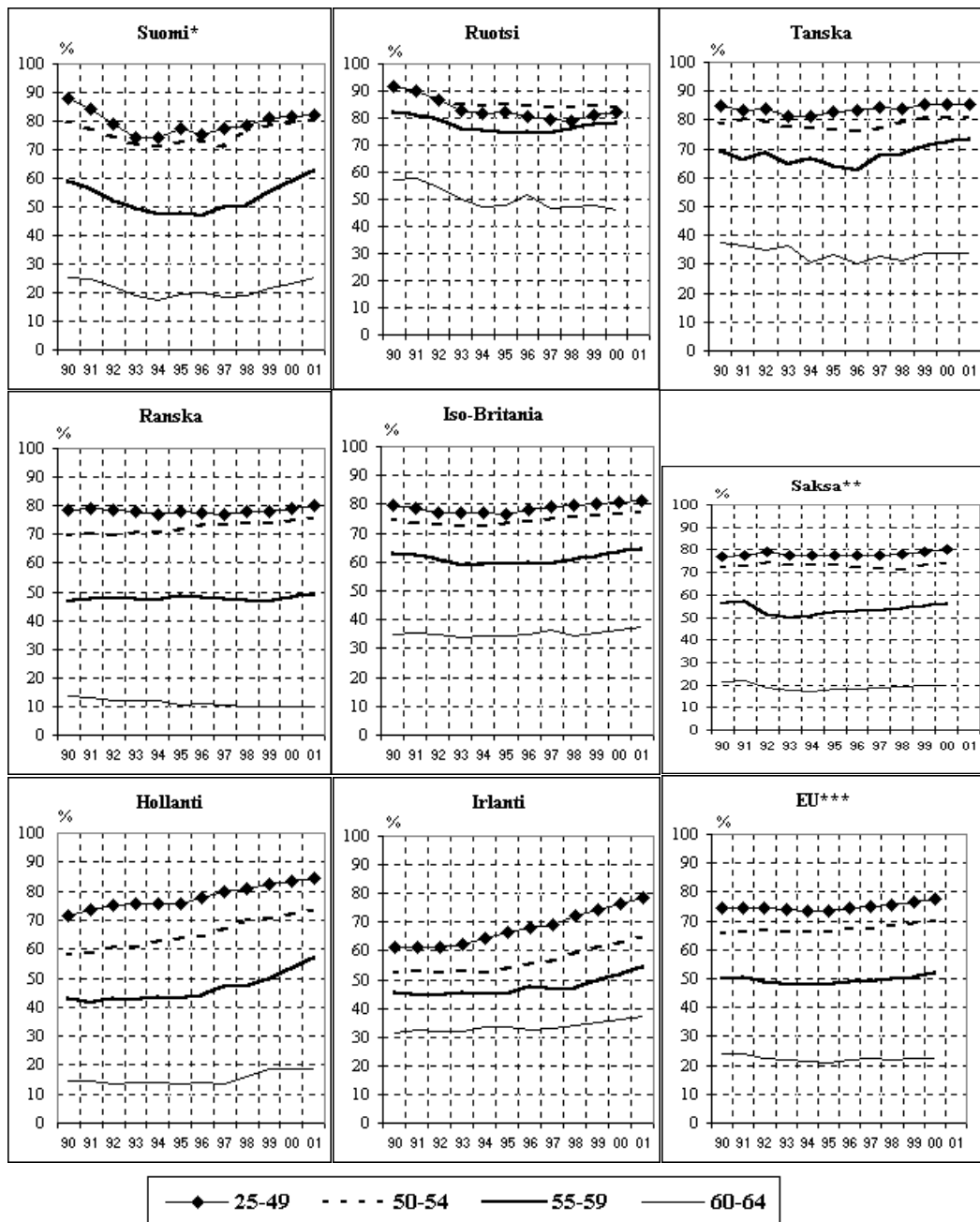
Kuvio 3.

Työllisyysaste ja mukautettu työllisyysaste, jossa osa-aikaeläkeläisen panos vastaa puolta tavallisen työllisen työpanoksesta, vuonna 2001. Tilastokeskus, työvoimatutkimus sekä Kelan ja ETK:n yhteistilasto, Tilasto Suomen eläkkeensaajista

Kuvio 4.

Työllisyysaste iän mukaan keskimäärin vuosina 1990 – 2001 Suomessa ja keskeisissä EU-maissa. OECD, Labour Force Survey.

* Vuosi 1999 Tilastokeskus, työvoimatutkimus

** 1990-1993 Länsi-Saksa, 1994-1999 Saksa

*** 1990 - 1995 12 maata, 1996 - 2000 15 maata, väestöpainoin laskettuna

2. Ikääntyvien työllisyys EU-maissa

Alle 55-vuotisten työllisyys on yleensä kasvanut EU-maissa 1990-luvulla. 55 - 59-vuotiaiden työllisyys on säilynyt vakaana, mutta 60 - 64-vuotisten työllisyys on hieman laskenut. Suomessa kaikkien ikäryhmien työllisyys romahti 1990-luvun laman seurauksena. Vuoteen 2001 mennessä ikääntyneet, niin 55 - 59- kuin 60 - 64-vuotiaat, ovat kuitenkin saavuttaneet lamaa edeltäneen työllisyystason. Tästä huolimatta myös 25 - 55-vuotiaiden työllisyysasteet ovat Suomessa selvästi korkeammat kuin yleensä EU-maissa vuonna 2001. Vuoden 1998 jälkeen myös 55-59-vuotiaiden työllisyysasteet ovat ylittäneet EU:n keskimääräisen tason. Vanhimpien työkäisten, 60 - 64-vuotiaiden, työllisyys on Suomessa ollut EU:n keskimääräisellä tasolla. (Ks. kuvio 4 ja liitetaulukko 3.).

Suomen asema kansainvälisessä vertailussa selittyy keskeisesti naisten korkeasta työhön osallistumisesta. 20 vuotta täyttäneiden naisten työllisyysaste on Suomessa korkeampi kaikissa 5-vuotiskäryhmissä kuin yleensä EU-maissa. Erot ovat suurimmillaan ikääntyvien, varsinkin 45 - 54-vuotiaiden parissa. Miesten työllisyysasteet ovat puolestaan pienemmät kaikissa 5-vuotiskäryhmissä kuin yleensä EU-maissa. Erot ovat miestenkin osalta suurimmat ikääntyvien, varsinkin 55 - 64-vuotiaiden, keskuudessa, nyt vain suomalaisten ikääntyvien tappioksi.

3. Ikääntymisen vaikutus työllisten määrään

Työkäisten (15 - 64-vuotiaiden) määrä kasvaa vuoteen 2010 saakka. Kasvu johtuu kuitenkin ainoastaan 55-vuotta täyttäneiden määrän kasvusta, sillä nuorempien määrä vähenee. Työkäiset keskittyvät ikäryhmiin, joissa työstä poistuminen alkaa yleistyä.

Seuraavasta kuviosta 5 käy ilmi, että työllisten määrä laskisi noin 100 000 henkilöllä vuoteen 2010 mennessä, jos eri ikäisten (yksivuotiskäryhmien) työllisyysasteet pysyisivät samoina kuin nykyään (skenaario 1). Lasku johtuu siitä, että väestö keskittyy ikääntyneisiin ryhmiin, joissa työllisyysasteet ovat matalat. Kuvioon 2 on laskettu kaksi skenaariota, joilla pyritään tuomaan esiin ikääntyneiden työllisyyden merkitys. Skenaarioissa 2 ja 3 alle 50-vuotiaitten työllisyysasteet ovat nykyisen suuruiset. Kun yli 50-vuotiaat pysyvät vuoden nykyistä kauemmin työelämässä, työllisten määrä säilyy nykyisellä tasolla. (Ks. liitekuvat 4a ja 4b).

4. Työlliset eri toimialoilla

Työssäkäyntitilaston mukaan ikääntyneitä (55 - 64-vuotiaita) työssä olevia oli vuonna 2000 neljännesmiljoona. Eniten ikääntyneitä työskenteli julkisissa ja muissa palveluissa (88 000 henkilöä) ja teollisuudessa (44 000 henkilöä).

Vuonna 2000 ikääntyvät (45 - 64-vuotiaat) ja ikääntyneet (45 - 54-vuotiaat) olivat väestö-

osuuteensa nähden yliedustettuina maa- ja metsätaloudessa sekä julkisissa ja muissa palveluissa. Kaupassa ja teollisuudessa toimii suhteellisesti enemmän nuoria kuin vanhoja. Kun ikääntyneiden osuus kaikkien toimialojen työllisistä oli 11 prosenttia (45 - 64-vuotiaiden 40 %), oli osuus julkisissa ja muissa palveluissa 13 prosenttia (44 %), mutta teollisuudessa 9 (38 %) ja kaupassa 9 prosenttia (32 %). (Liitekuviot 5a ja 5b).

5. Työllisten koulutus

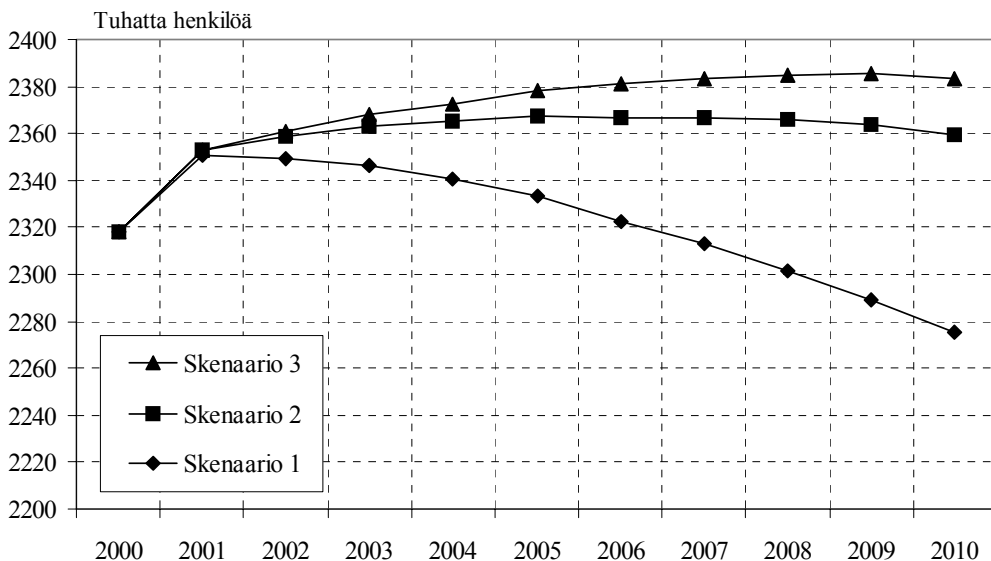
Seuraavassa esitetyt tiedot perustuvat Tilastokeskuksen koulutustilastoihin – väestön koulutusaste koulutusrakennetilastoon ja aikuiskoulutukseen osallistumista ja perustaitovalmiuksia koskevat tiedot Aikuiskoulutustutkimus 2000:een.

5.1. Ikääntyvän ja ikääntyneen väestön koulutusaste

Ikääntyvien (45 – 54-vuotiaat) ja ikääntyneiden (55 – 64-vuotiaat) koulutustaso on selvästi heikompi kuin nuorempien ikäryhmien, vaikka heidänkin koulutustasonsa on noussut tasaisesti (kuvio 6).

Kuvio 5.

Työllisten määrä vuosina 2000 – 2010. Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja väestöennuste.

Skenaario 1 = Työllisyysasteet pysyvät vuoden 2001 tasolla

Skenaario 2 = 15-49-vuotiailla työllisyysaste pysyy vuoden 2001 tasolla, vanhempien työstä poistumista myöhennetty vuodella

Skenaario 3 = 15-49-vuotiailla työllisyysaste pysyy vuoden 2001 tasolla, vanhempien työstä poistumista myöhennetty kahdella vuodella.

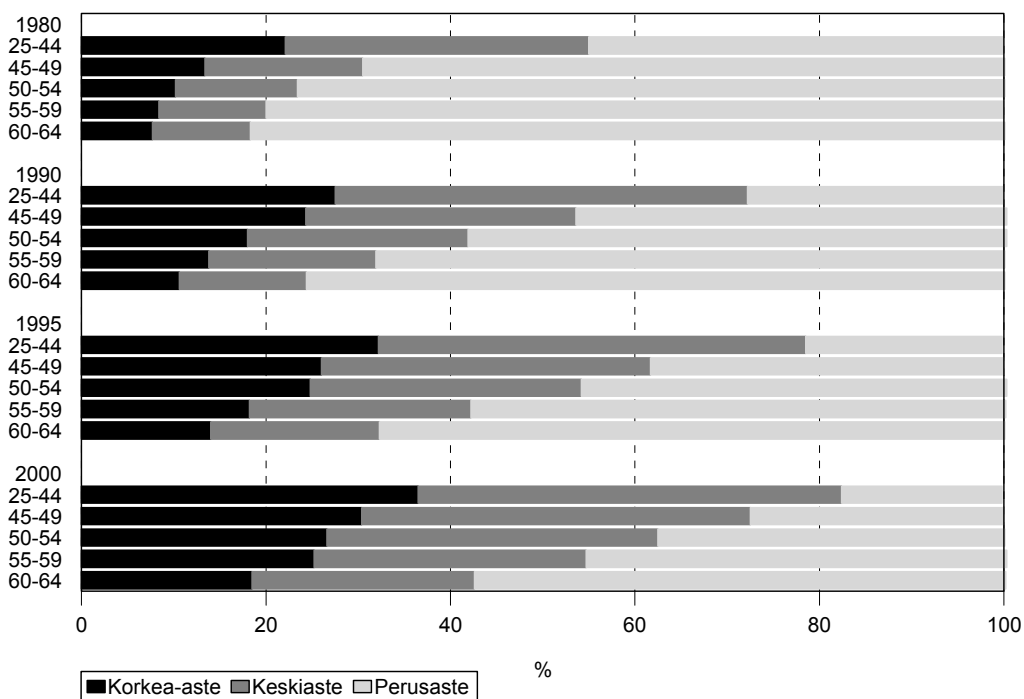
Kun 60 - 64-vuotiaista oli vuonna 1980 vajaa viidennes suorittanut perusasteen jälkeen jonkin tutkinnon, oli heistä tutkinnon suorittaneita vuonna 1990 melkein neljäsosa ja kymmenen vuotta myöhemmin 43 prosenttia. Koulutusasteen nousu näkyy 55 - 59-vuotiaiden ikäryhmässä vielä selvemmin; kun 55 - 59-vuotiaista oli vuonna 1980 perusasteen jälkeen jonkin tutkinnon suorittaneita viidennes, vuonna 1990 heitä oli kolmannes ja vuonna 2000 selvästi yli puolet (55 %).

5.2. Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2000 noin 54 prosenttia 18 - 64-vuotiaasta väestöstä. Osallistumisosuus oli kasvanut vuoteen 1995 verrattuna noin kuusi prosenttiyksikköä. Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan koulutusta, joka on erityisesti aikuisikäisiä ajatellen järjestettyä ja organisoitua. Erona pääosin nuorille tarkoitettuun koulutukseen voivat olla esimerkiksi opetuksen ajankohta ja opetustavat. Suurimmat aikuiskoulutusmuodot ovat työntantajain työpaikalla järjestämä koulutus, ammatillisten oppilaitosten aikuiskoulutus ja kansalaisopistojen koulustustoiminta. Aktiivisuus osallistua aikuiskoulutukseen laskee selvästi iän myötä (kuvio 7).

Kuvio 6.

Väestön koulutusaste ikäluokittain vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000 (% väestöstä).

Aikuiskoulutukseen osallistuminen lisääntyi 1990-luvun alkupuolella erityisesti ikääntyvien (45 - 54-vuotiaiden) sekä ikääntyneiden (55 - 64-vuotiaiden) ryhmissä. Tämä suuntaus kuitenkin tasaantui 1990-luvun jälkipuoliskolla ja vuodesta 1995 tapahtunut osallistumisen kasvu on keskittynyt lähes pelkästään alle 45-vuotiaiden osalle.

Naiset olivat aktiivisempia koulutukseen osallistujia kuin miehet eikä aktiivisuus laskenut heillä iän myötä yhtä jyrkästi kuin miehillä (kuvio 8)

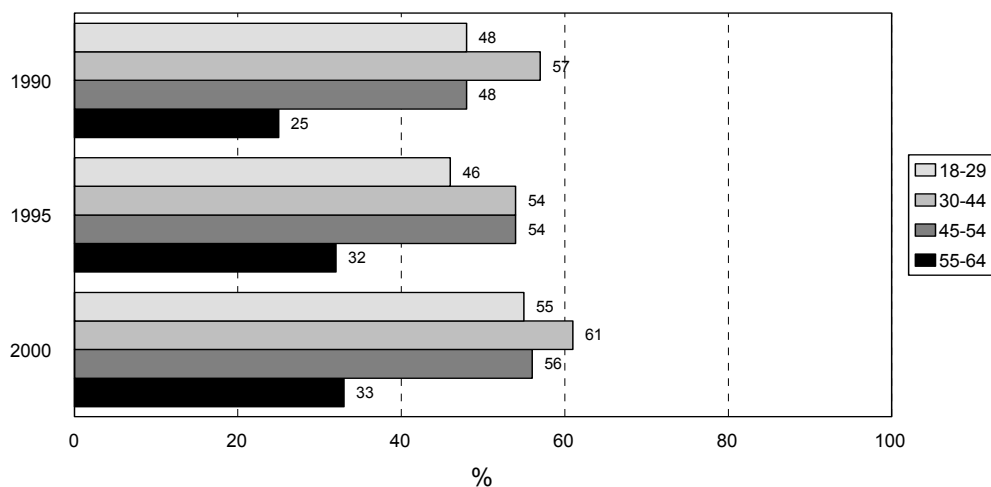
5.3. Työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutukseen osallistuminen

Osallistumisasteet

Suurin osa aikuiskoulutuksesta on työhön tai ammattiin liittyvää eli sellaista aikuiskoulutuksena järjestettyä koulutusta, johon on osallistuttu osallistujan oman näkemyksen mukaan työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi. Yleisimpiä työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen muotoja olivat työllisten työpaikkakoulutus ja työttömien työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus. Vuonna 2000 oli aikuiskoulutukseen osallistunut oman ilmoituksensa mukaan työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi työvoimaan kuuluvista 18 - 64-vuotiaista noin puolet (51 %) eli 41 prosenttia koko tämänikäisestä väestöstä. Työllisistä oli tällaisessa aikuiskoulutuksessa 55 prosenttia ja työttömistä joka neljäs. Työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistumisosuus oli kasvanut viiden vuoden takaiseen tilanteeseen nähden kahdeksan prosenttiyksikköä. 1990-luvun alkupuoliskolla osallistumisaste kasvoi eniten 55 - 64-vuotiailla ja loppupuolella alle 30-vuotiailla.

Kuvio 7.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen ikäluokittain vuosina 1990, 1995 ja 2000 (% väestöstä). Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

Miesten ja naisten iän mukaan laaditut osallistumisprofiilit ovat työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen osalta hyvin samanlaiset kuin kaiken aikuiskoulutuksenkin osalta eli naisten osallistumisaste ei laske iän mukana yhtä jyrkästi kuin miesten.

Työvoimaan kuuluvien todennäköisyys osallistua työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen laskee selvästi jo 55 – 59-vuotiaiden ikäryhmässä ja on vielä sitäkin alhaisempi 60 - 64-vuotiailla (taulukko 2). Osallistumistodennäköisyys 55 – 59-vuotiaiden ikäluokassa laskee erityisesti työttömillä. Vaikka työllistenkin kohdalla tässä ikäryhmässä on voimakas lasku, se ei ole yhtä jyrkkä kuin työttömillä.

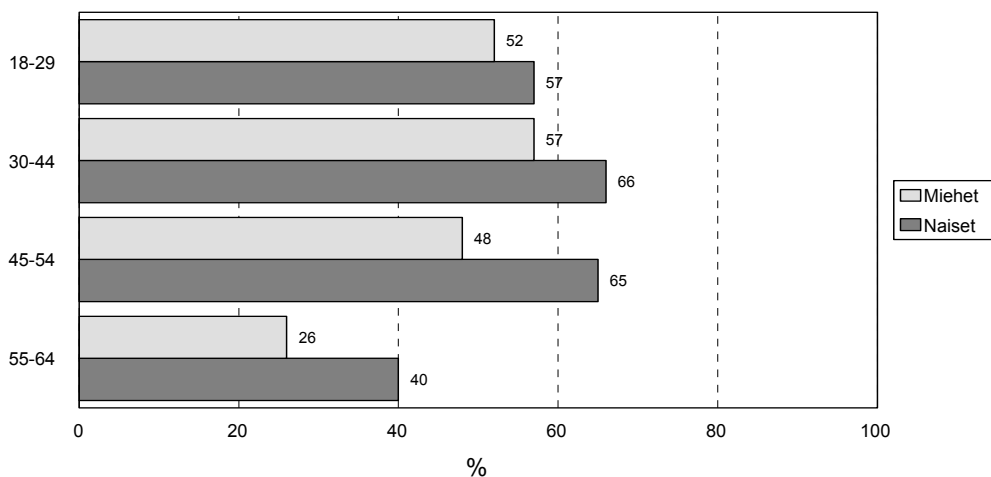
Koulutuspäivät

Koulutuspäivien määrät eroavat suuresti eri ikäluokkien välillä, kun huomioon otetaan henkilön työmarkkina-asema ja pohjakoulutus (taulukko 3). Alle 55-vuotiaista ovat työttömät saaneet koulutuspäiviä enemmän kuin työlliset. Yli 54-vuotiaista sen sijaan työlliset saavat koulutuspäiviä enemmän kuin työttömät. Työttömille suunnattu pitkäkestoinen koulutus näyttäisi saavuttavan kaikkein parhaiten 30 - 44-vuotiaat. Tähän ikäryhmään kuuluvaa työtöntä kohden oli koulutuspäiviä peräti 13 kertaa niin suuri määrä kuin 55 - 64-vuotiaista työtöntä kohden.

Yli 44-vuotiailla pohjakoulutuksen pituus vaikutti selvästi saatujen koulutuspäivien määrään – mitä pitempi oli pohjakoulutus sitä useampia koulutuspäiviä oli saatu. Alle 45-vuotiailla eivät pohjakoulutuksesta aiheutuvat erot koulutukseen osallistumiseen olleet lä-

Kuvio 8.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2000 (% väestöstä). Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

heskään yhtä suuret. Pelkän perusasteen koulutuksen saanutta kohden laskettu koulutuspäivien määrä selittyy suureksi osaksi sillä, että työttömien ryhmää kohden laskettujen päivien määrä on suuri ja työttömät kuuluvat pääosin pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneiden ryhmään.

5.4. Henkilöstökoulutukseen osallistuminen

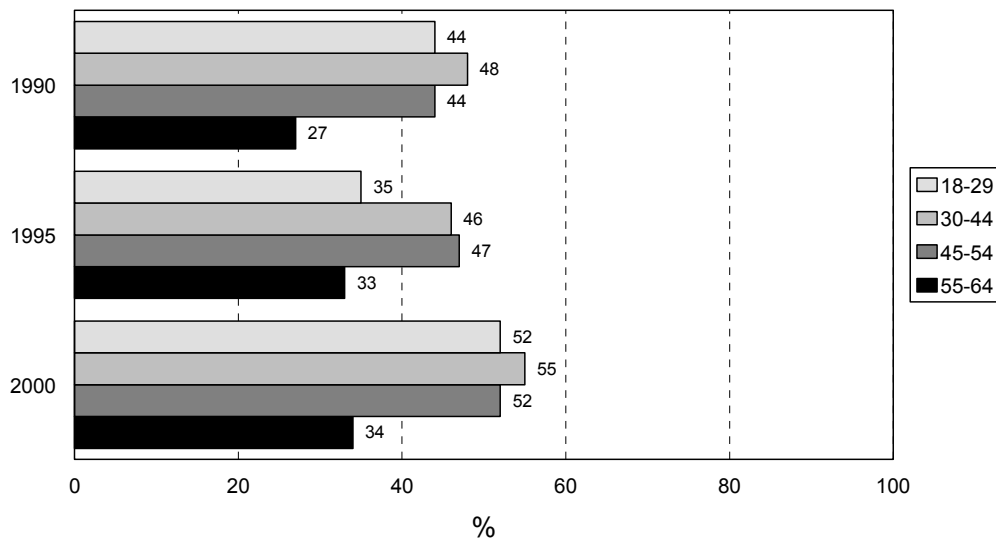
Osallistumisasteet

Suurin osa työttömien saamasta työhön tai ammattiin liittyvästä aikuiskoulutuksesta on työvoimapolitiittista koulutusta. Työllisten työhön liittyvästä aikuiskoulutuksesta sitä vastoin valtaosa on työnantajan kustantamaa tai muuten tukemaa (esimerkiksi korvaamalla opintoihin käytetyn ajan rahana tai vapaana) eli ns. palkansaajien henkilöstökoulutusta.

Henkilöstökoulutukseen osallistuneiden palkansaajien osuudet ovat kasvaneet koko 1990-luvun (kuvio 10). Vuonna 2000 henkilöstökoulutukseen osallistui jo noin 56 prosenttia 18 - 64-vuotiaista palkansaajista. Luku on lähes 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin 10 vuotta aiemmin. Vuodesta 1995 nousua on noin 4 prosenttiyksikköä. Kun 1990-luvun alkupuolisella osallistumisen kasvu keskittyi yli 44-vuotiaisiin, niin vuosikymmenen viimeisten viiden vuoden aikana oli osallistumisaste noussut vain alle 45-vuotiailla. Vanhimpien palkansaajien, 55 - 64-vuotiaiden osalta oli osallistuminen vuodesta 1995 hieman vähentynyt.

Kuvio 9.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen ikäluokittain vuosina 1990, 1995 ja 2000 (% työvoimasta). Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

Osallistumisaktiivisuus laskee iän myötä. Naisilla tämä lasku on loivempaa kuin miehillä – trendi on sama kuin kaiken aikuiskoulutuksen kohdalla (ks. kuvio 8).

Todennäköisyys osallistua henkilöstökoulutukseen alkaa laskea 55 - 59-vuotiaiden ikäluokassa (taulukko 4). Tämä lasku tapahtuu nimenomaan pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneilla. Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla todennäköisyys pysyy likimain samalla tasolla 40-ikävuodesta eteenpäin ja korkea-asteen koulutuksen saaneilla todennäköisyys laskee jo 45 – 49-vuotiaiden ikäryhmässä pysyen sen jälkeen samalla tasolla.

Koulutuspäivät

Henkilöstökoulutuksessa saadut koulutuspäivät palkansaajaa kohden laskettuna ovat lisääntyneet yli 44-vuotiailla koko 1990-luvun (kuvio 11). Alle 45-vuotiaiden ryhmässä kasvua on tapahtunut vasta vuoden 1995 jälkeen. Suhteessa eniten nousua on kymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen nähden tapahtunut ikääntyneillä, 55 - 64-vuotiailla palkansaajilla, johon ryhmään kuuluvaa palkansaajaa kohden laskettujen koulutuspäivien määrä oli vuonna 2000 kaksinkertainen vuoteen 1990 verrattuna. Vaikka ikääntyvien ja ikääntyneiden palkansaajien osallistumisosuudet eivät olekaan vuodesta 1995 nousseet, ovat henkilöstökoulutuksena saatujen päivien määrät lisääntyneet.

Pohjakoulutus vaikuttaa saatuihin henkilöstökoulutuspäiviin samansuuntaisesti kaikissa ikäluokissa, eli mitä pitempi pohjakoulutus sitä useampia päiviä on henkilöstökoulutuksena saatu (taulukko 5). Eniten pohjakoulutus vaikuttaa koulutuspäivien määrään alle 30- sekä yli 54-vuotiailla palkansaajilla, joista korkea-asteen tutkinnon suorittaneet saivat vuoden aikana viisinkertaisen määrän opetusta pelkän perusasteen suorittaneisiin verrattuna. Vähiten pohjakoulutus näyttäisi vaikuttavan 45 - 54-vuotiaiden ikäluokassa. Tässä ikäluokassa korkea-asteen tutkinnon suorittanutta palkansaajaa kohden oli lähes kolme kertaa niin monta koulutuspäivää kuin pelkän perusasteen suorittanutta palkansaajaa kohden.

Taulukko 2.

Työhön tai ammattiin liittyvät aikuiskoulutukseen osallistumisen riippuvuus iästä (40-44v.=1) työmarkkina-aseman mukaan (ristitulosuhteet/odds ratio) vuonna 2000. Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

	Työlliset	Työttömät	Koko työvoima
Ikä			
40-44	1,0	1,0	1,0
45-49	0,9	1,7	0,9
50-54	0,9	1,1	0,9
55-59	0,6	0,1	0,5
60-64	0,4	*	0,3

*= Tieto liian epävarma esitettäväksi (n<30)

Taulukko 3.

Työhön tai ammattiin liittyvät aikuiskoulutuspäivät työvoimaa kuulunutta henkilöä kohden työmarkkina-aseman ja pohjakoulutuksen mukaan eri ikäryhmissä vuonna 2000. Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

	18 - 29- vuotiaat	30 - 44- vuotiaat	45 - 54- vuotiaat	55 - 64- vuotiaat
Työmarkkina-asema				
Työtön	16,6	19,9	10,0	1,5
Työllinen	10,4	9,5	6,6	3,8
Pohjakoulutus				
Perusaste	15,3	11,7	3,7	1,1
Keskiaste	10,5	8,8	6,8	3,9
Korkea-aste	11,7	12,3	10,6	6,5
Yhteensä	11,5	10,6	6,9	3,3

Taulukko 4.

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen riippuvuus iästä (40-44v.=1) pohjakoulutuksen mukaan (ristitulosuhteet/odds ratio) vuonna 2000. Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	Kaikki
Ikä				
40-44	1,0	1,0	1,0	1,0
45-49	0,8	1,5	0,7	0,9
50-54	1,2	1,1	0,6	0,9
55-59	0,6	0,9	0,7	0,6
60-64*				

*= Tieto liian epävarma esitettäväksi (n<30)

Taulukko 5.

Henkilöstökoulutuspäivät palkansaajaa kohden ikäluokittain pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2000. Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

	18-29- vuotiaat	30-44- vuotiaat	45-54- vuotiaat	55-64- vuotiaat
Pohjakoulutus				
Perusaste	1,6	2,7	3,4	1,5
Keskiaste	8,2	5,4	4,6	3,7
Korkea-aste	8,3	10,7	9,5	8,0
Yhteensä	7,4	7,2	6,0	4,2

Osallistumisen esteet

Työpaikan kiireet olivat yleisin henkilöstökoulutukseen osallistumista estävä tai hankaloittava tekijä (taulukko 6). Tämän ilmoitti esteeksi lähes kaksi kolmesta palkansaajasta. Toiseksi yleisin este oli se, ettei sopivaa koulutusta ollut tarjolla ja kolmanneksi yleisin vaikeus päästä sopivaan koulutukseen.

Ikääntyneiden palkansaajien muita alhaisempi osallistumisosuus henkilöstökoulutukseen ei näyttäisi johtuvan niinkään työnantajalähtöisistä tekijöistä kuin omasta motivaatiosta. ”Kiinnostuksen puute” ja se, että ”koulutuksesta ei ole hyötyä” ilmoitettiin useimmin henkilöstökoulutukseen osallistumista hankaloittavaksi tekijäksi ikääntyneiden 55 – 64-vuotiaiden palkansaajien piirissä; ikääntyvillä (45 - 54-vuotiaat) tätä piirrettä ei vielä esiinny. Sen sijaan kaikki työnantajasta johtuvat esteet koetaan ikääntyneiden palkansaajien keskuudessa osallistumisen esteeksi harvemmin kuin alle 45-vuotiaiden ja 45 - 54-vuotiaiden keskuudessa.

Suuria muutoksia ei ole tapahtunut ikääntyneiden palkansaajien ilmoittamissa osallistumisesteissä vuosien 1995 ja 2000 välillä. Ainut selvästi harvempia mainintoja saanut este oli opetuksen heikko laatu, jota piti esteenä enää vajaa puolet vuoden 1995 vastaavasta osuudesta. Mikään este ei ollut yleistynyt tilastollisesti merkitsevästi. Vaikka koulutuksen laatua vuonna 2000 pidettiin ilmeisesti parempana, olivat koulutuksen hyödyttömyys ja kiinnostamattomuus yhtä usein ilmoitettuja esteitä kuin viisi vuotta aiemmin.

5.5. Ikääntyvien ja ikääntyneiden vieraiden kielten taito ja tietokoneen käyttö

Ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen tähtäävän koulutuksen lisäksi nyky-yhteiskunnassa pidetään yhä tärkeämpänä myös ns. uusien perustaitojen hallintaa ja täydentämistä. Tällaisiksi perustaidoiksi on katsottu mm. kansainvälistymisen myötä korostunut vieraiden kielten taito sekä tietoteknisen kehityksen myötä välttämättömäksi nähdyt tietokoneen käyttövalmiudet.

Yli kolme neljästä 18 - 64-vuotiaasta suomalaisesta osasi ainakin jonkin verran ainakin yhtä vierasta kieltä vuonna 2000. Vuonna 1995 vastaava osuus oli kuusi prosenttiyksikköä alhaisempi. Alle 45-vuotiaista osasi vieraita kieliä useampi kuin 45 - 54-vuotiaista tai 55 - 64-vuotiaista (kuvio 12). Heistä yhdeksän kymmenestä ilmoitti osaavansa ainakin yhtä vierasta kieltä. Ikääntyvistä henkilöistä vieraita kieliä osaavia oli noin kaksi kolmesta ja ikääntyneistä noin puolet.

Aikuiskoulutustutkimukseen haastatellut arvioivat itse kielitaitonsa tason heille annetusta valmiista luokituksesta. Osaamisen alin taso tarkoitti selviytymistä tavallisista arkipäivän ilmauksista, ylin taso selviytymistä kielellä vaikeuksitta, melkein kuin syntyperäinen. Luokitus perustui Euroopan neuvoston käyttämään luokitukseen, jonka taitotasosteikossa on kuusi eri tasoa.

kääntyneistä (55 – 64-vuotiaista) osasi selkeästi useampi vieraita kieliä vuonna 2000 kuin viisi vuotta aiemmin, osaavien osuus oli noussut noin kymmenen prosenttiyksikköä. Ikääntyvien (45 - 54-vuotiaiden) ikäluokassa vieraita kieliä osaavien osuus oli pysynyt suurin piirtein ennallaan.

Ikääntyvien henkilöiden keskuudessa osataan eniten englantia (kuvio 13), jota ilmoitti osaavansa yli puolet 45 - 54-vuotiaista. Ruotsia osasi tämän ikäisistä vajaa puolet ja saksaa joka neljäs. Ikääntyneistä taas suurin piirtein yhtä suuri osuus, eli noin neljä kymmenestä, osasi ruotsia kuin englantiakin. Saksaa ikääntyneistä osasi joka viides.

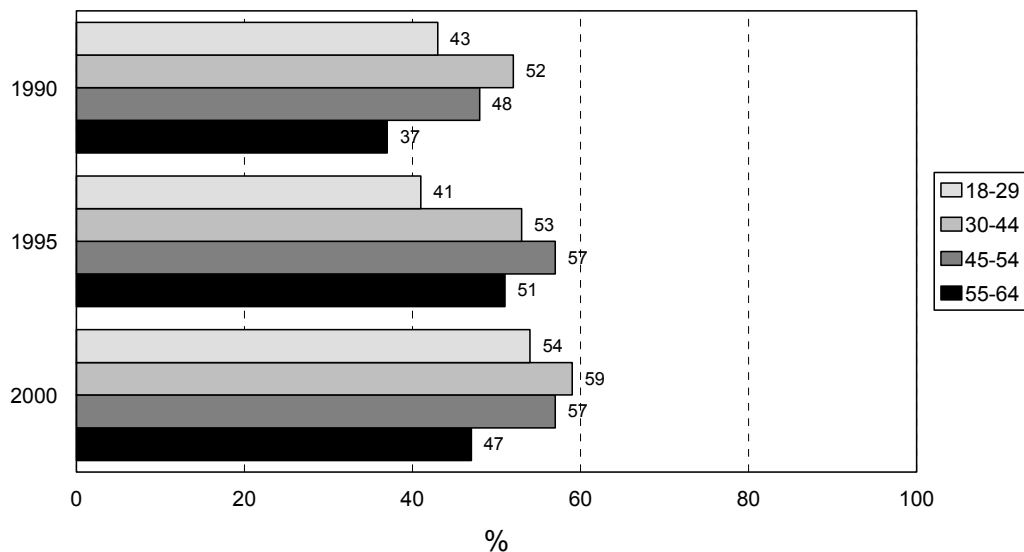
Kolme neljästä 18 – 64-vuotiaasta ilmoitti vuonna 2000 käyttäneensä joskus tietokonetta työssä, opiskelussa, kotona tai muuten vapaa-aikana. Haastattelua edeltäneen vuoden aikana tietokonetta käytti väestöstä 69 prosenttia – miehistä 68 prosenttia ja naisista 70 prosenttia. Puolet väestöstä ilmoitti käyttäneensä tietokonetta viimeksi kuluneiden kahden päivän aikana. (Kuvio 14.)

Tietokonetta käyttäneiden osuus väheni iän myötä. Yli 44-vuotiaissa oli selvästi vähemmän tietokoneen käyttäjiä kuin nuoremmissa ikäryhmissä.

Ikääntyvät ja ikääntyneet olivat käyttäneet tietokonetta samoihin tarkoituksiin kuin nuoremmatkin ikäryhmät (kuvio 15). Eniten tietokonetta käytettiin tekstien kirjoittamiseen. Seuraavaksi yleisimmät käyttötarkoitukset olivat sähköpostiviestintä ja tietojen etsiminen tietoverkoista.

Kuvio 10.

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen ikäluokittain vuosina 1990, 1995 ja 2000 (% palkansaajista). Tilastokeskus, aikuiskoulutustutkimus 2000.

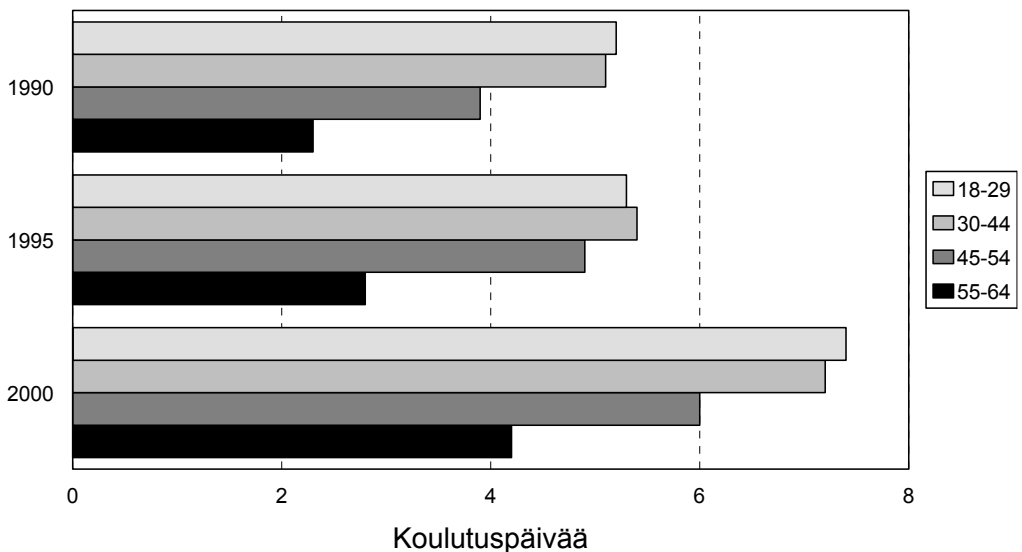
Taulukko 6.

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen esteet vuonna 2000 (hankaloittaa tai estää 'paljon' tai 'jonkin verran' – vastausten osuudet kaikista vastanneista), Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

Este	18-44- vuotiaat %	45-54- vuotiaat %	55-64- vuotiaat %	Yhteensä %
Kiireet työpaikalla	65	59	56	63
Sopivaa koulutusta ei ole tarjolla	41	35	28	38
Vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen	42	32	27	38
Työnantaja ei järjestä koulutusta	38	33	25	35
Työnantaja ei arvosta koulutusta	22	18	14	20
Tiedon puute koulutus- mahdollisuuksista	23	13	7	19
Kiinnostuksen puute	15	13	23	15
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	18	11	7	15
Koulutuksesta ei hyötyä	14	12	19	14
Epäonnistumisen pelko	2	4	6	3

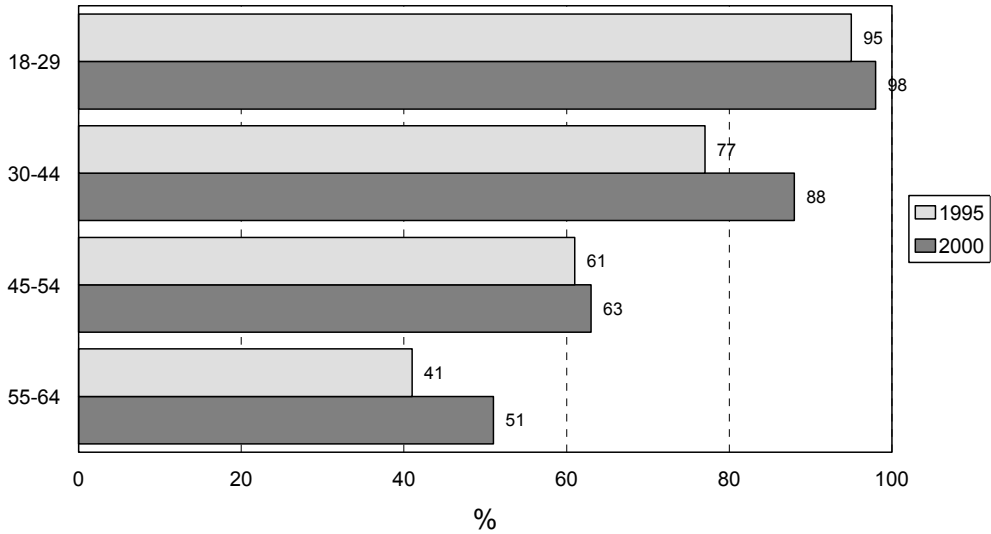
Kuvio 11.

Henkilöstökoulutuspäivien määrä palkansaajaa kohden ikäluokittain vuosina 1990, 1995 ja 2000. Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

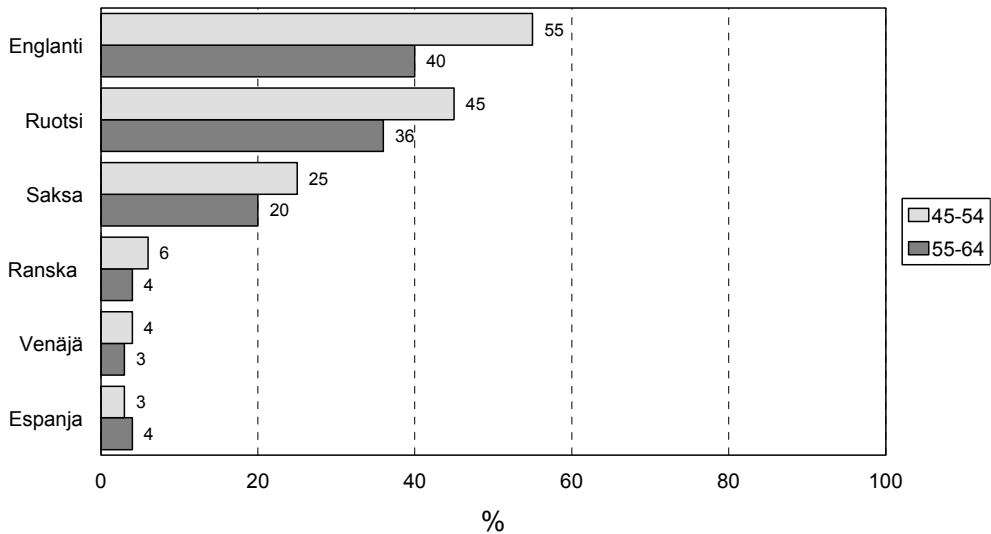
Kuvio 12.

Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat aikuiset ikäluokittain vuosina 1995 ja 2000 (% väestöstä). Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

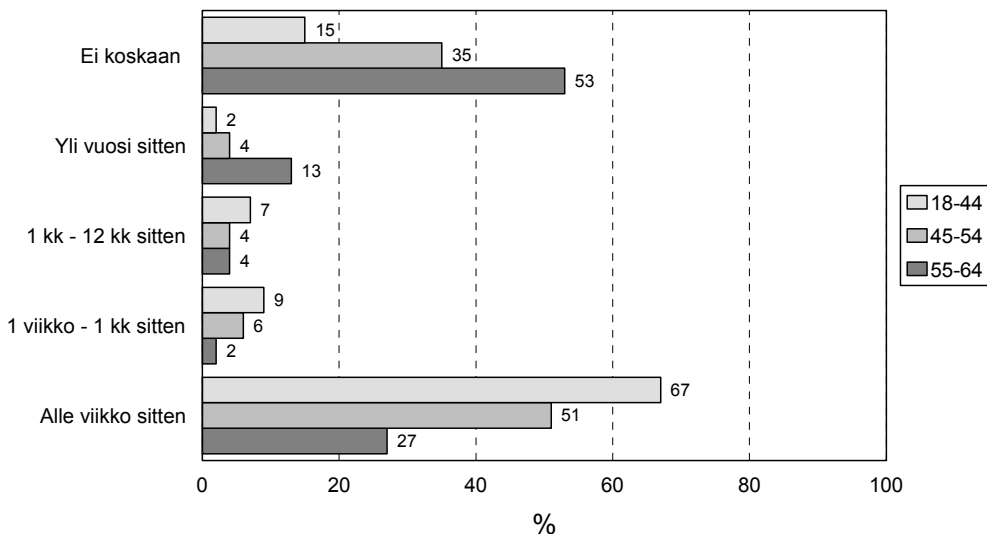
Kuvio 13.

45–54-vuotiaiden ja 55–64-vuotiaiden kielitaito eri kielissä vuonna 2000 (% väestöstä). Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

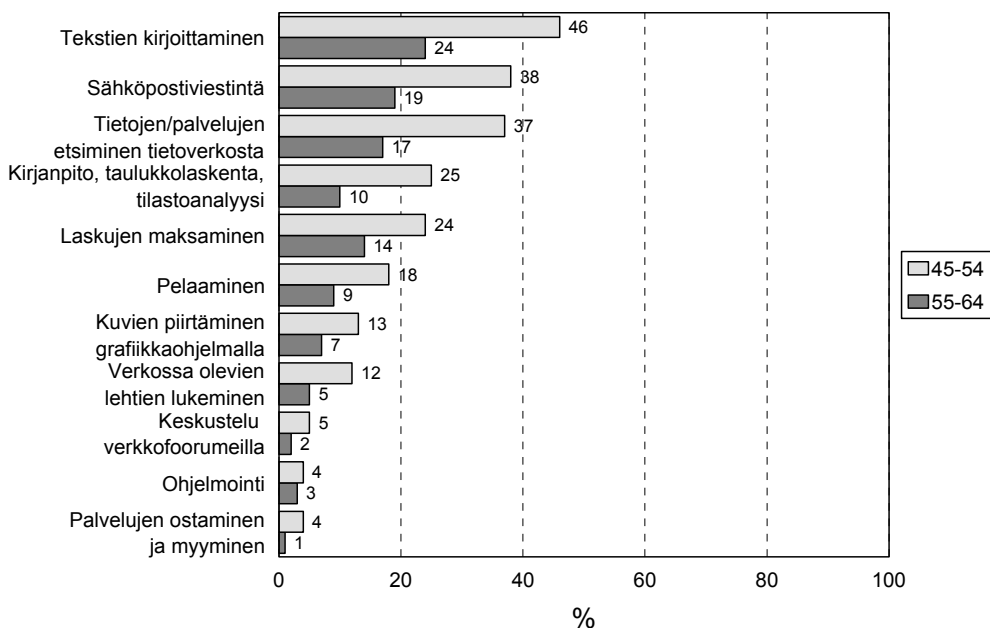
Kuvio 14.

Tietokoneen käytön useus ikäluokittain ('käyttänyt tietokonetta viimeksi ...') (% väestöstä). Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

Kuvio 15.

45–54- ja 55–64-vuotiaiden tietokoneen käyttötarkoitukset, vähintään muutaman kerran kuukaudessa ko. tarkoitukseen käyttävien osuus ikäluokasta (% väestöstä). Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus 2000.

6. Työolot ja työkyky

Kaikkien ikäryhmien arviot työllistymismahdollisuuksista ovat parantuneet 1990-luvun aikana. Vuonna 2001 ikääntyvien miesten luottamus uuden ammattitaitoa vastaavan työn löytymiseen mahdollisessa irtisanomistilanteessa on vahvistunut erittäin paljon. Vielä vuotta aikaisemmin yli 54-vuotiaat naiset uskoivat selvästi miehiä useammin työn löytymiseen. Nyt tilanne on kääntynyt päinvastaiseksi positiivisen muutoksen pysähtyttyä naisilla ja voimistuttua selvästi miehillä. Vuonna 2001 ikääntyneistä miehistä 46 ja naisista 30 prosenttia uskoi työn löytymiseen. Sukupuolten välinen ero on samanlainen myös 45 – 54-vuotiailla: miehistä vastaava osuus oli kaksi kolmasosaa ja naisista vain hieman yli puolet.

Ikääntyneet tekevät muita vähemmän rahana tai vapaana korvattuja ylitöitä (ks. kuvio 17). Tällaiset ylityöt ovat lisääntyneet voimakkaasti ikääntyneillä miehillä. Kuitenkaan vuonna 2001 he eivät ole saavuttaneet vuoden 1993 tasoa. Ikääntyneet naiset ovat 1990-luvun jälkipuoliskolla tehneet selvästi miehiä useammin vapaana tai rahana korvattuja ylitöitä. Vuonna 2001 ikääntyneiden miesten ja naisten välinen ero on miltei tasoittunut.

Alle 45-vuotiaat tekevät eniten ylitöitä, mutta ero vanhempiin on pienentynyt ikääntyneiden ylitöiden lisääntymisen vuoksi. Kuluvalle vuosikymmenellä nousu on kuitenkin pysähtynyt.

Työaikojen lisäksi myös palkkausjärjestelmät ovat muuttuneet. Kiinteän palkan ohien tai sen tilalle on tullut työn laatuun ja varsinkin työyksikön tulokseen sidottuja palkkausmuotoja. Uudet palkkausjärjestelmät ovat selvästi yleisempiä miehillä kuin naisilla. Ikääntyneiden parissa ne kuitenkin ovat suunnilleen yhtä yleisiä molempien sukupuolten parissa. (Ks. kuviot 18a ja 18b.)

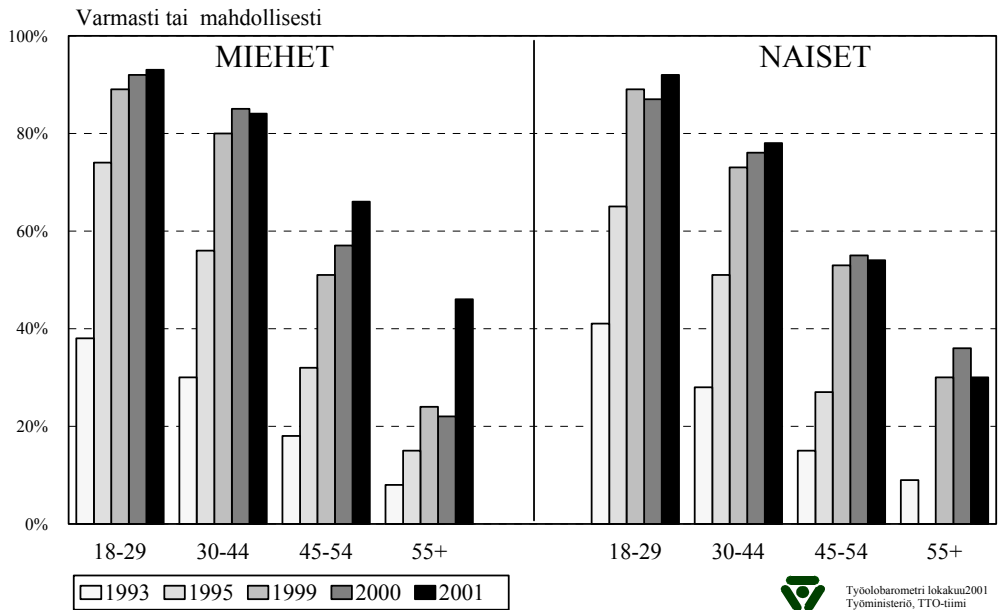
Uudet palkkausjärjestelmät olivat viime vuosikymmenen jälkipuoliskolla ikääntyneiden miesten parissa lähes yhtä yleisiä kuin nuoremmillakin. Kuluvalle vuosikymmenellä on työn laatuun tai työyksikön tulokseen sidottujen palkkausmuotojen käyttö ikääntyvillä kuitenkin laskenut: 45 - 54-vuotiailla hieman, ikääntyneillä jyrkemmin. Nuoremmilla työn laadun ja työyksikön vaikutus palkkaukseen on kuluvalle vuosikymmenellä entisestään jonkin verran kasvanut. Yksi selitys kehitykseen voi olla se, että ikääntyvät ja nuoremmat työskentelevät eri aloilla.

Työn laadun vaikutus palkkaukseen on kehittynyt naisten keskuudessa toisin kuin miehillä. Työn laadun merkitys on kasvanut kaikissa eri ikäryhmissä. Työyksikön tuloksen merkitys palkkaukselle on puolestaan vähentynyt vuodesta 2000 ikääntyvien naisten parissa, kun se nuorempien parissa on lisääntynyt. Eri ikäryhmien välillä ei kuitenkaan ole havaittavissa samaa kehityksen erisuuntaisuutta kuin miehillä.

Työtahdin ja kiireen lisääntyminen on hidastunut, mutta kiireen kokemukset ovat edelleen hyvin yleisiä. Näin on käynyt johdonmukaisesti kaikissa ikäryhmissä ja molempien sukupuolten parissa. Ikääntyneet naiset kokevat kuitenkin edelleen kaikista ryhmistä useimmiten työtahdin tai kiireen lisääntymistä.

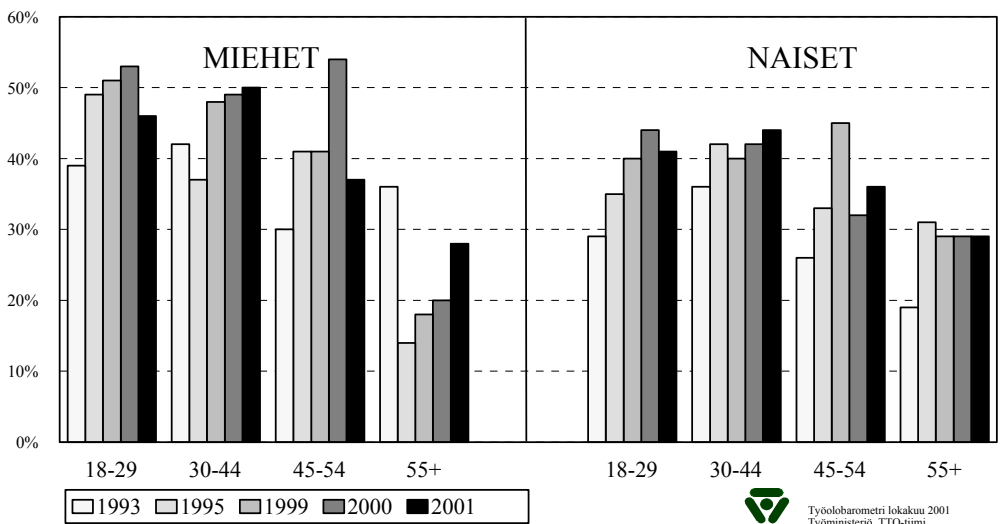
Kuvio 16.

Niiden osuus, jotka uskovat saavansa ammattitaitoa vastaavaa työtä, jos jäisivät työttömiksi.

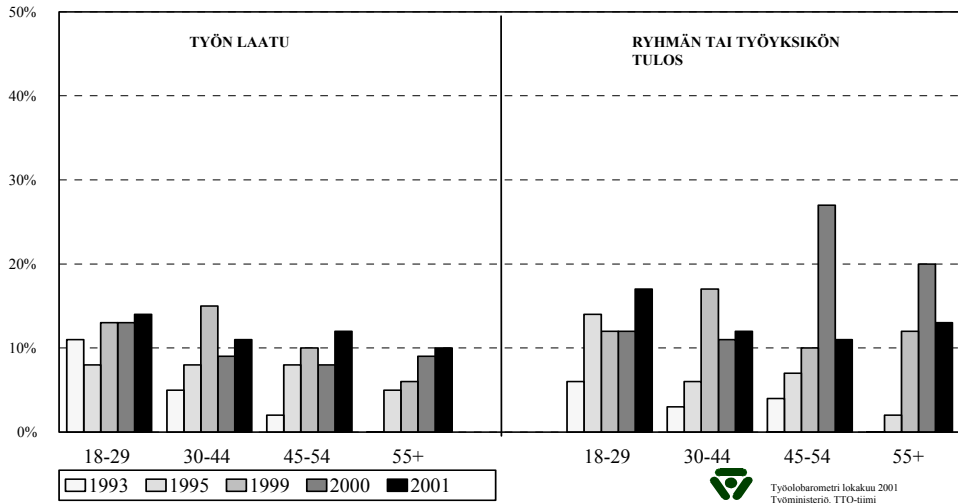
Kuvio 17.

Rahana tai vapaana korvatut ylityöt ikäryhmittäin.

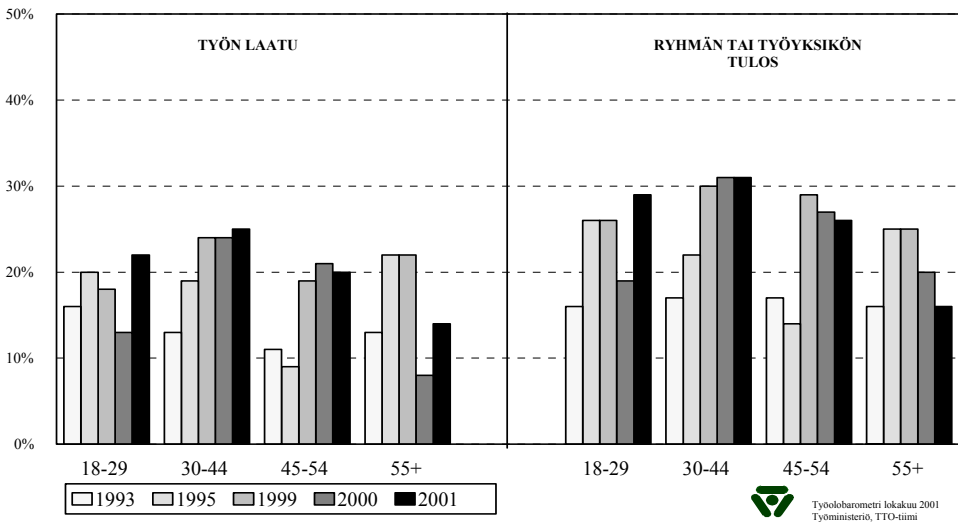
Kuvio 18a.

Työn laadun ja työyksikön tuloksen vaikutus palkkaukseen ikäryhmittäin miehillä.

Kuvio 18b.

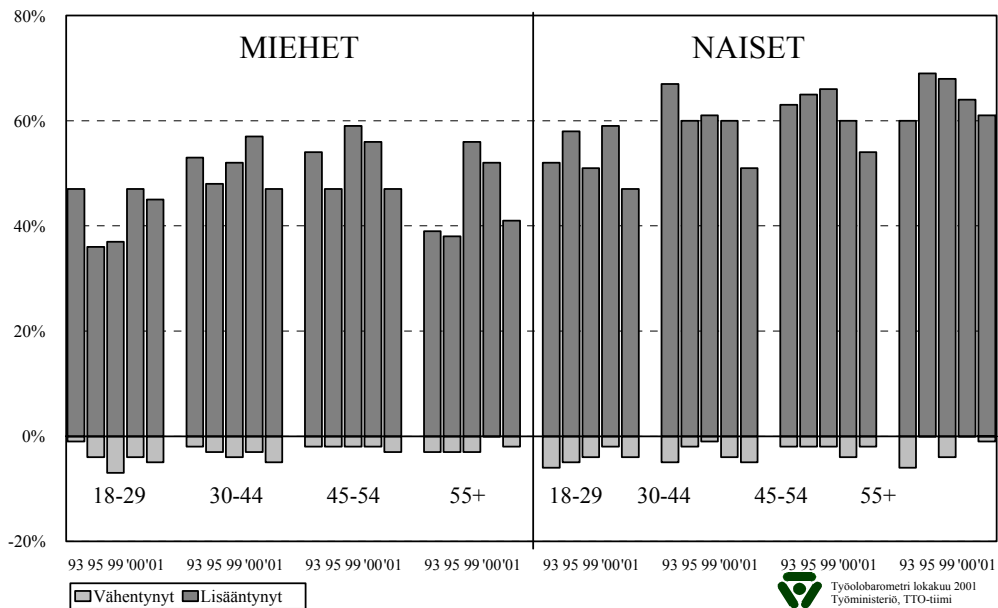
Työn laadun ja työyksikön tuloksen vaikutus palkkaukseen ikäryhmittäin naisilla.

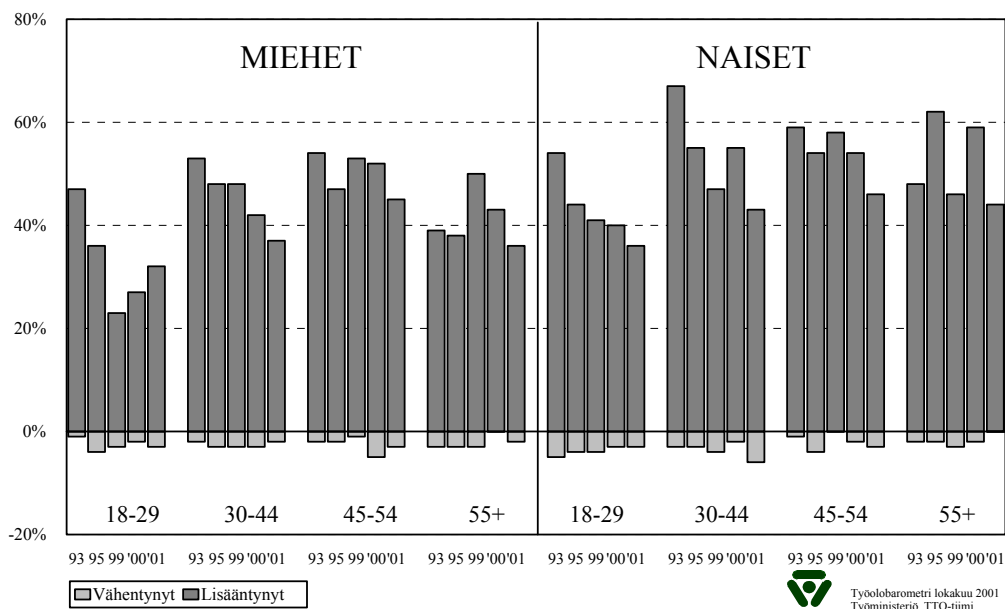
Kuvio 19.

Kireän työtahdin ja kiireen kokemukset ikäryhmittäin vuosina 1993, 1995, 1999, 2000 ja 2001.

Kuvio 20.

Työn henkinen rasittavuus ikäryhmittäin.

Sekä ikääntyvien miesten että ikääntyneiden naisten parissa entistä harvempi raportoi työn henkisen rasittavuuden kasvusta, kuten käy ilmi kuvioista 21. Naiset ylipäänsä ja ikääntyvät naiset erityisesti raportoivat miehiä selvästi useammin työn fyysisen rasittavuuden kasvaneen (kuvio 20). Lisäksi ikääntyvien naisten maininnat fyysisen rasittavuuden kasvusta ovat lisääntyneet selvästi vuodesta 2000, toisin kuin minkään muun ryhmän.

Palkansaajien työkyky on pysynyt viimeiset kolme vuotta ennallaan. Sukupuolten väliset erot eivät ole kovin suuria. Sen sijaan eri ikäryhmien väliset erot ovat merkittävät. Selvin työkyvyn ero näkyy ikääntyvien ryhmän sisällä, 45 - 54-vuotiaiden ja sitä vanhempien välillä.

Ikääntyvien (45 - 64-vuotiaiden) ja nuorempien työntekijöiden erot työkyvyn suhteen ovat kasvaneet. Alle 45-vuotiaiden työkyky on paranemassa, ikääntyvien ei. Ikääntyneiden, 55-64 -vuotiaiden työkyky on säilynyt entisellään, mutta 45 - 54-vuotiaiden työkyky on vuosi vuodelta jonkin verran heikentynyt.

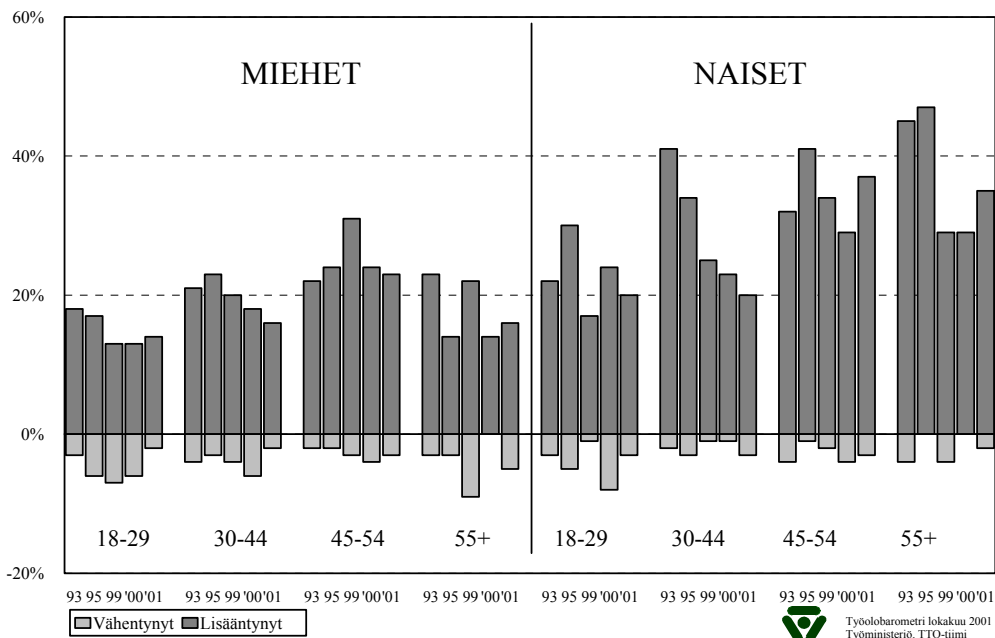
Ikääntyneiden, 55 - 64-vuotisten, keskimääräisen työkyvyn pysyminen ennallaan (ks. kuvio 22) kätkee sisäänsä kahdensuuntaista kehitystä. Huono työkyky on hieman yleistynyt, mutta alentuneen työkyvyn merkitys on vähentynyt. Sen sijaan 45 - 54-vuotiaiden parissa on sekä huonon että alentuneen työkyvyn yleisyys pysynyt melko ennallaan. (Ks. kuvio 22.)

Vaikka sukupuolten väliset erot ylipäänsä työikäisten keskuudessa eivät ole paljoakaan muuttuneet vuoden 1999 jälkeen (ks. kuvio 24), ovat muutokset ikääntyvien parissa olleet huomattavia. Nuorempia ikääntyviä (45 - 54- vuotiaita) miehiä luonnehti aikaisemmin naisiin verrattuna huonompi työkyky. Ikääntyneiden (55 - 64-vuotiaiden) parissa oli puolestaan naisilla selvästi huonompi työkyky. Vuonna 2001 sukupuolten erot niin 45 - 54-kuin 55 - 64-vuotiaiden parissa ovat jo vähäiset.

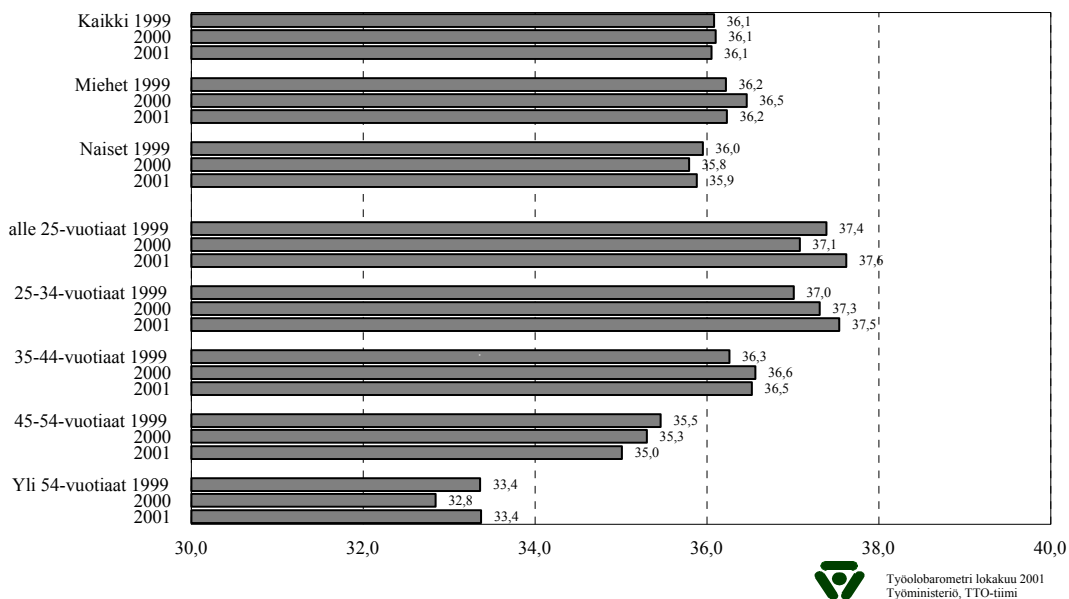
Alle 45-vuotiaista vain muutama prosentti ei usko jaksavansa terveytensä puolesta nykyisessä ammatissaan kahta vuotta (kuvio 25). Heidän osuutensa ei ole viime vuosien aikana paljoakaan muuttunut. Sen sijaan niiden ikääntyneiden, 55 - 64-vuotiaiden, osuus, jotka eivät usko jaksavansa, on alentunut selvästi vuodesta 2000. Alentumista esiintyy sekä miehillä että naisilla, mutta naisten parissa on selvästi miehiä enemmän niitä, jotka eivät usko jaksavansa. Ainoastaan 45 - 54-vuotiaiden, sekä miesten että naisten, parissa on joka tarkasteluvuosi lisääntynyt niiden osuus, jotka eivät usko jaksavansa terveytensä puolesta työelämässä. Tämä tieto saa vahvistusta edellisestä kuvioista 7, jonka mukaan 45 - 54-vuotiaiden työkyky on johdonmukaisesti alentunut vuoden 1999 jälkeen. Nämä tulokset ovat huolestuttavia, eivätkä lupaa nykyisten 45 - 54-vuotiaiden tulevan työkyvyn kehityksestä hyvää.

Palkansaajien kokemukset työpaikalla esiintyvistä syrjinnästä koskevat yleisimmin ikäsyrjintää. Vanhoihin työntekijöihin kohdistuva syrjintä on yleisempää kuin nuoriin kohdistunut. Molempien merkitys on jonkin verran vähentymässä, mutta vanhoihin kohdistuva syrjintä vain vähän.

Kuvio 21.
Työn fyysinen rasittavuus ikäryhmittäin.

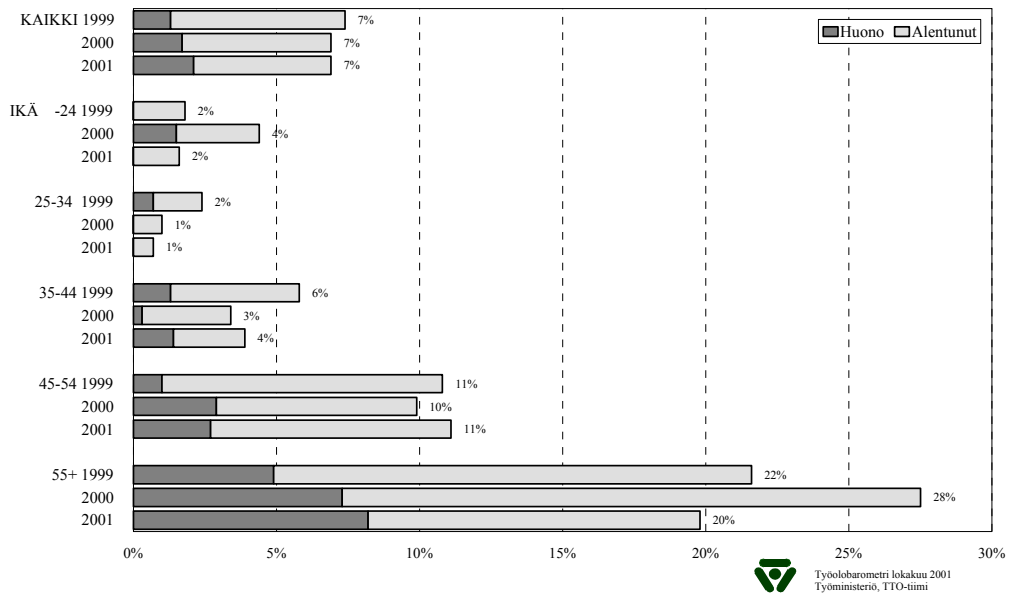

Kuvio 22.
Työkykyä mittaavan indeksi keskiarvot vuosina 1999 – 2001.

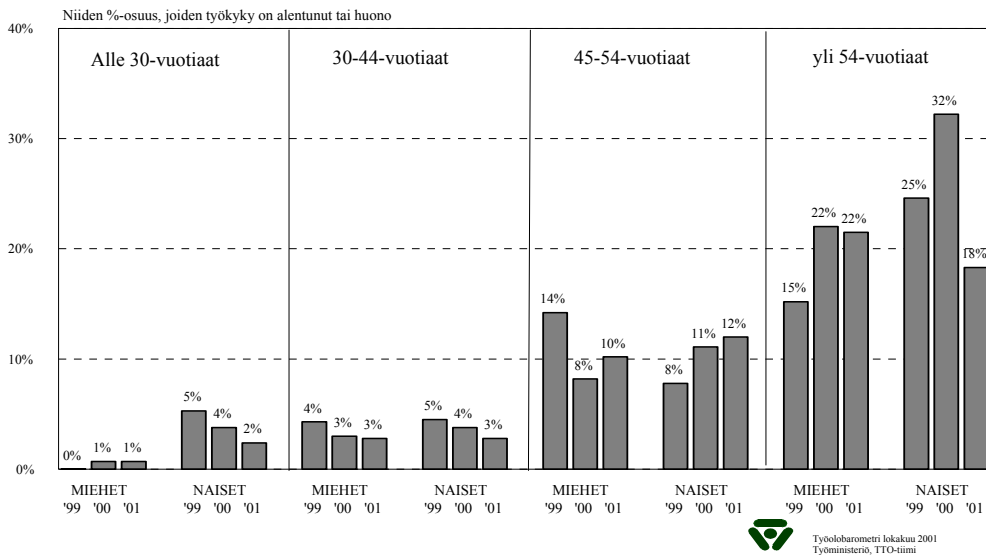
Kuvio 23.¹

Niiden osuus, joilla on alentunut tai huono työkyky vuosina 1999 – 2001.

Kuvio 24.²

Niiden osuus, joilla on alentunut tai huono työkyky sukupuolen mukaan ikäryhmittäin vuosina 1999 – 2001.

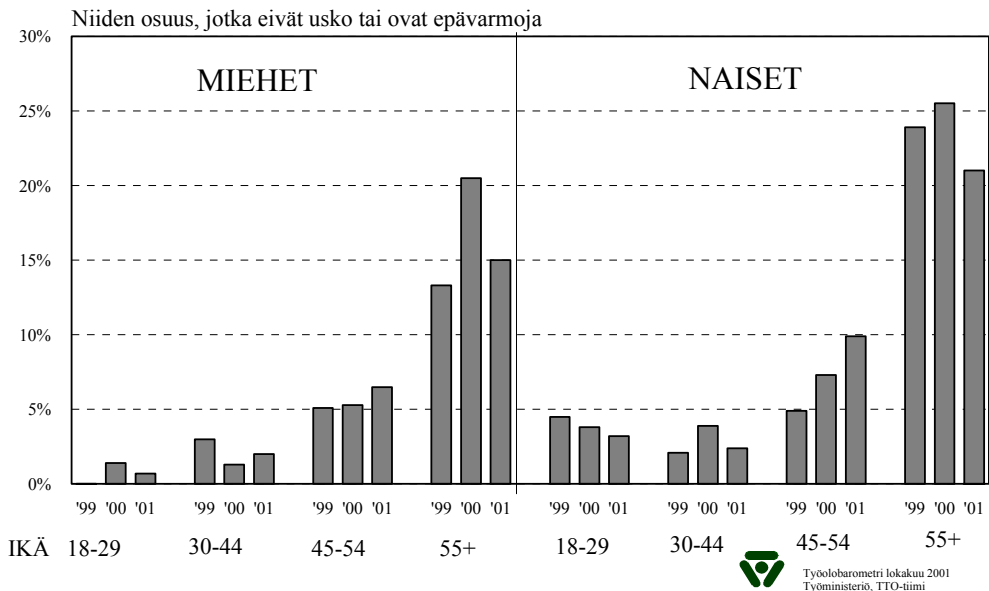

¹ Kuvion yksityiskohtien tulkintaan on suhtauduttava varauksella joidenkin vastausluokkien pienen henkilömäärän vuoksi.

² Kuvion yksityiskohtien tulkintaan on suhtauduttava varauksella joidenkin vastausluokkien pienen henkilömäärän vuoksi.

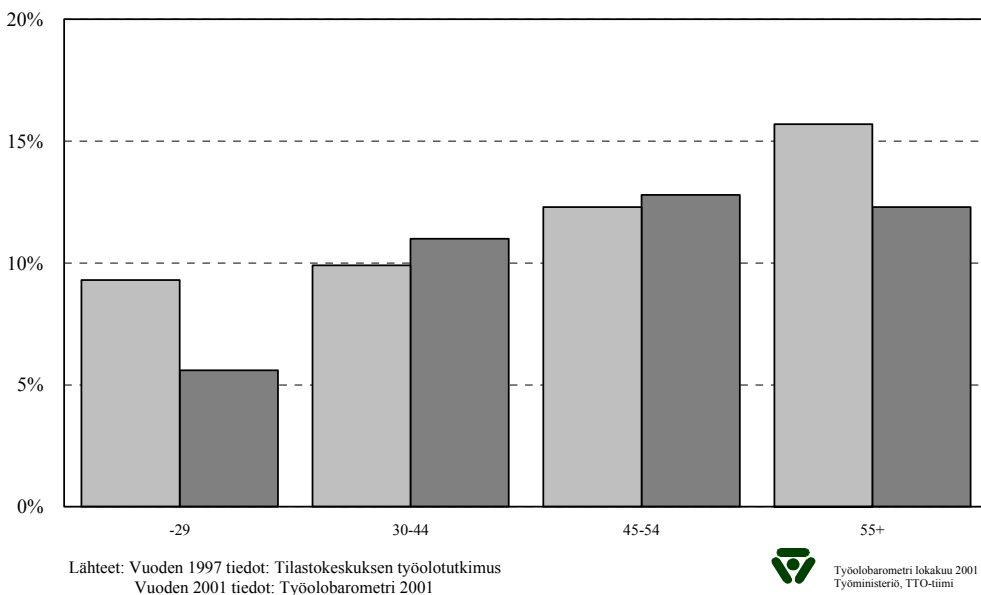
Kuvio 25.

Niiden miesten ja naisten osuudet, jotka eivät usko jaksavansa terveyden puolesta nykyisessä ammatissa kahden vuoden kuluttua.

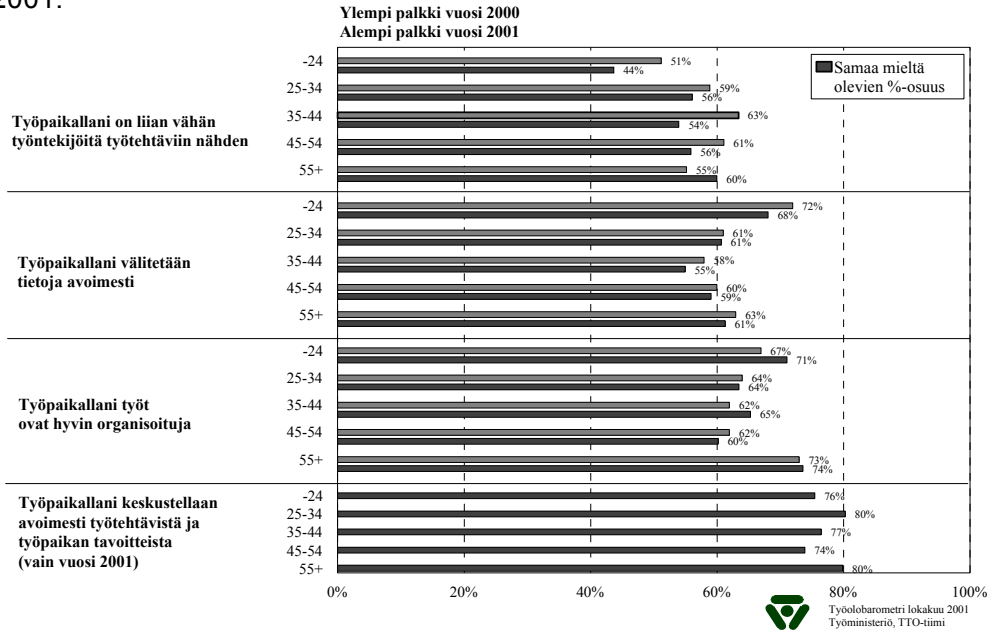
Kuvio 26.

Ikäsyrjintä työpaikoilla ikäryhmittäin vuosina 1997 ja 2001.

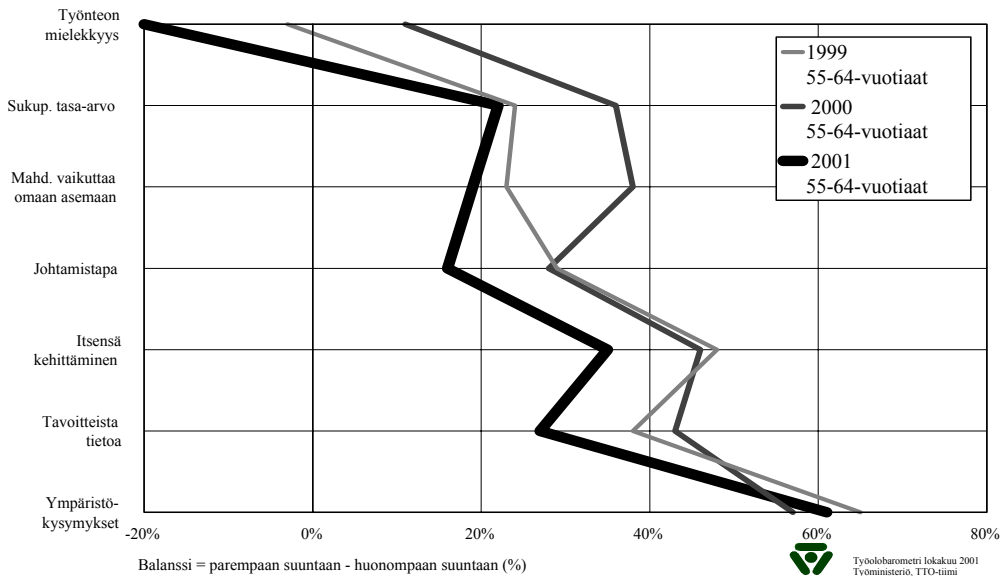
Kuvio 27.

Eri ikäryhmien arvio työpaikan organisoinnista ja työilmapiiristä vuosina 2000 ja 2001.

Kuvio 28.

Työelämän muutoksen suunta yli 54-vuotiailla vuosina 1999, 2000 ja 2001.

Kokemukset ikäsyryjinnästä ovat vuodesta 1997 lähtien hieman harventuneet. Kun kehitystä tarkastellaan eri ikäisten työntekijöiden keskuudessa, havaitaan muutosten kuitenkin olevan suuria. Ikääntyneiden ikäsyryjäkokemukset ovat vähentyneet vuodesta 1998 vuoteen 2000. Seuraavan kuvion sisältämää ikäsyryjämittaavaa kysymystä on tarkennettu siten, että vertailut vuoteen 97 ovat mahdollisia.

Ikääntyneiden asennoituminen työyhteisöön on yksi eri ikäryhmien myönteisimmistä. Tämä käy ilmi kuvion 27 lähes kaikista vastauksista. Sen sijaan keskiset ikäryhmät, erityisesti 35 - 54-vuotiaat, ovat yleensä jonkin verran kriittisempiä työyhteisöä kohtaan kuin muut palkansaajat.

Ikääntyneiden näkemykset työelämän muutoksen suunnasta ovat kuitenkin muuttuneet huomponpaan suuntaan vuodesta 2000 (kuvio 28). Syksyllä 2001 talouden ja työelämän tulevaisuudennäkymiin liittyi poikkeuksellisen voimakasta epävarmuutta. Talousennusteita korjailtiin jatkuvasti alaspäin. Tällaisella yleisellä talouden suhdannekehityksellä ja epävarmuuden kasvulla on eittämättä ollut vaikutuksensa. Kaikkien ikäryhmien arviot työelämän muutoksen suunnasta olivat selvästi vähemmän myönteisiä kuin edellisenä vuonna. Ikääntyneet arvioivat erityisesti työnteon mielekkyyden muutossuunnan olleen aikaisempaa kielteisemmän.

7. Siirtymät työllisyydestä työttömyyteen ja eläkkeelle³

7.1. Siirtymät työllisyydestä vuosina 1989-2000

Kuviossa 29 esitetään pääikäryhmittäin työllisten siirtymät työttömäksi, opiskeluun ja eläkkeelle vuosina 1989-2000. Muutokset ovat olleet viime vuosina suhteellisen vähäisiä. Vuotta 2000 kuvaava tieto on ennakkotieto ja tulee todennäköisesti vielä täsmentymään.

Ikääntyneiden pysyvyys työelämässä on suurempaa kuin ennen 1990-luvun taantumaa. Tämä johtuu siitä, että eläkkeelle siirtyneiden määrä on supistunut kymmenessä vuodessa alle puoleen. Työttömäksi siirtyminen oli puolestaan vielä vuonna 2000 noin kaksi kertaa yleisempää kuin 1980-luvun lopulla. Tästä huolimatta myös työttömäksi siirtymisen todennäköisyys on vähentynyt laman jälkeen lähes yhtä nopeasti kuin eläkkeellekin siirtyminen.

Työllisten poistuma työstä työttömyyteen on nykyään kaikissa ikäryhmissä melko saman suuruista. 25 - 44- ja 45 - 54-vuotiailla se on yleisin työstä poistumisreitti – kaksi kolmas-

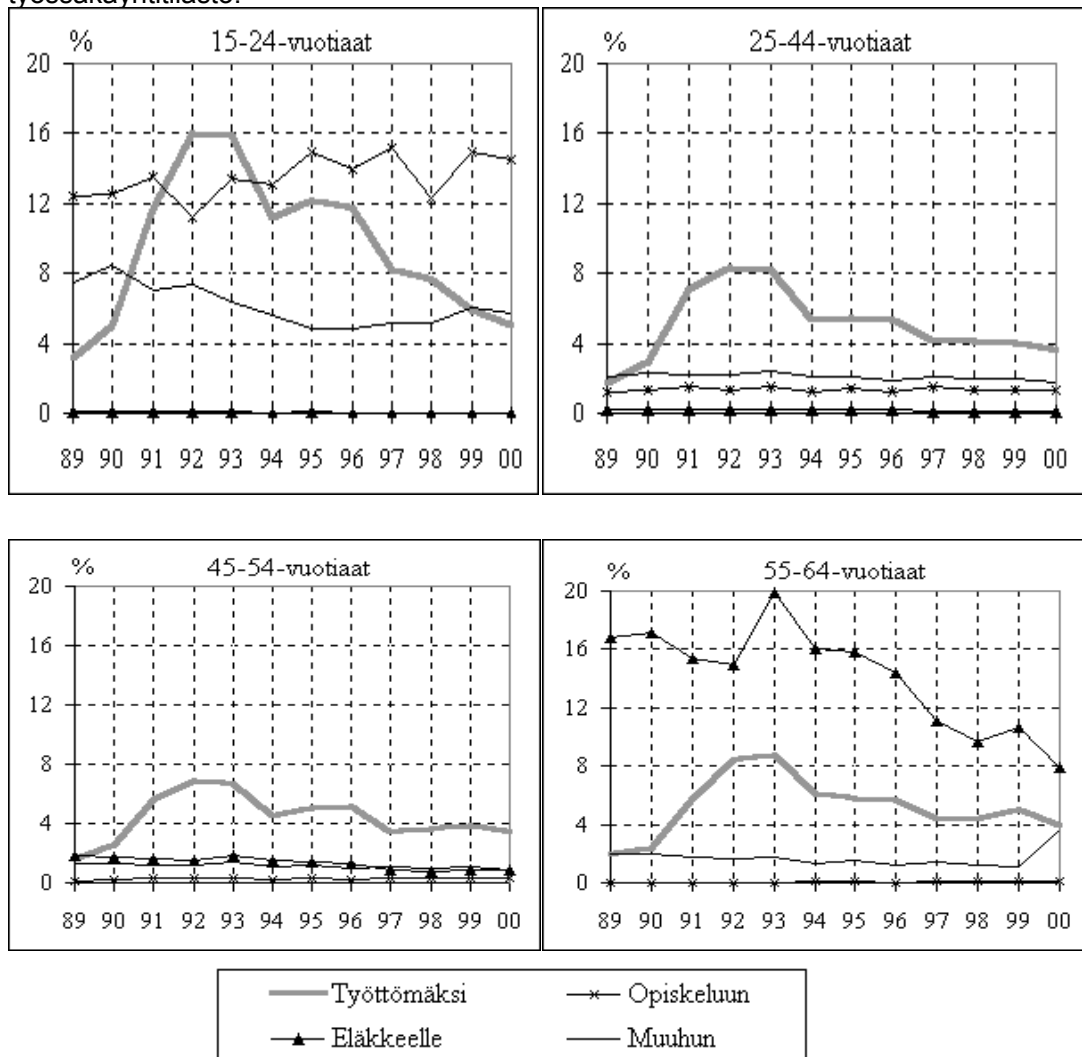
---

³ Työllisten siirtymät työmarkkina-asemasta toiseen on seuraavassa laskettu työssäkäyntitilastosta. Siitä saadaan tieto henkilön pääasiallisesta toiminnasta peräkkäisten vuosien lopussa. Tässä siis verrataan henkilöiden työmarkkina-asemaa tietyn vuoden viimeisenä päivänä seuraavan vuoden viimeiseen päivään, mutta käytävissä ei ole tietoa siitä minkälaisia siirtymiä vuoden aikana on tapahtunut.

Vuoden 2000 pääasiallisen toiminnan tiedot, ja siten myös siirtymät vuodesta 1999 vuoteen 2000, ovat ennakkotietoja. Tämän vuoksi osa vuoden 2000 lopulla alkaneista työsuhteista ei vielä näy tilastossa. Lisäksi eläketiedoissa on puutteita; osaa alkaneista eläkkeistä ja erityisesti osa-aikaeläkkeistä ei vielä ole tilastoitu.

Kuvio 29.

Työllisten poistumisreitit työstä iän mukaan vuosina 1989 – 2000. Tilastokeskus työssäkäyntitilasto.

osaa siirtymistä on siirtymiä työttömyyteen – mutta 55 - 64-vuotiaissa eläkkeelle siirtyminen on yleisintä. Juuri eläkkeelle siirtyminen selittää sen, miksi vain 80 - 85 prosenttia 55 - 64-vuotiaista työllisistä on työssä myös seuraavana vuonna, kun 25 - 54-vuotiaissa vastaava luku on kymmenen prosenttiyksikköä korkeampi. (Liitetaulukko 2.)

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu ikääntyneiden siirtymiä 5-vuotisikäryhmittäin. 60-vuotta täyttäneiden jatkaminen työelämässä on vähäisempää kuin 55 - 59-vuotiaiden. 60-vuotta täyttäneet jäävät työelämästä työttömiksi harvemmin kuin 55 - 59-vuotiaat, mutta siirtyvät puolestaan eläkkeelle paljon useammin. 55 - 59-vuotiaiden pysyvyys työelämässä

Taulukko 7.

Ikääntyneiden työllisten poistumareitit työstä 5-vuotiskäryhmittäin vuosina 1997 – 2000

		Toiminta 1997				
Ikä	Työllinen -96	Työllinen	Työtön	Opiskelija	Eläkkeellä	Muu
45-54	557787	94,7	3,5	0,3	0,9	0,6
55-59	134895	87,8	5,0	0,0	6,5	0,6
60-64	41951	72,0	3,1	0,1	24,1	0,8

		Toiminta 1998				
Ikä	Työllinen -97	Työllinen	Työtön	Opiskelija	Eläkkeellä	Muu
45-54	596832	94,3	3,7	0,3	0,8	0,9
55-59	137864	88,1	4,9	0,0	6,0	1,0
60-64	45314	73,6	3,1	0,0	22,0	1,3

		Toiminta 1999				
Ikä	Työllinen -98	Työllinen	Työtön	Opiskelija	Eläkkeellä	Muu
45-54	620780	93,8	3,9	0,3	1,0	0,9
55-59	148913	86,7	5,7	0,1	6,5	1,1
60-64	51553	72,6	3,3	0,1	22,9	1,1

		Toiminta 2000				
Ikä	Työllinen -99	Työllinen	Työtön	Opiskelija	Eläkkeellä	Muu
45-54	642886	94,7	3,3	0,3	0,7	0,9
55-59	157678	89,3	4,3	0,1	5,3	1,1
60-64	56078	70,5	2,9	0,1	16,7	9,9

on jonkin verran yleistynyt ja työttömyyteen tai eläkkeelle siirtyminen tullut harvinaisemmaksi. Myös 60-64 –vuotiaiden pysyvyys työelämässä on parantunut. Tämä ei ole kuitenkaan vähentänyt niinkään työttömäksi vaan eläkkeelle siirtymistä. Vuotta 2000 koskevat tiedot ovat ennakkotietoja, minkä vuoksi 60-vuotta täyttäneitä koskevat tiedot todennäköisesti vielä muuttuvat. ("Muut" - luokka on vielä suuri.)

Korkeammin koulutetut pysyvät kaikissa ikäryhmissä suurimmalla todennäköisyydellä töissä (liitetaulukko 5). Koulutus vähentää erityisesti työttömäksi joutumisen riskiä.

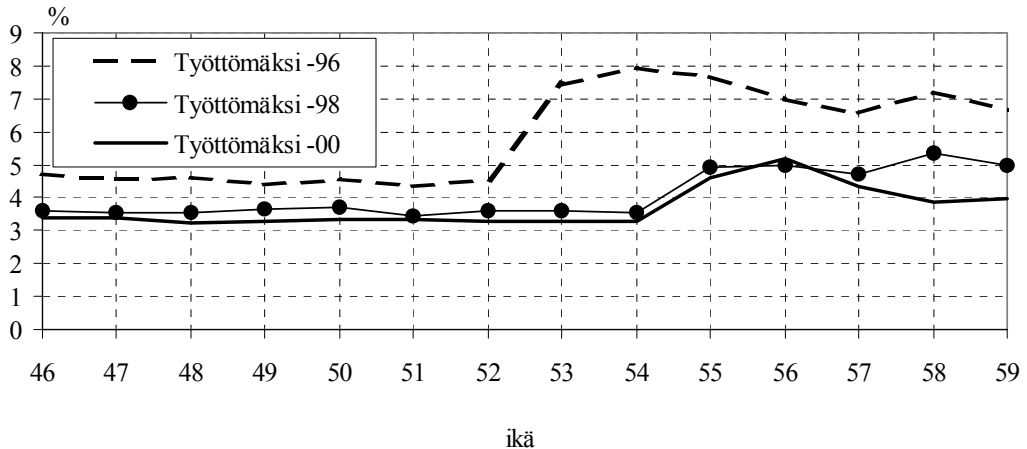
7.2. Siirtymät työllisyydestä 1-vuotiskäryhmittäin

Vuonna 1997 työttömyysturvaan tehtyjen muutoksien jälkeen (ns. eläkeputken siirto) on työllisyydestä työttömyyteen siirtyminen vähentynyt ja myöhentynyt.

Työelämästä eläkkeelle siirtyminen alle 60-vuotiaiden parissa on myös laskenut vuoteen 1996 verrattuna. Tämän jälkeen siirtyminen ei 1-vuotiskäryhmissä ole juuri muuttunut

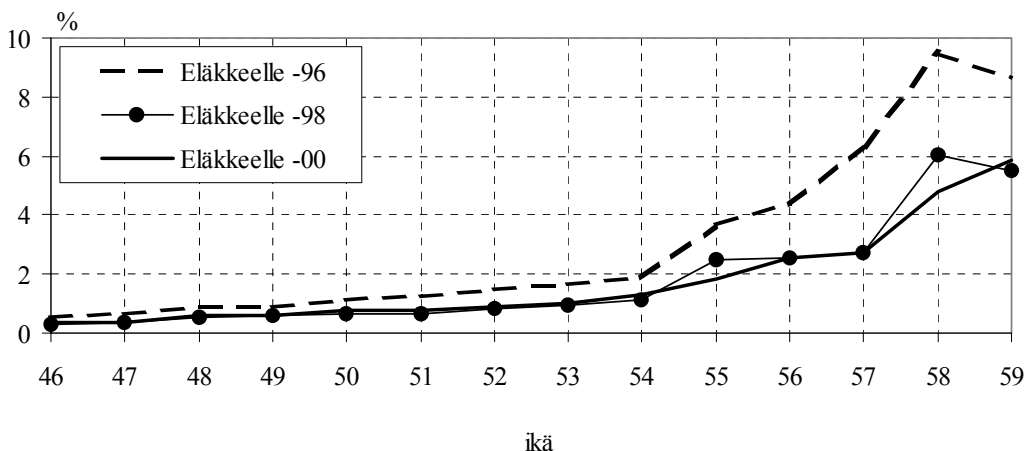
Kuvio 30 a.

Työllisten poistuma työttömyyteen iän mukaan vuosina 1996 – 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

Kuvio 30 b.

Työllisten poistuma eläkkeelle iän mukaan vuosina 1996 – 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

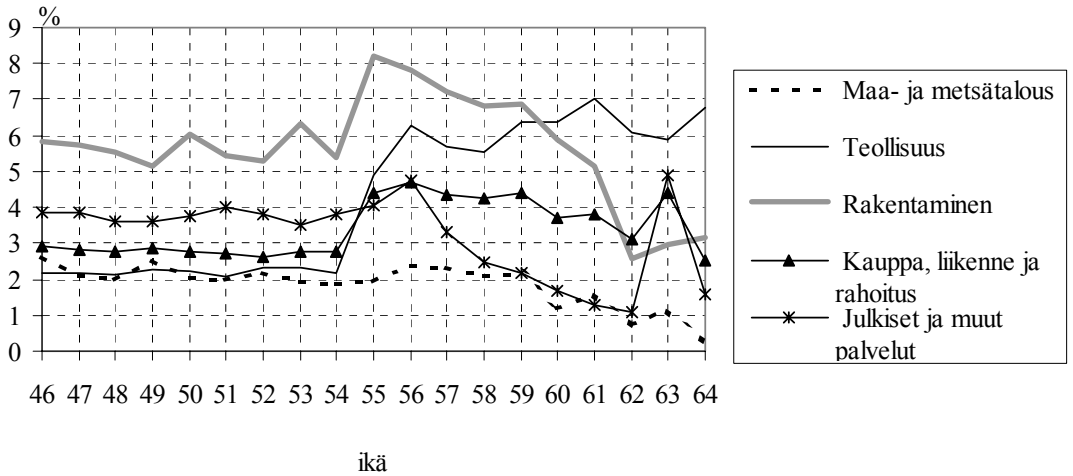

suuntaan tai toiseen ennen kuin vuonna 2000. Tällöin eläkkeelle siirtyvien osuus hieman laski 55 - 58-vuotiaiden parissa (kuvio 30 b).

Kun tarkastellaan vastaavia siirtymiä sukupuolen mukaan havaitaan, että niin 55 - 58-vuotiaiden miesten kuin naistenkin siirtymä eläkkeelle on hieman laskenut (liitekuviot 6 a ja b). Virta työstä työttömyyteen on laskenut 45 - 59-vuotiaiden parissa sekä naisilla että miehillä. Miehillä lasku edellisvuoteen ja myös vuoteen 1998 verrattuna on hieman selkeämpää ja koskee johdonmukaisesti jokaista yksivuotiskäryhmää.

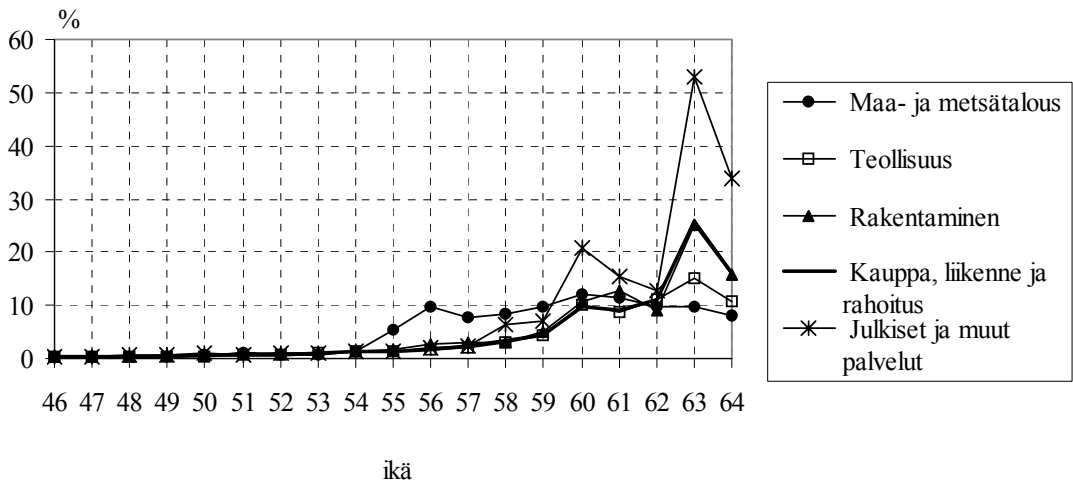
Kuvio 31.

Työllisten poistuma työttömyyteen iän ja toimialan mukaan vuonna 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

Kuvio 32.

Työllisten poistuma eläkkeelle iän ja toimialan mukaan vuonna 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

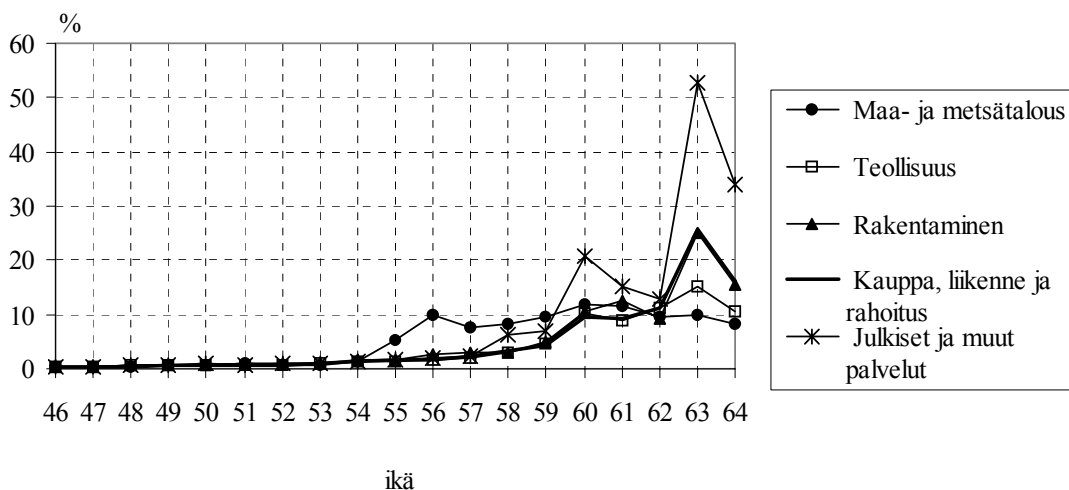

Korkeammin koulutetut pysyvät työelämässä paremmin kuin pelkän perusasteen koulutuksen hankkineet. Erityisesti todennäköisyys siirtyä työttömäksi on pienempi korkeamman koulutuksen hankkineilla. Eläkkeelle siirtymisen riski ei eroa koulutustason mukaan selvästi alle 60-vuotiailla, mutta sitä vanhemmilla erot ovat jo selvät. (Liitekuviot 7.)

Siirtymät työttömyyteen eri toimialoilta muistuttavat alle 55-vuotiaiden parissa paljolti edellisen vuoden siirtymiä. Teollisuudessa, rakentamisessa, kaupassa sekä liikenteessä ja rahoituksessa tilanne on vuodessa selvästi muuttunut. Virta työttömyyteen tosin kasvaa voi-

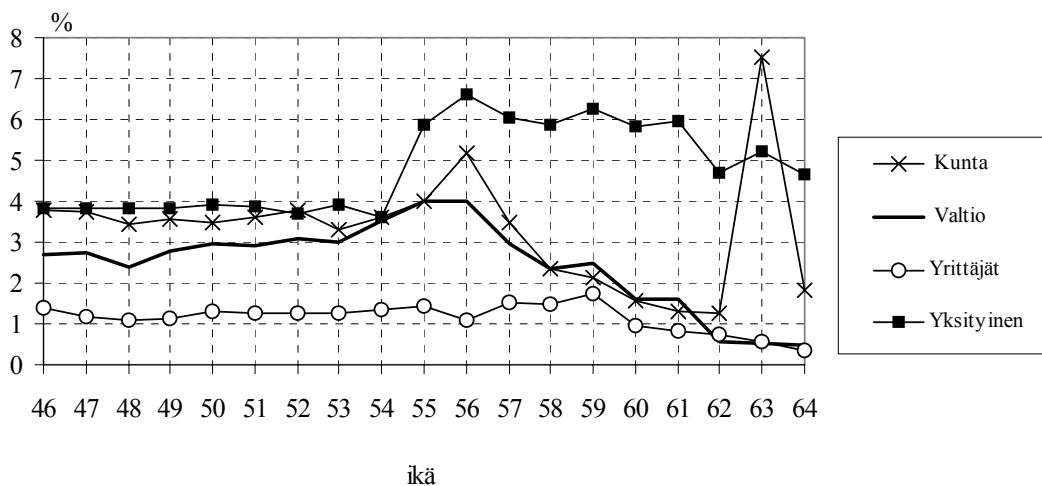
Kuvio 33.

Palkansaajien ja yrittäjien poistuma työttömyyteen työnantajasektorin ja iän mukaan vuonna 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

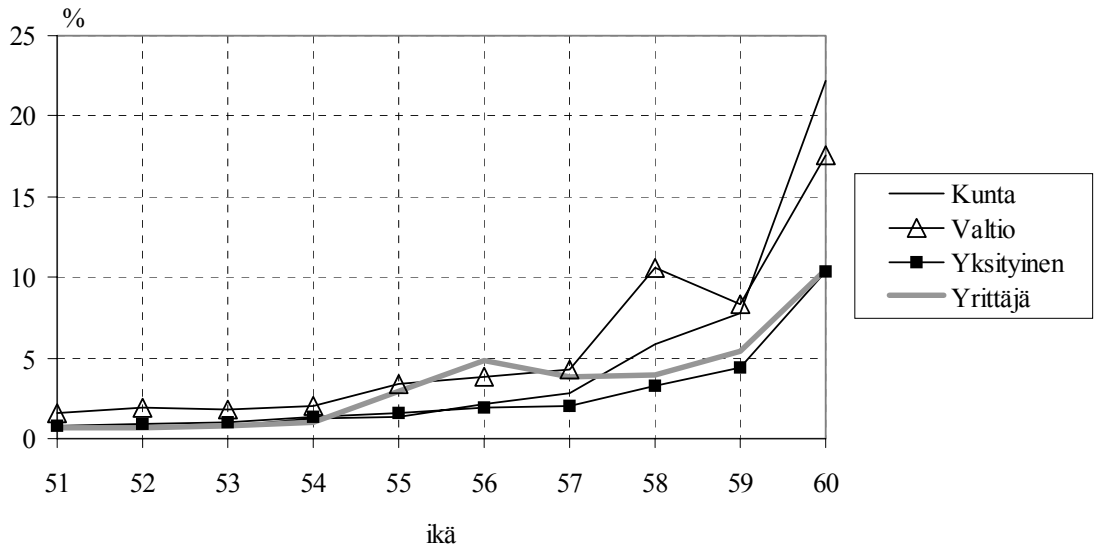
Kuvio 34.

Yksityisen sektorin työllisten poistuma työttömyyteen iän ja yrityskoon mukaan vuonna 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

Kuvio 35.

Palkansaajien ja yrittäjien poistuma eläkkeelle työnantajasektorin ja iän mukaan vuonna 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

makkaasti eläkeputken alkupään kohdalla eli 55-vuotiaissa, mutta kasvu on vähentynyt selvästi. (Kuvio 31 ja Kansallisen Ikäohjelman seurantaraportti 2001).

45 - 60-vuotiaiden eläkkeelle siirtymisessä ei toimialoittain tarkasteltuna vuodessa tapahtu kovin suuria muutoksia. Kun vuotta aikaisemmin maa- ja metsätaloudessa yli 54-vuotiaiden poistuma työstä eläkkeelle oli hieman kasvanut, on tilanne palannut entiselleen, ts. poistuma eläkkeelle on nyt laskenut.

Yksityinen sektori käytti edellisten vuosien tapaan eläkeputkea huomattavasti muita työnantajasektoreita aktiivisemmin (kuvio 33). Eläkeputken käyttö kuitenkin väheni selvästi edellisvuotisesta. Kun 55 - 60-vuotiaista työllisistä siirtyi n. kahdeksan prosenttia työttömiksi vuonna 1999, oli osuus laskenut vuonna 2000 n. kuuteen prosenttiin. Myös valtiolta ja kunnilta siirtyi hieman muita ikäluokkia enemmän juuri 55- ja 56-vuotiaita työstä työttömäksi, mutta tätä vanhempia taas vähemmän kuin alle 55-vuotiaita.

Siirtyminen työttömyyteen on vähentynyt kaiken kokoisissa yrityksissä. Väheneminen on keskittynyt 55-vuotta täyttäneisiin. Työttömäksi siirtymisen väheneminen koskee ennen muuta eläkeputken alkupäässä olevia, ts. 55-vuotiaita. Tämä näkyy ennen muuta suurissa yrityksissä, joissa työttömäksi joutuneiden määrä ponnahti vuonna 1999 korkeaksi heti 55. ikävuodesta alkaen. (Kuvio 34 ja Kansallisen Ikäohjelman seurantaraportti 2001.)

Valtiolta, kunnista ja yksityiseltä sektorilta eläkkeelle siirtyminen oli vuonna 2000 aavistuksen edellisvuoden tasoa alhaisempaa. Selvin lasku oli kuntasektorilla 60-vuotta täyttäneiden parissa (kuvio 35).

III TYÖTTÖMYYS

1. Työttömien määrä ja sen kehitys

Seuraava tarkastelu perustuu työnvälitystilastoon. Siihen sisältyvät myös passiiviset työnhakijat, jotka muodostavat rakennetyöttömyyden keskeisen osan.

Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut kaikissa alle 60-vuotiaissa. Lasku on nopeinta 20 - 34-vuotiaiden joukossa, mutta merkittävää myös vanhemmissa, alle 60-vuotissa ikäryhmissä. Vanhempien, 60 - 64-vuotiaiden, työttömyys on sen sijaan jatkanut kasvuaan. Aikaisempina vuosina työttömyyden lasku painottui miesten keskuuteen ja ainoastaan 55 - 59-vuotiaiden työttömien naisten määrä laski miehiä enemmän. Tilanne muuttui vuonna 2001. Naisten työttömyys laski lähes joka ikäryhmässä selvästi miesten työttömyyttä enemmän. Kuitenkin 55 - 59-vuotiaiden parissa naisia on vieläkin miehiä enemmän kuten myös 60 - 64-vuotiaiden parissa. Nuoremmissa ikäryhmissä työttömien määrässä sukupuolten kesken ei ole kovin suuria eroja. (Ks. liitekuvio 8 ja liitetaulukko 6 sekä edellisen seurantaraportin vastaava taulukko.)

Seuraavassa kuviossa kehitystä on kuvattu kuukausittaisten tietojen perusteella. Tällöin käy ilmi, ettei kehitys ole niin selkeän myönteistä kuin vuosikeskiarvojen perusteella voisi päätellä. Alle 50-vuotisten työttömien määrä on laskenut nopeasti aina viime vuosikymmenen puolivälistä lähtien. Vuoden 2001 aikana työttömyyden lasku on kuitenkin pysähtynyt, niin myös 50 - 54-vuotisten parissa. Ainoastaan 55 - 59-vuotiaiden työttömyyden lasku on jatkunut nopeana oltuaan pysähtyneenä vuoden 2000 loppupuolen. 60 - 64-vuotiaiden työttömyys puolestaan jatkoi vuodesta 1997 alkanutta nousuaan.

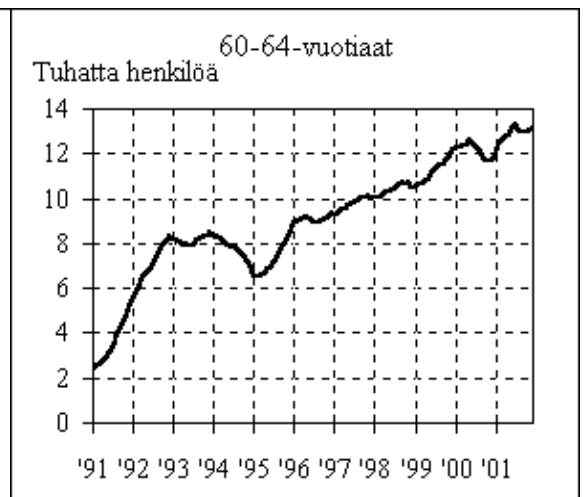
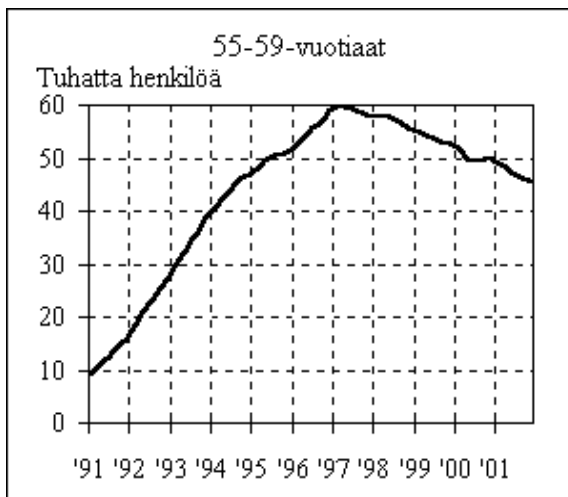
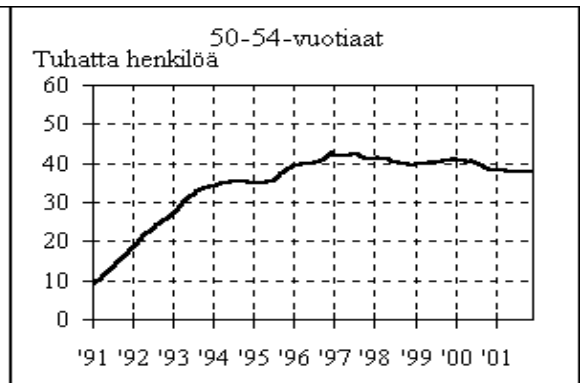
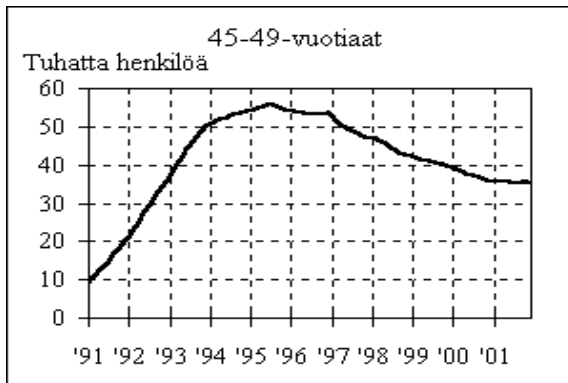
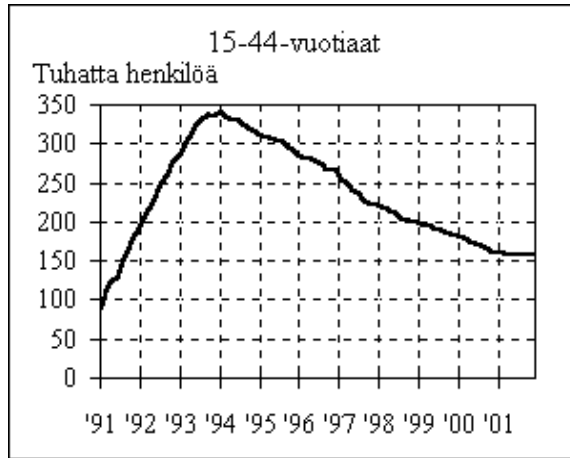
Kuvion 36 yllättävät muutokset heijastavat sitä, että ikääntyneiden ikäluokkien koot vaihtelevat suuresti. Ikäluokkiinhan kuuluu niin sotien aikana kuin jälkeinkin syntyneitäkin. Niinpä 50 - 54-vuotiaiden työttömyyden laskun pysähtyminen viime vuosina saa selitystä siitä, että suuret ikäluokat siirtyivät tähän ikäluokkaan. On sinänsä merkittävä myönteinen tulos, ettei työttömien määrä ole kasvanut, vaikka ikäluokkaan kuuluva väestö on. Nyt suuret ikäluokat ovat alkaneet ylittää 55 vuoden iän, millä on vaikutuksensa työttömien absoluuttisen määrän kehitykseen.

Vuonna 2001 alkaneiden työttömyysjaksojen määrä kasvoikin nopeimmin 55 - 59-vuotisten parissa. Alle 50-vuotisten joukossa alkaneiden työttömyysjaksojen määrä puolestaan laski. Tämän vuoksi työttömien absoluuttisen määrän kehitys on erikoinen; nimenomaan 55 - 59-vuotisten työttömien määrä laskee. Kehitys selittyy ns. eläkeputkesta, mihin pääsyn alaikärajaa korotettiin kahdella vuodella vuonna 1997. Tämän vuoksi eläkeputkeen nykyään tulevat ikäryhmät ovat olleet pienempiä kuin eläkeputkesta poistuvat ja tämä on pienentänyt 55 - 59-vuotiaiden työttömyyttä.

Absoluuttiset luvut eivät kuitenkaan kerro työttömyyden yleisyydestä eri ikäluokissa. Kuviossa 37 onkin laskettu eri 5-vuotiskäryhmien ”työttömyysaste”, työttömien työnhakijoiden

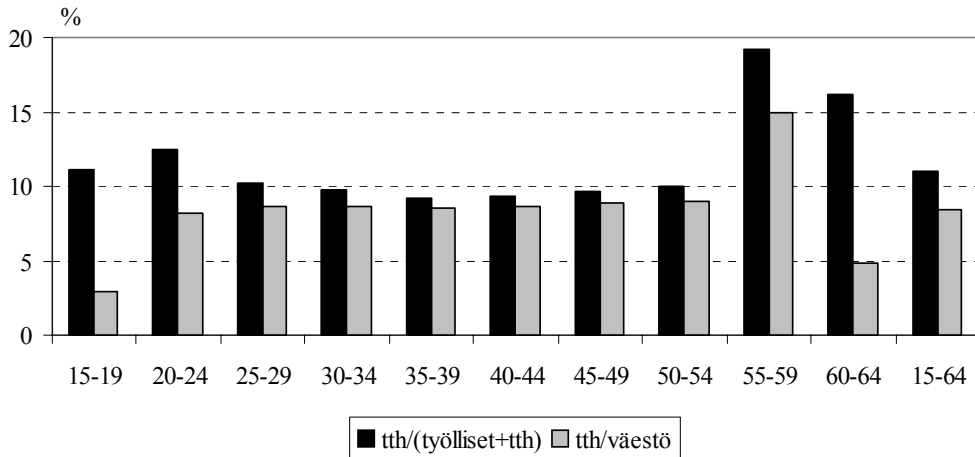
Kuvio 36.

Työttömien työnhakijoiden määrän (henkilöä) kausivaihtelusta puhdistettu kehitys 1991 – 2001 eri ikäryhmissä. Työministeriö, työnvälitystilasto.

Kuvio 37.

Työttömien työnhakijoiden ”työttömyysaste” (osuus työllisten ja työttömien työnhakijoiden summasta) ja väestöstä keskimäärin vuonna 2001.

osuus työllisten ja työttömien työnhakijoiden summasta (työvoimatutkimuksen työvoima [työllisten ja työttömien summa] on korjattu muotoon: työllisten ja työttömien työnhakijoiden summa) sekä osuus väestöstä. 55 - 59-vuotiaiden ”työttömyysaste” osuus on edelleen varsin suuri, vaikkakin se on laskenut vuodesta 1998 peräti kymmenisen prosenttiyksikköä. 60-64-vuotiaiden työttömien väestöosuus – kuten myös alle 20-vuotiaiden – on kuitenkin alhainen, koska moni ikäryhmään kuuluva ei ole työmarkkinoilla.

Sekä 55 - 59- että 60 - 64-vuotiaiden ”työttömyysasteet” ovat suurimmat. 55 - 59-vuotisten työttömyyden lasku on kuitenkin ollut vuoden 1998 jälkeen kaikista ikäryhmistä nopeinta ja lasku on jatkunut myös vuonna 2001. Myös 60 vuotta täyttäneiden työttömyysaste on lievästi laskenut. (Ks. liitekuvio 9.)

2. Työttömien ominaisuuksia

45 - 54-vuotisten osuus työttömistä on eri alueilla melko samaa luokkaa, neljännes. Sen sijaan ikääntyneiden suhteen on suuriakin eroja. Ikääntyneiden osuus työttömistä on Etelä-Suomessa runsas viidennes, mutta Väli- ja Pohjois-Suomessa alle 20 prosentin luokkaa.

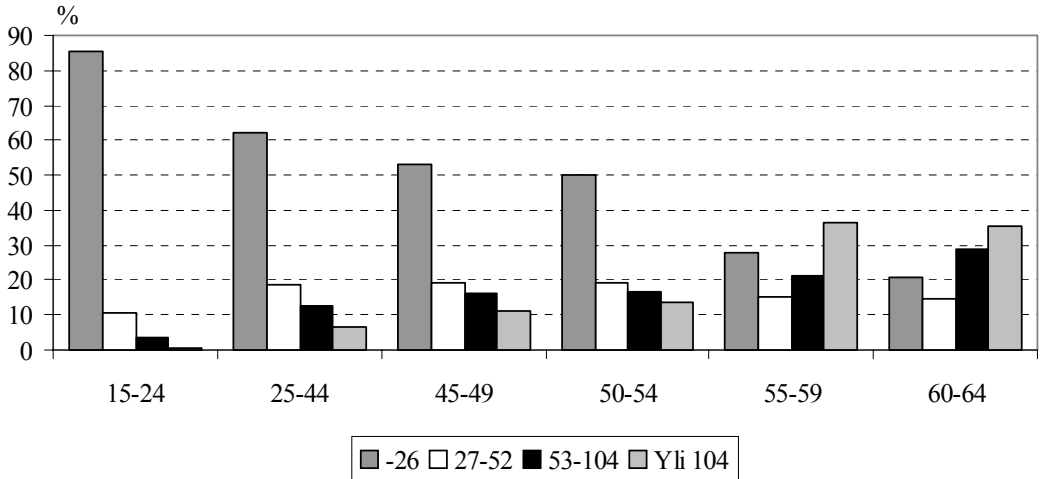
Työttömien määrä on laskenut kaikilla alueilla ja lähes kaikissa ikäryhmissä vuodesta 2000. Kun työttömyys on laskenut aikaisempina vuosina eniten Uudellamaalla, on lasku nyt suurinta muussa Etelä-Suomessa. Ikääntyneillä määrän lasku on ollut eri alueilla muuta työttömyyttä hitaampaa. (Ks. liitekuvio 10 ja edellisen seurantaraportin vastaava kuvio.)

Kun ikääntyvien työttömyys laski vuonna 2000 määrällisesti ja suhteellisesti eniten rakennustyössä, oli lasku kyseisessä ammattiryhmässä vuotta myöhemmin vähäistä. Ikääntyvien, niin 45 - 54- kuin 55 - 64-vuotiaiden, työttömyys laski niin määrällisesti kuin suhteellisestikin

Kuvio 38.

Työttömien työnhakijoiden työttömyyden kesto (viikkoina) eri ikäryhmissä keskimäärin vuonna 2001. Työministeriö, työnvälitystilasto.

eniten teollisessa työssä. Ikääntyneiden työttömien naisten määrä puolestaan putosi eniten palvelutyössä sekä hallinto- ja toimistotyössä. Terveystieteiden ja sosiaalialan työn työttömyys putosi keskimääräistä nopeammin sekä 45 - 54-vuotisten miesten että 45 - 54-vuotisten naisten keskuudessa. Työttömyys ei kuitenkaan vähentynyt ammattiryhmän 55 - 64-vuotisten parissa, vaan nousi jonkin verran molempien sukupuolten keskuudessa. Muualla luokittelemattomassa työssä työttömyys puolestaan nousi niin 45 - 54- kuin 55 - 64-vuotisten miesten ja naisten parissa, mutta laski kaikkien työkäisten parissa. (Ks. liitetäulukko 6.)

Ikääntyvien, erityisesti ikääntyneiden, työttömien työnhakijoiden koulutustausta on selvästi heikompi kuin nuoremmilla työttömällä (ks. liitekuviot 11). Ero työllisiin on eri ikäryhmissä myös selvä. Tilastomuutosten vuoksi muutosta ei voi kuvata kuin perusasteen osalta. Tällöin käy ilmi, että työttömyys on laskenut nopeimmin pelkän kansakoulun käyneiden parissa. Näin on käynyt myös alle 60-vuotisten ikääntyneiden keskuudessa. 60 vuotta täyttäneillä työttömyys kaiken kaikkiaan kasvoi, niin myös peruskoulun käyneiden joukossa.

Työttömyyden kesto eri ikäryhmissä muistuttaa suuresti edellisessä seurantaraportissa esitettyä. Kesto kasvaa siirryttäessä vanhempiin ikäryhmiin. Pitkäaikaistyöttömien, yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleiden, osuus on vähentynyt edellisestä vuodesta eniten 55 - 59-vuotiaiden parissa kuten edellisenäkin vuotena. Aikaisemmin vähennykset olivat kuitenkin jakaantuneet tasaisemmin alle 60-vuotiaiden kesken.

Kaikissa alle 60-vuotiaissa ikäryhmissä on pitkäaikaistyöttömien absoluuttinen määrä laskenut, mutta alle 55-vuotisten parissa lasku on kuitenkin hyvin vähäistä. (Ks. liitekuviot 12 ja 14 sekä edellinen seurantaraportti.)

Myös yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä on laskenut alle 60-vuotiailla. Yli kaksi vuotta työttömänä olleet keskittyvät hyvin voimakkaasti 55 - 59-vuotiaisiin. Vuonna 2001, kuten myös vuonna 2000, pitkään jatkuneen työttömyyden väheneminen oli nopeinta juuri 55 - 59-vuotiaiden parissa. (Liitekuvio 14). Lasku oli suurinta naisten parissa. Erityisesti myönteistä oli yli 45-vuotisten naisten kehitys. (Ks. liitekuvio 13).

3. Työttömien toimeentulo⁴

Suomalainen työttömyysturva (ml. työmarkkinatuki) on kansainvälisesti poikkeuksellisen kattavaa. Vain vajaat kymmenisen prosenttia työttömistä työnhakijoista on vailla työttömyysturvaa.

Työttömyysturvassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viime vuosina. Työttömyysturvalle jo tyypilliset piirteet ovat jatkaneet vahvistumistaan. Työmarkkinatuen merkitys keskeisenä työttömyysturvan muotona on vahvistunut. Ansioturva on ennen muuta ikääntyneiden saama työttömyysturvan muoto. Ansioturvalle siirtymisen ja työttömyyseläkeputken yhteys on selkeä, kuten näkyy seuraavasta kuviosta 39. Työmarkkinatukea saavien osuus on ansioturvaa saavia selvästi suurempi kaikissa nuoremmissa ikäryhmissä.

4. Osallistuminen aktiivitoimiin

Kaikissa alle 55-vuotiaitten 5-vuotisikäryhmissä osallistuminen työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteisiin on vähentynyt vuodesta 1998 vuoteen 2001. Yli 55-vuotiailla osuus on puolestaan kasvanut, 55 - 59-vuotiailla eniten. Ikääntyneiden ja nuorempien työttömien erot osallistumisessa ovat kuitenkin niin suuret, ettei kehitys muuta perustilannetta. Ikääntyneiden osallistuminen työvoimapolitiikan aktiivitoimiin on pysynyt selvästi vähäisempänä kuin muilla ryhmillä. (Ks. kuvio 40.)

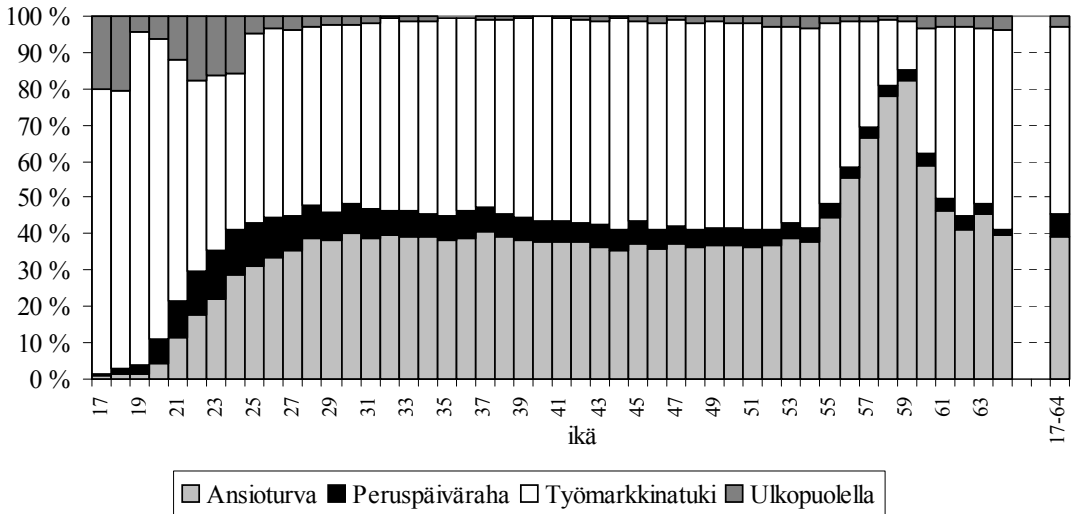
Aktiivitoimiin osallistumisen vaikutukset eroavat jonkin verran eri ikäryhmien kesken (ks. kuvio 41). Ikääntyneet, 55 vuotta täyttäneet, ovat nuorempia useammin työttöminä 3 kuukautta toimenpiteen päättymisen jälkeen olkoon toimenpide mikä tahansa. Sijoittuminen avoimille työmarkkinoille on jonkin verran heikompa ikääntyneillä, ei kuitenkaan kovin paljon. Osallistuttuaan työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen, ikääntyneet osallistuvat samassa määrin kuin muutkin ikäryhmät johonkin jatkotoimenpiteeseen. Ikääntyneet ovat

---

⁴ Työttömien toimeentuloa koskevat tiedot ovat jossakin määrin epätasällisia (ks. tarkemmin Kansallisen Ikäohjelman seurantaraportti 1998). Esim. ansioturvaa maksetaan ryhmälomautetuille, jotka eivät kuitenkaan ole rekisteröityneet työttömiksi työnhakijoiksi. 60-vuotta täyttäneillä työttömyysturvaa saavien määrä ylittääkin työttömien työnhakijoiden määrän. Virhettä ei oheisessa kuviossa ole korjattu muuten kuin siten, että 60 vuotta täyttäneiden toimeentuloturva on merkitty täysin kattavaksi, 100 prosentiksi. Mekaanisesti laskien kattavuus nimittäin olisi yli 100 prosenttia.

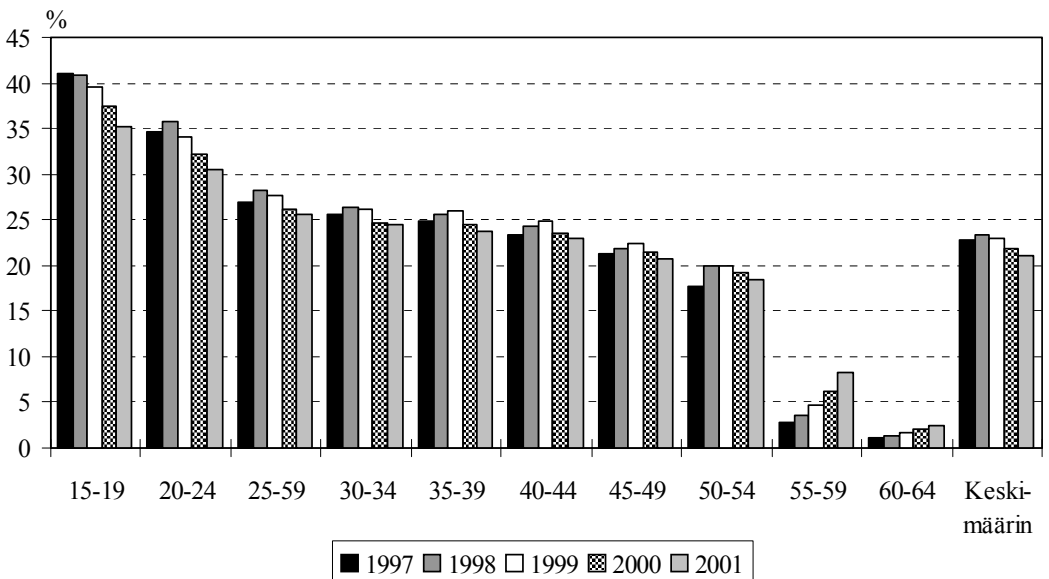
Kuvio 39.

Työttömien työnhakijoiden saama työttömyysturva ja työmarkkinatuki ikäryhmittäin, (%) 31.12.2001. Työministeriön työnvälitystilasto ja Kelan työmarkkinatuen saajia koskeva tilasto.

Kuvio 40.

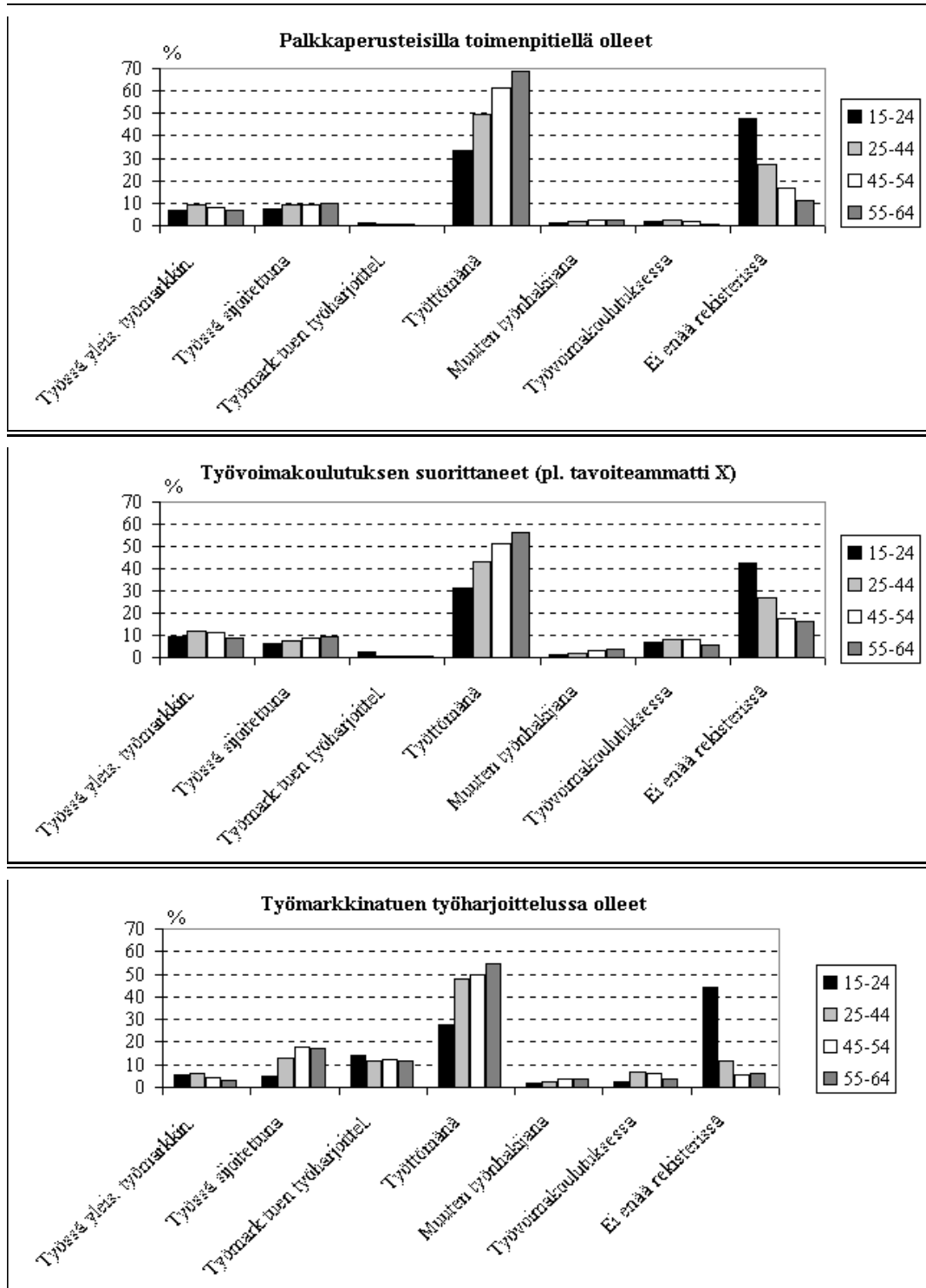
Työvoimapolitiisilla toimenpiteillä sijoitettujen* osuus työttömien työnhakijoiden ja toimenpiteillä sijoitettujen summasta ikäryhmittäin keskimäärin vuosina 1997 – 2001. Työministeriö, työnvälitystilasto.

* Sisältää paikkaperusteiset toimenpiteet, työmarkkinatuen työnhakijoiden, vuorotteluun, vuorotteluun ja työttömyysturvan maksuun liittyvät toimenpiteet.

Kuvio 41.

Työhallinnon toimenpiteiden vaikuttavuus kolmen kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisestä ikäryhmittäin (toimenpide päätynyt 1.12.2000 – 30.11.2001).

muita ikäryhmiä useammin työssä sijoitettuna ja muita ikäryhmiä harvemmin työvoimakoulutuksessa.

Kun arvioidaan toimien vaikuttavuutta avoimille työmarkkinoille työllistymisen muutoksen perusteella, on vaikuttavuus parantunut nimenomaan ikääntyneiden parissa verrattuna tilanteeseen vuonna 2000 (ks. edellinen Ikäohjelman seurantaraportti). Varsinkin työvoimakoulutuksen jälkeinen työllistyminen avoimille työmarkkinoille on parantunut.

5. Työttömyysjaksojen päättyminen

Päättäneiden työttömyysjaksojen osuus työttömien kokonaismäärästä vuoden aikana on kasvanut kaikissa eri ikäryhmissä. Tämä on tapahtunut jo useana vuonna. Kasvu on nopeinta ikääntyneillä vuonna 2001 mutta näin oli myös kahtena edellisenä vuotena. Ikääntyneiden 55 - 59-vuotiaiden todennäköisyys päättää työttömyytensä on vain puolet nuorempien ryhmien todennäköisyydestä.⁵

Ikääntyneiden työttömyyden päättymisen syyt poikkeavat selkeimmin muiden ikäryhmien syistä. Ikääntyneillä työllistyminen on harvinaisempaa ja eläkkeelle siirtyminen paljon yleisempää kuin muissa ryhmissä. Avoimille työmarkkinoille työllistymisen merkitys työttömyyden päättymisen syynä on kuitenkin kasvanut selvästi vuodesta 2000 vuoteen 2001 samaan aikaan, kun nuorempien työllistyminen on jonkin verran vähentynyt (ks. edellisen seurantaraportin vastaava kuvio). Myös tukityöllistyminen on lisääntynyt selvästi ikääntyneiden ja laskenut nuorempien työttömien parissa. Työvoimakoulutuksen aloittaneiden määrä ei kuitenkaan jatka enää kasvuaan ikääntyneiden parissa, vaan se on laskenut. Työvoimakoulutuksen aloittaneiden määrä on laskenut tosin nuorempien työttömien parissa aivan samalla nopeudella. Saman aikaisesti on työttömyyseläkkeelle siirtymisen osuus päättäneistä työttömyysjaksoista kasvanut pari prosenttiyksikköä. Eläkkeelle siirtymisen määrä on kuitenkin kasvanut peräti 27 prosenttia.

60-vuotta täyttäneiden työttömyys päättyy lähes kahdessa tapauksessa kolmesta siirtymiseen työttömyyseläkkeelle. Muut syyt ovat tuiki harvinaisia. On kuitenkin syytä huomata, että heilläkin omatoiminen työllistyminen on työttömyyseläkkeelle siirtymisen jälkeen tärkein työttömyyden päättymissyy. 55 - 59-vuotiailla työttömyys useimmissa tapauksissa päättyy omatoimiseen työllistymiseen.

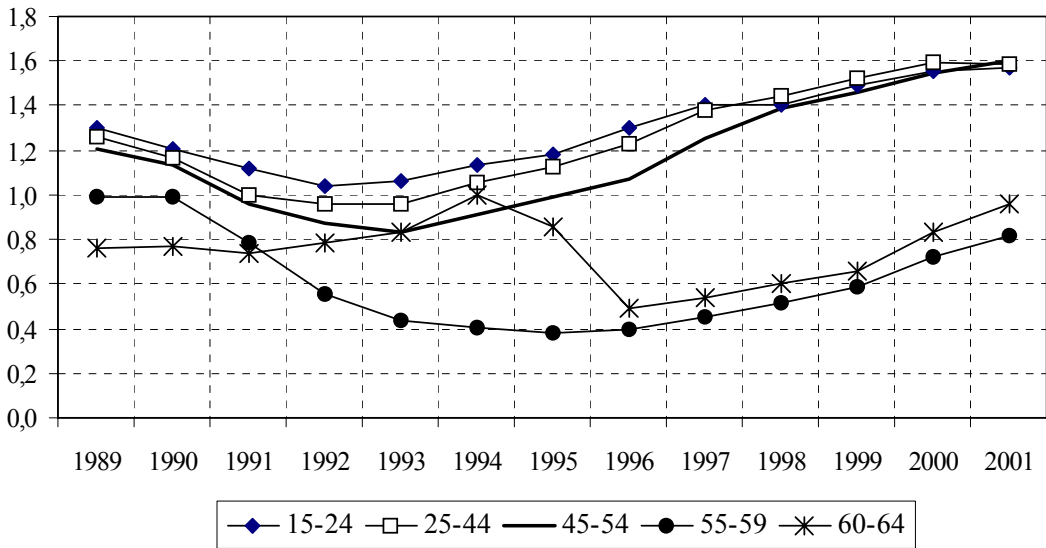
Kuviossa 44 esitetään vuoden lopussa työttömänä olleiden tilanne seuraavan vuoden lopussa. Kuvion välittämä kuva ikääntyneiden työttömien tilanteesta poikkeaa selvästi edeltävistä tarkasteluista. Erityisesti ikääntyneiden työttömien asema on huomattavasti synkempi kuin kuvion 42 antama kuva.

---

⁵ Jakso voi päättyä vuoden aikana useita kertoja ja nämä lasketaan erillisiksi jaksoiksi. Henkilö voi myös olla vuoden aikana usean kerran työtön, mutta hänet lasketaan vain kerran työttömäksi. Siksi oheisen kuvion suhdeluvut voivat olla yli yhden.

Kuvio 42.

Työttömyysjaksojen päättymisten osuus vuoden aikana työttömänä olleiden määrästä vuosina 1989 – 2001. Työministeriö, työnvälitystilasto.

Tämä johtuu siitä, että kuvio 44 sisältää poikkileikkaustiedot kahden vuoden lopulta. Tällöin ei käy ilmi, mitä kaikkea vuoden aikana on tapahtunut. Kuvioiden 33 ja 35 välittämät erilaiset kuvat ikääntyneiden työttömien työllistymismahdollisuuksista, kuvaa sitä, että monet ikääntyneet eivät pysy vain passiivisesti työttöminä. He sijoittuvat työelämään. Tämä sijoittuminen ei kuitenkaan yleensä ole pysyväisluonteista, vaan he tulevat uudelleen työttömiksi. Ikääntyneen työttömän työllistymisiä voi vuoden aikana olla useitakin, niin myös työttömäksi tuloja.

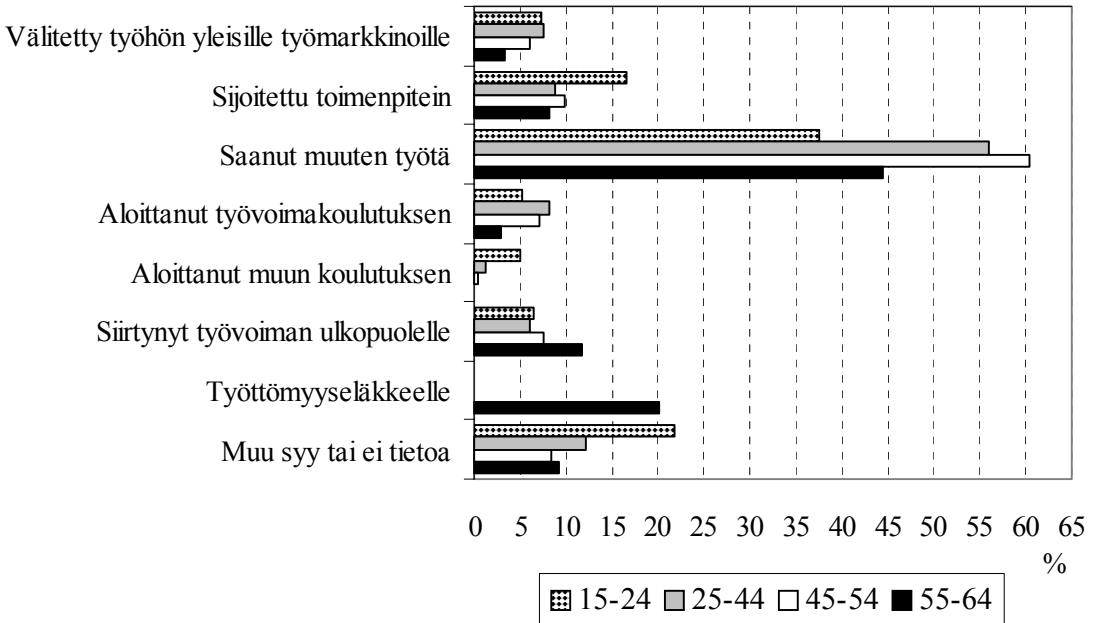
Mitä nuorempaan ikäryhmään työtön kuuluu, sitä paremmat työllistymismahdollisuudet hänellä on. Yli 54-vuotiaat muodostavat oman lukunsa. Heidän todennäköisyytensä työllistyä ovat selvästi heikommät kuin muilla ryhmillä.

Kun vuonna 1999 minkään työttömien ryhmän työllistymismahdollisuudet eivät olleet olennaisesti parantuneet lukuun ottamatta nuoria, on vuonna 2000 kaikkien ryhmien tilanne parantunut selvästi. Sijoitustyöllä on merkittävä asema kaikkien alle 55 vuotisten työllistymisessä; kymmenisen prosenttia on seuraavan vuoden lopussa sijoitustyössä. Sijoitustyöhön osallistuminen on yleistynyt ikääntyneidenkin parissa selvästi, mutta on edelleen alhainen: ikääntyneistä työttömistä on seuraavan vuoden lopussa vain kaksi prosenttia sijoitustyössä. Kuvioista käy myös ilmi, että ikääntyneet työttömät siirtyvät vain harvoin muulle eläkkeelle kuin työttömyyseläkkeelle.

Matala koulutustaso lisää todennäköisyyttä pysyä työttömänä. Hyvä koulutus vähentää työttömyyden jatkumisen todennäköisyyttä ja lisää työllistymismahdollisuuksia 45-vuotiaiden keskuudessa. Yli 45-vuotiaiden tilanne poikkeaa nuorempien tilanteesta.

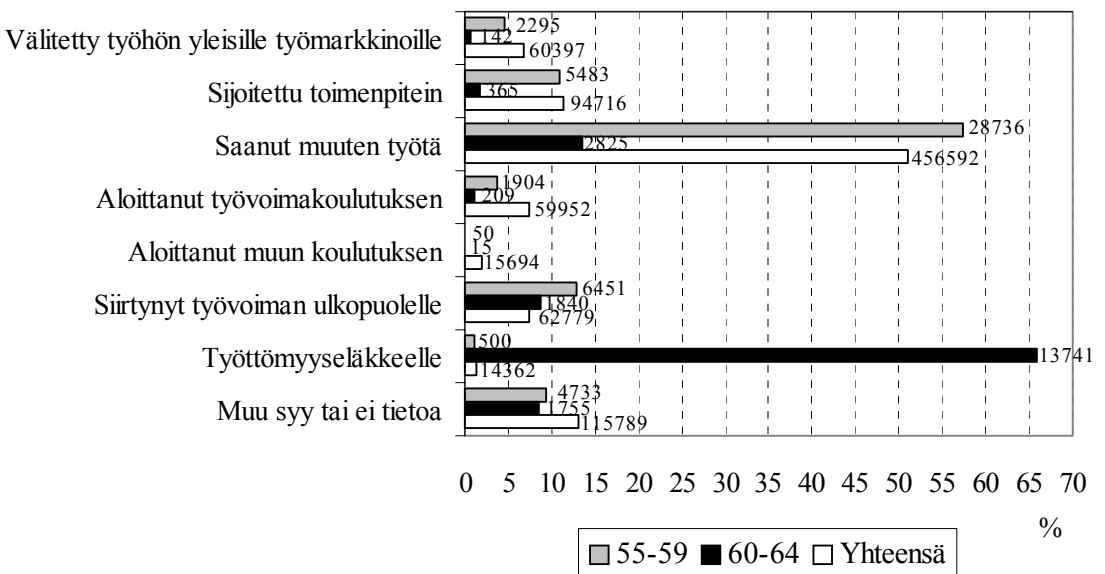
Kuvio 43a.

Työttömyysjaksojen päättymisen syyt eri ikäluokissa vuonna 2001, %. Työministeriö, työnvälityksen vuositilasto.

Kuvio 43b.

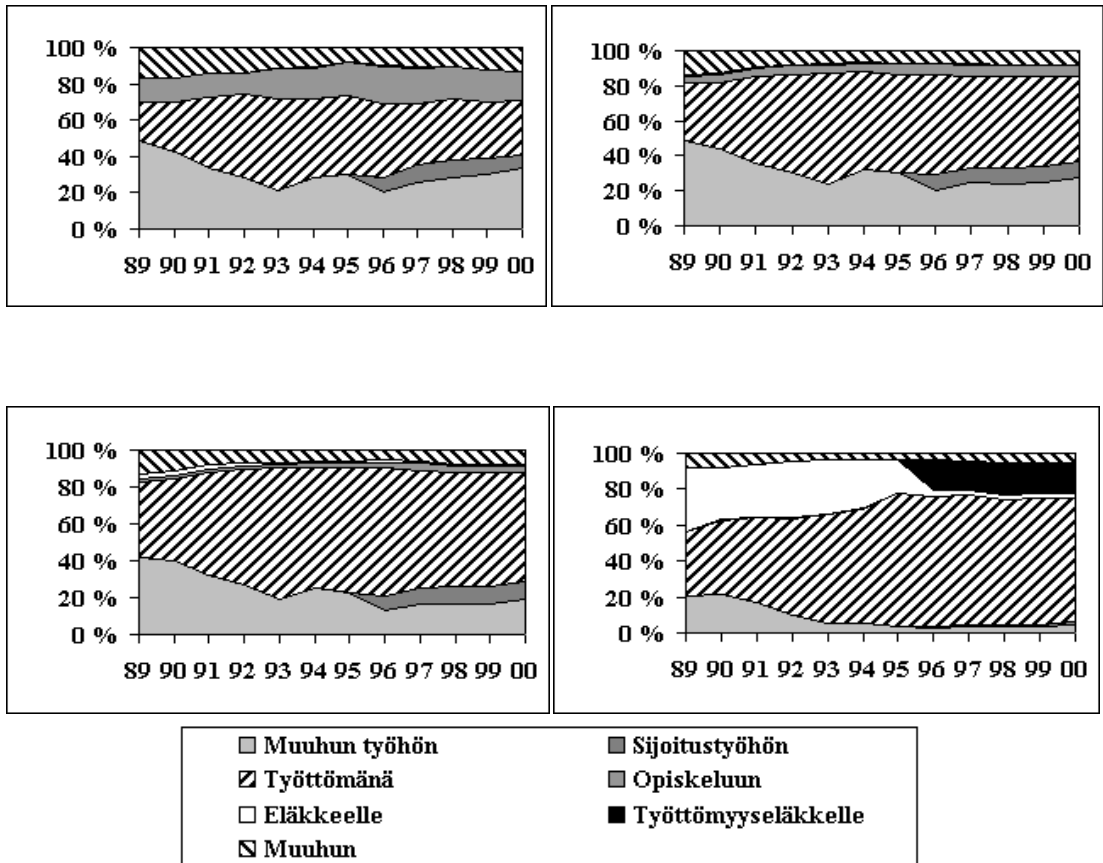
Työttömyysjaksojen päättymisen syyt 55-59 ja 60-64-vuotisten ikääntyneiden ja kaikkien työttömien työnhakijoiden parissa vuonna 2001, % ja henkilöä. Työministeriö, työnvälityksen vuositilasto.

Perusastetta korkeamman tutkinnon suorittaneiden ikääntyneiden todennäköisyys on hie-
man suurempi kuin perusasteen varassa olevilla. Heillä on kuitenkin suurempi todennäköi-
syys työllistyä kuin pelkän perusasteen suorittaneilla. Toisaalta siirtyminen eläkkeelle on
korkeamman koulutuksen suorittaneilla ikääntyneillä ollut vähäisempää kuin vain
perusasteen suorittaneilla 1990-luvun alusta lähtien. (Ks. liitetaulukko 5.)

Kuvio 44.

Työttömien siirtymät vuoden lopusta seuraavan vuoden loppuun vuosina 1988 –
2000. Tieto sijoitustyöstä ja työttömyyseläkkeestä vuodesta 1996 lähtien.
Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

IV VARHAISELÄKKEELLE SIIRTYMINEN

1. Ikääntyneiden saamat varhaiseläkkeet

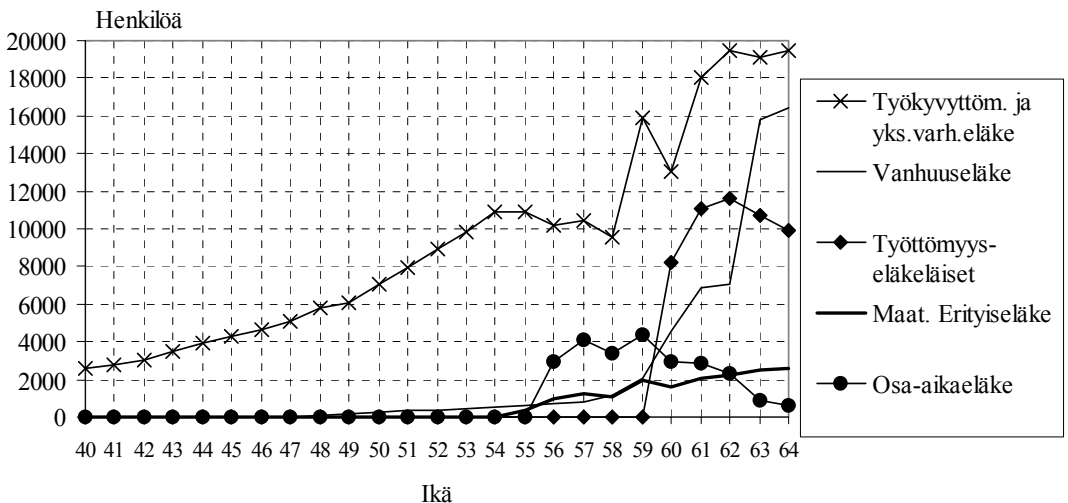
Alle 55-vuotiaiden varhaiseläke on käytännössä työkyvyttömyyseläkettä. Tämän iän jälkeekin työkyvyttömyyseläke (ml. yksilöllinen varhaiseläke) on keskeisin eläkeuoto muihin eläkelajeihin verrattuna aina 65. ikävuoteen saakka (ks. kuvio 45). Muiden eläkkeiden merkitys yleistyy 60. ikävuoden jälkeen. Erityisesti kasvaa työttömyyseläkettä saavien osuus 61 vuoden iässä. Vanhuuseläkettä saavien määrä puolestaan kasvaa voimakkaasti 63 vuoden ikäisillä.

Työelämästä poissaolo merkitsee 60 - 64-vuotiaille käytännössä eläkkeellä oloa. Ikäluokasta on 75 prosenttia eläkkeellä ja vain alle 5 prosenttia työttöminä. Myös 55 - 59-vuotiaat ei-työlliset ovat yleensä eläkkeellä, vaikka työttömänä olevienkin määrä on melkoinen. Työttömien määrä on yli kaksi kolmasosaa eläkkeellä (pl. osa-aikaeläkkeellä) olevien määräästä. (Ks. kuvio 46.)

60 - 64-vuotiaiden eläkkeen saajien osuus ikäryhmän väestöstä nousi vuosikymmenen alkupuolen mutta oli vuonna 2000 jälleen suunnilleen samalla tasolla kuin vuosikymmenen alussa. Työkyvyttömyyseläkkeen saajien väestöosuus on tasaisesti laskenut koko vuosikymmenen. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saajien osuudet kasvoivat viime vuosikymmenen alkupuolella nopeasti. Sen jälkeen osuudet ovat myös pienentyneet nopeasti. Osa-aikaeläkkeen saajien osuudet ovat puolestaan kasvaneet. Työttömyyseläkkeen saajien osuus puolestaan on nykyään samalla tasolla kuin viime vuosikymmenen alussa. Vuosikymmenen puolivälissä osuus kuitenkin oli viitisen prosenttiyksikköä nykyistä pienempi.

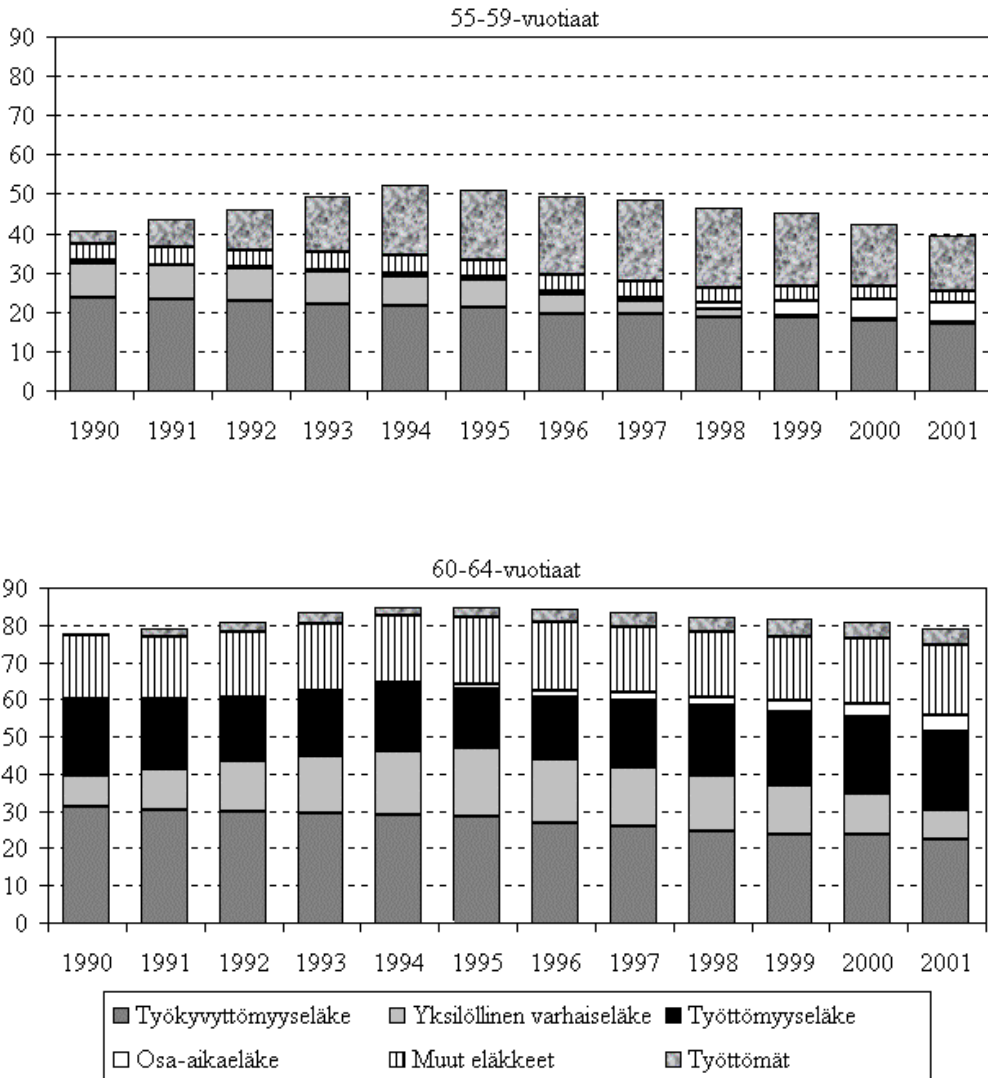
Kuvio 45.

40-64-vuotiaat osa-aikaeläkeläiset ja eläkeläiset eläkelajin mukaan 31.12.2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto (ennakkotieto).

Kuvio 46.

55-59- ja 60-64-vuotiaiden varhaiseläkkeiden saajien ja työttömien työnhakijoiden väestöosuudet (%) vuosina 1990-2001. ETK:n ja Kelan yhteistilasto.

55 - 59-vuotiaiden eläkkeensaajien osuus väestöstä on puolestaan laskenut nopeasti. Lasku on koskenut ennen muuta yksilöllisen varhaiseläkkeen saajia. Toinen keskeinen muutos johtuu työkyvyttömyyseläkkeen saajien osuuden nopeasta laskusta. Vuosikymmenen lopulla eläkkeensaajien osuuden lasku on hidastunut. Toisaalta osa-aikaeläkkeiden saajien määrä on lisääntynyt. Työttömien määrä on kasvanut vuosikymmenen alun taantuman aikana voimakkaasti ja jäänyt korkealle tasolle, vaikka vuosina 1999 jälkeen työttömien osuus väestöstä on vähentynyt nopeasti.

Taulukko 8.

Osa-aikaeläkkeen saajat vuosien 1987 – 2001 lopussa

	Yksityisen sektorin eläkkeen saajat	Julkisen sektorin eläkkeen saajat	Kaikki työeläkkeen saajat
1987	143	.	143
1988	172	.	172
1989	197	58	254
1990	216	212	427
1991	251	448	699
1992	281	932	1 213
1993	328	1 930	2 257
1994	1 288	3 189	4 467
1995	1 922	3 531	5 437
1996	2 351	3 773	6 104
1997	2 797	4 156	6 932
1998	4 847	6 114	10 924
1999	9 403	8 928	18 284
2000	13 458	11 197	24 597
2001	16 677	12 547	29 157

Taulukko 9.

Pohjoismaiden eläkkeensaajien osuus väestöstä (%) ikäluokittain 2000.*

IKÄ	Tanska	Suomi	Islanti**	Norja	Ruotsi
16-39	1,8	1,7	5,4	2,2	2,7
40-49	6,9	5,6	7,4	8,0	8,3
50-54	11,4	11,5	9,8	14,3	13,1
55-59	20,5	23,0	15,4	20,3	19,4
60-64	62,4	75,7	24,9	44,1	39,4
65-66	78,9	104,5	41,0	65,1	103,5
67+	101,1	104,4	99,3	102,5	103,1

* Eläkkeensaajien väestöosuus voi ylittää 100 prosenttia erityisesti siksi, että eläkettä maksetaan myös ulkomailla asuville.

**Vuonna 1999

Lähde: social protection in the Nordic Countries 1999

NOSOSCO 16:2001, Nordic Social-Statistical Committee, Copenhagen 2001 ja vuoden 2000 osalta ennakotiedot vuoden 2002 julkaisusta.

Osa-aikaeläkkeen saajien määrä on kasvanut nopeasti vuoden 1997 jälkeen ja kasvu jatkuu edelleen (ks. taulukko 8).

Muissa pohjoismaissa eläkkeensaajien osuus väestöstä on kasvanut 1990-luvun lopulla. Suomessa puolestaan ikääntyneiden (55 - 64 v.) eläkkeensaajien osuus on nopeasti laskenut. (Ks. edelliset seurantaraportit.) Tästä huolimatta ikääntyneiden eläkkeellä olo on Suomessa paljon yleisempää kuin missään muussa Pohjoismaassa. Vuonna 2000 kehitys ei ole

yhtä selkeää kuin aikaisemmin. Islannissa, Norjassa ja Ruotsissa eläkkeen saajien osuudet nousevat joissakin ja laskevat joissakin ikäryhmissä. Nopeinta eläkkeensaajien osuuden lasku on Tanskassa ja toiseksi nopeinta Suomessa.

2. Laskennallinen eläkkeellesiirtymisikä

Varhaiseläkepolitiikan tavoitteet on haluttu keskittää yhteen tunnuslukuun - eläkkeelle siirtymisikään. Keskimääräisen eläkeiän vastinparina on: kuinka monta vuotta ollaan eläkkeellä ennen yleistä 65-vuoden vanhuuseläkeikää.⁶

Eläkkeelle siirtymisikää voidaan tarkastella eläkkeellä olevien väestöosuuksissa tai eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuneiden muutosten kautta. Koska eläkkeensaajien väestöosuudet muuttuvat hitaasti, niihin perustuva keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä ei reagoi niin nopeasti työelämän muutoksiin kuin eläkkeiden alkavuuksien perusteella laskettu odotettu eläkkeelle siirtymisikä.⁷ Tässä raportissa eläkkeelle siirtymisikä lasketaan väestöosuuksien avulla, koska laskelmat ovat teknisesti helpommin toteutettavissa.

Seuraavat laskelmat perustuvat työssäkäyntitilastoon ja sen eläkeläisiin eli ne ovat 1-vuotis-

---

⁶ Eläkkeellä oloaika liittyy laskennallisesti ja käsitteellisesti väestöosuuksiin, väestön %-osuuksiin ja -asteisiin. Työllisyysaste esitetään työllisten %-osuutena työikäisestä (15-64 -vuotiaasta) väestöstä. Vastaavasti voidaan laskea varhaiseläkkeensaajien, työttömien tai opiskelijoiden väestöosuus. Varhaiseläkkeellä olo ja työllisyys ovat pääsääntöisesti toisensa poissulkevia, josta poikkeuksena on viime vuosina nopeasti lisääntynyt osa-aikaeläke.

Työllisyysvuodet ja varhaiseläkevuodet voidaan laskea yhdenmukaisesti suhteuttamalla ne työikäisenä olo-vuosiiin (eli 65 -15=50 vuoteen). Tällöin 60 %:n työllisyysastetta vastaa 30 vuoden työllisyysaika. Varhaiseläkeaika 14 %:n väestöosuudella on 7 vuotta ja eläkeikä tai eläkkeelle siirtymisikä 58 vuotta (65-7). Vastaavasti opiskeluaika 15 ikävuoden täyttämisen jälkeen 12 vuoden väestöosuudella on 6 vuotta ja opintojen keskimääräinen päättöikä on 21 vuotta (15+6). Keskimääräinen siirtymisikä esim. eläkkeelle tai työelämään voidaan laskea, jos tapahtuma on pysyvä ja ikäjakaumat ovat sopivasti vinoja.

Kun väestöosuudet lasketaan ”painottamatta” koko senhetkisestä työikäisestä väestöstä, esimerkiksi työllisyysaste jakamalla työllisten määrä työikäisten määrällä, käytetään tosiasiaassa vallitsevia väestöpainoja. Ongelmasta ja tarkastelukulmasta riippuu mitä painoja käytetään. Useassa tapauksessa vallitsevin väestöpainoin laskettu %-osuus, -aste tai -ikä on täysin riittävä varsinkin, kun seurataan sen vuosittaista muutosta ja väestörakenne muuttuu vähän ja hitaasti. Toisaalta painottamattomat tunnusluvut voivat johtaa harhaan, kun väestörakenne muuttuu nopeasti kuten on asianlaita suurten ikäluokkien kohdalla.

Yksinkertaisin ja samalla yleensä riittävän tarkka tapa on laskea eläkkeellesiirtymisikä vakioväestöpainoin. 1-vuotiskäryhmittäin laskettuna:

$$\begin{aligned} &65 \\ &65 - \sum_{i=15} V(i) \\ &i=15 \end{aligned}$$

missä $v(i)$ on eläkkeensaajien väestöosuus ikäluokassa i .

⁷ Eläkkeiden alkavuuksiin perustuva odotettu eläkkeellesiirtymisikä (noin 59- vuotta) on Eläketurvakeskuksen alustavien arvioiden mukaan pysynyt vuodesta 1998 likimain ennallaan.

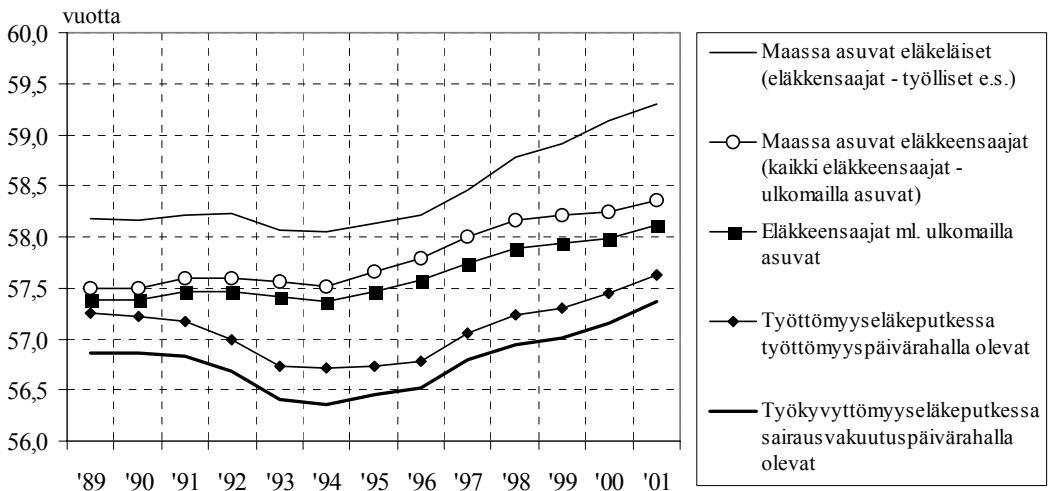
Taulukko 10.

Maassa asuvien eläkeläisten laskennallinen eläkkeelle siirtymisikä vv. 1989-2001. Työssäkäyntitilasto, ETK/Kelan yhteistilasto.

Vuosi	Ikä	Vuosi	Ikä
1989	58.2	1996	58.2
1990	58.2	1997	58.5
1991	58.2	1998	58.8
1992	58.2	1999	59.0
1993	58.1	2000	59.1
1994	58.0	2001	59.3
1995	58.1		

Kuvio 47.

Eri tavoin määritelty keskimääräinen eläkeikä sekä työstä luopumisikä vuosina 1989 – 2001. STM:n tilastot

ikäryhmittäisiä. Tietoja on täydennetty ETK/Kelan yhteistilaston tiedoilla. Eläkkeelle siirtymisikä ja työstä luopumisikä on noussut kaikilla mittareilla jo vuodesta 1994. Vuonna 2001 eläkkeelle siirtymisikä on korkeampi kuin kertaakaan 1990-luvulla.

Vuonna 2001 jatkuvat viime vuosien kehityksen keskeiset linjat. Eläkeläisten eläkkeelle siirtymisikä jatkaa nousuaan. Toinen vahvistuva ilmiö on osa-aika-eläkkeen vaikutus eläkkeensaajien työssäoloon. Tämä näkyy maassa asuvien eläkeläisten ja maassa asuvien eläkkeensaajien eläkeikien eron kasvuna. Kolmas vahvistuva kehityspiirre on työttömyyseläkeputkessa olon lyheneminen.

Eläkkeensaajien väestöosuuteen vaikuttaa eläkkeensaajien ja väestön määrittely: osa-aika-eläkkeen-saajat tai eläkkeensaajien muu työssäolo, maassa asuva väestö ja eläkkeensaajat/ns. vakuutettu väestö (tällöin vakuutettu väestö sisältää myös ulkomailla asuvat Suomesta

eläkettä tai muuta etuutta saavat). Seuraavassa kuviossa 47 eläkkeelle siirtymisikä on laskettu ottaen huomioon mainitut tekijät.

Osa-aikaeläkkeensaajien määrän tai eläkkeensaajien muun työssäolon lisääntyminen näkyy eläkeiän kohoamisena, sillä heidät tilastoidaan työllisiksi. Tällöin eläkeläinen määritellään eläkkeensaajaksi, joka ei ole työssä.

Kun suurempi osuus työikäisistä eläkkeensaajista siirtyy tai eläke maksetaan muuten ulkomaille, se näkyy eläkeiän kohoamisena. Väestölaskelmat tehdään useimmiten koskien juuri maassa asuvaa väestöä. Työssäkäyntitilaston eläkeläiset ovat maassa asuvia eläkkeensaajia, jotka eivät ole työssä.

Lisäksi todelliseen työstä poistumisikään vaikuttavat eläkkeen myöntämisen edellytyksenä olevat erilaiset päivärahan kestoon liittyvät kriteerit ns. eläkeputket. Työttömyyseläkkeen edellytyksenä on vähintään 500 päivän (5 päivää viikossa) työttömyys. Varsinaisen työkyvyttömyyseläkkeen edellytyksenä on 300 sairauspäivää (6 päivää viikossa). Yksilöllisessä varhaiseläkkeessä ei vastaavaa odotusaikaa ole. Viime vuosina erityisesti työttömyyseläkkeensaajien ja yksilöllisen varhaiseläkkeen saajien osuudet ovat huomattavasti vaihdelleet. Erityisesti työttömyyseläkeputki on laskenut työstä luopumisikää. .

V IKÄÄNTYVIEN PÄÄASIAALLINEN TOIMINTA

Ikääntyvien pääasiallinen toiminta ei muutu suuresti lyhyellä aikavälillä. Edellisissä seuranta-raporteissa esitetyt pääasiallista toimintaa koskevat kuviot muistuttavatkin suuresti toisi-aan. Pääasiallisen toiminnan keskeiset piirteet voisi pelkistää seuraavasti.

Ikääntyvien työllisyys alkaa laskea lähestyttäessä 50. ikävuotta ja 55. vuoden tienoilla las-ku jyrkkenee. 64-vuotiaina vain runsas 10 prosenttia työskentelee. Työllisyysasteen alene-minen liittyy toisaalta eläkkeellä olon yleistymiseen, toisaalta työttömyyden kasvuun. Eläk-keellä olo merkitsee ennen 60. ikävuotta yleensä työkyvyttömyyseläkkeellä oloa, työttö-mänä olo puolestaan ennakoi työttömyyseläkkeelle siirtymistä.

Perusrakenteen samanlaisuudesta huolimatta seuraavan kuvion käyrien taso kuitenkin poik-keaa jo muutamankin vuoden takaisesta.

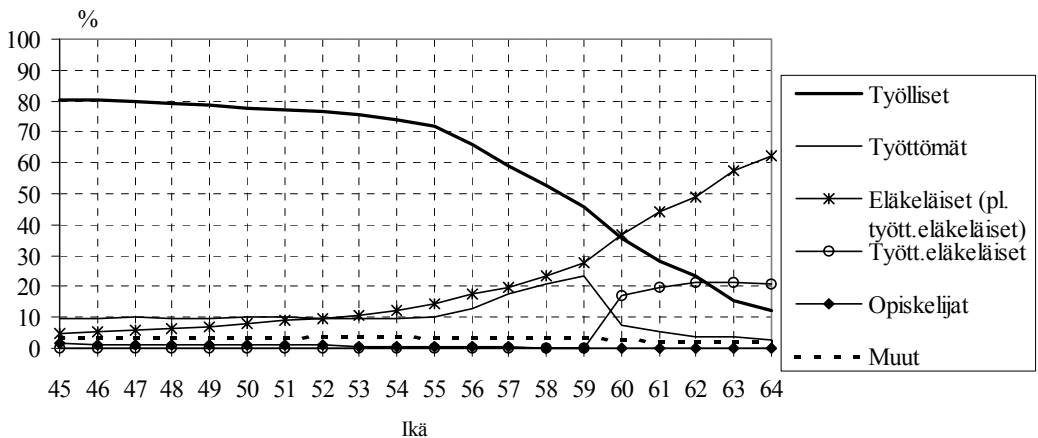
Työllisten väestöosuus on kohonnut joka ikäryhmässä vuoden 1998 joulukuusta vuoden 2000 joulukuuhun. Työllisyysaste on 55. ikävuodesta 60. ikävuoteen jokaisessa yksi-vuotisikäryhmässä noussut vähintään 0,5 prosenttiyksikköä. Muissa ikääntyvien ryhmissä nousu on ollut vähäisempää.

Eläkeläisten väestöosuus on muuttunut työllisten osuutta enemmän. Väestöosuus on pu-donnut eniten, lähes 5 prosenttiyksikköä ikävuosien 57 ja 61 välillä. Kuviossa on työttömyys-eläkeläiset erotettu muista eläkeläisistä. Tällöin käy ilmi, miten merkittävä eläkkeellä olon muoto työttömyyseläke on 60 vuotta täyttäneiden parissa. Joka viides on työttömyys-eläkkeellä.

Kuvio 48.

45 - 64-vuotiaiden pääasiallinen toiminta 31.12.2000.

Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

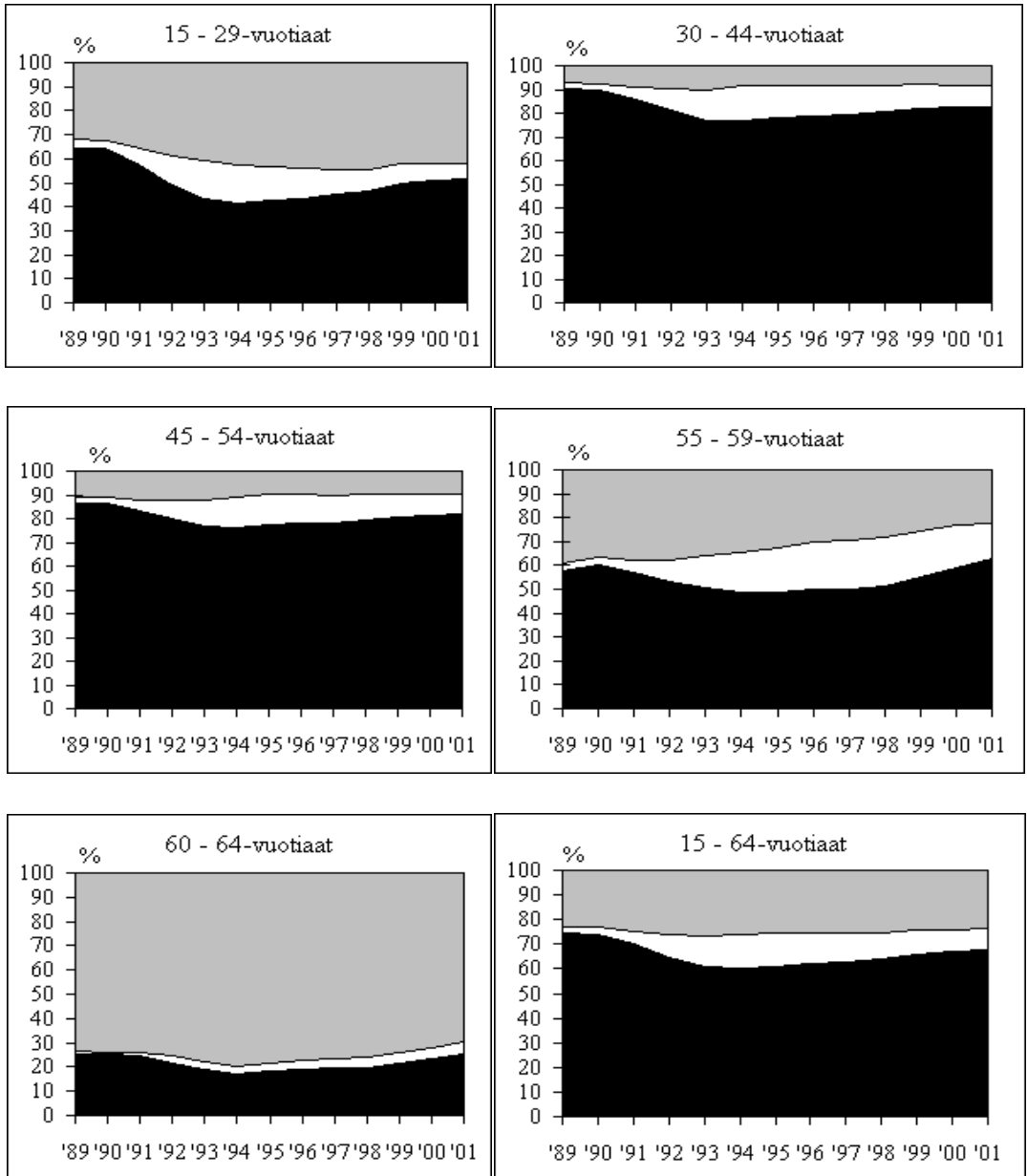
Työttömänä olevien osuus ei ole paljoakaan muuttunut. Työttömänä olevien väestöosuus on muita ikäryhmiä selvästi suurempi 55 - 59-vuotiaiden parissa. Kun vielä vuonna 1998 työttömyys alkoi tasaisesti nousta 54. ikävuoden jälkeen, alkaa nousu vuonna 2000 jo yhtä ikävuotta myöhemmin ja tällöinkin aikaisempaa selvästi lievempänä.

Kuviossa 49 on esitetty väestön jakautuminen työllisiin, työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin vuosina 1989 - 2001. Kuvioista näkyy viime vuosien myönteisen kehityksen jatkuminen, jopa kiihtyminen, vuonna 2001. Työllisyyden kasvu on entisestään nopeutunut ikääntyneiden, myös 60 - 64-vuotiaiden parissa. Samalla ikääntyneiden työttömien väestöosuus on hieman pienentynyt. Työvoiman ulkopuolella olevien, lähinnä eläkeläisten, väestöosuuden lasku on ollut nopeampaa. Ikääntyneiden työllisyysaste on myönteisestä kehityksestä huolimatta selvästi matalampi kuin nuoremmilla ikäryhmillä.

Kuvio 49.

Työvoimatase (jossa työttömät työnhakijien mukaan) eri ikäryhmissä vuosina 1989 – 2001. Työministeriö, työnhakijatilasto ja Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

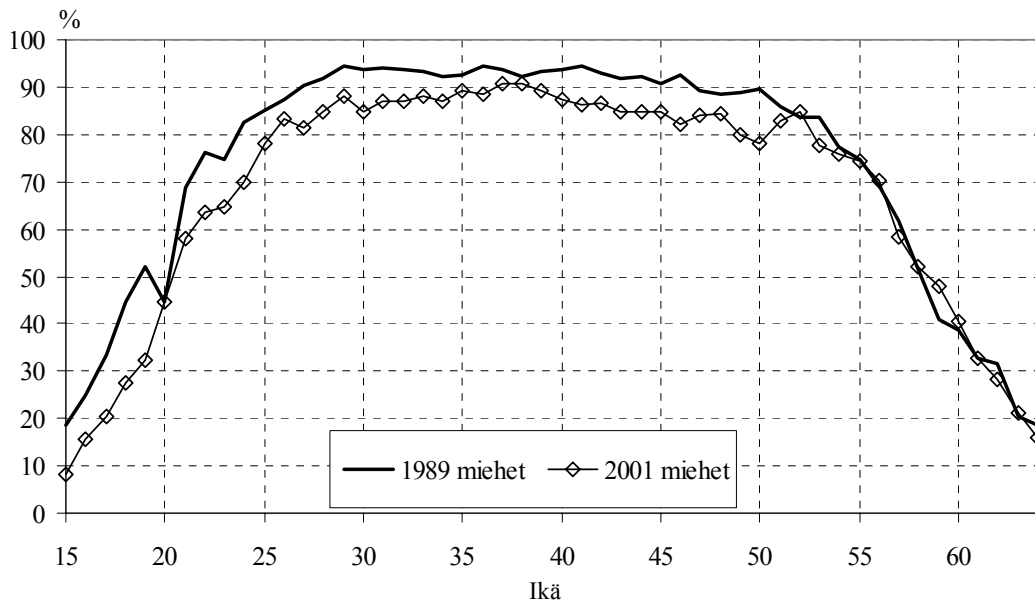

■ Työlliset □ Työttömät työnhakijat ▒ Työvoiman ulkopuolella

LIITEKUVIOT

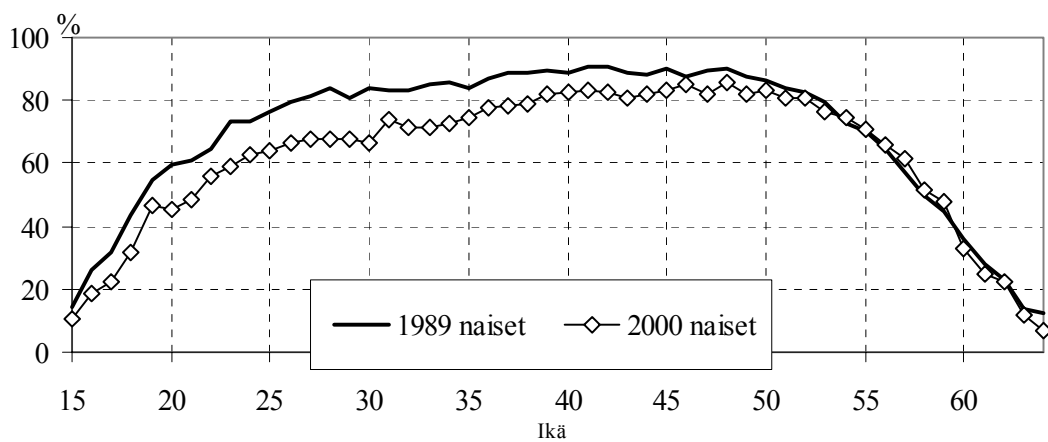
Liitekuvio 1a.

Työllisyysaste iän ja sukupuolen (miehet) mukaan vuosina 1989 ja 2001.
Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

Liitekuvio 1b.

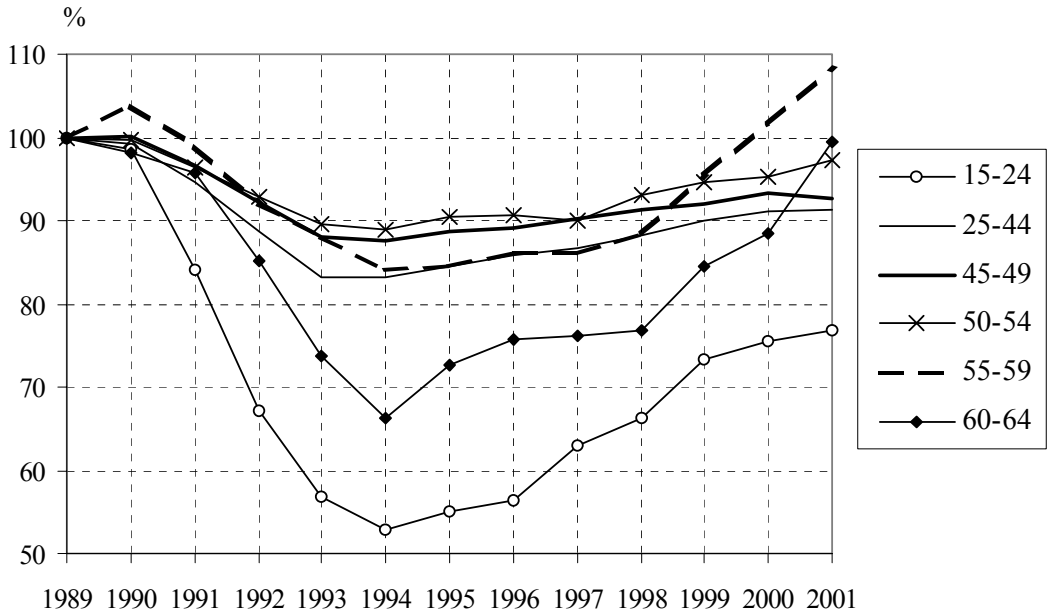
Työllisyysaste iän ja sukupuolen (naiset) mukaan vuosina 1989 ja 2001.
Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

Liitekuvio 2.

Työllisyysasteindeksi ikäryhmittäin. 1989 = 1000.

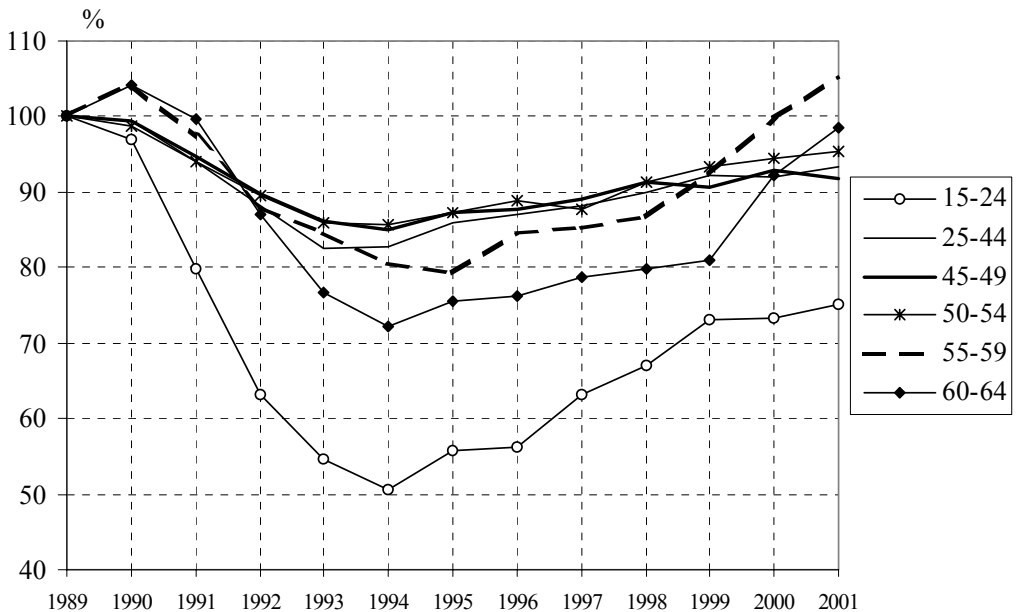
Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

Liitekuvio 3a.

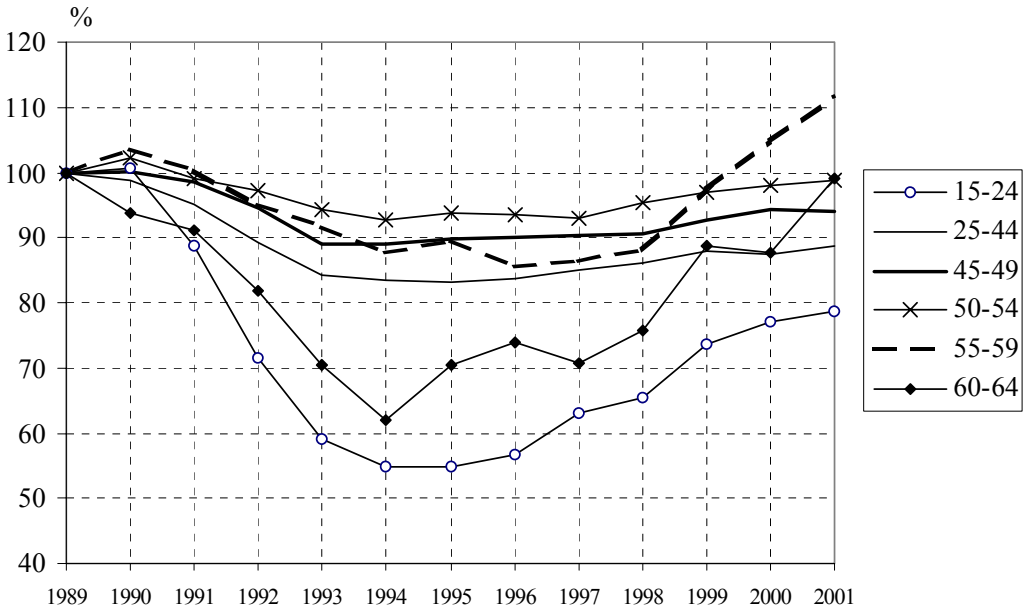
Työllisyysasteindeksi ikäryhmittäin, miehet. 1989 = 100.

Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

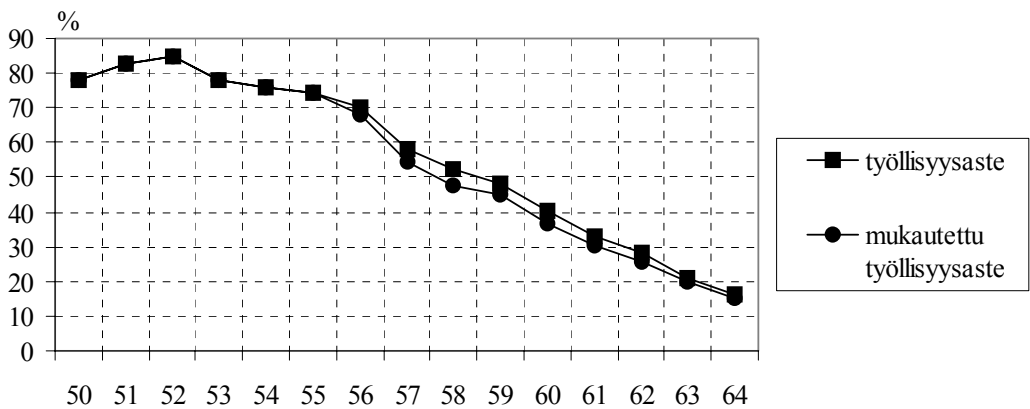
Liitekuvio 3b.

Työllisyysasteiksi ikäryhmittäin, naiset. 1989 = 100.
Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

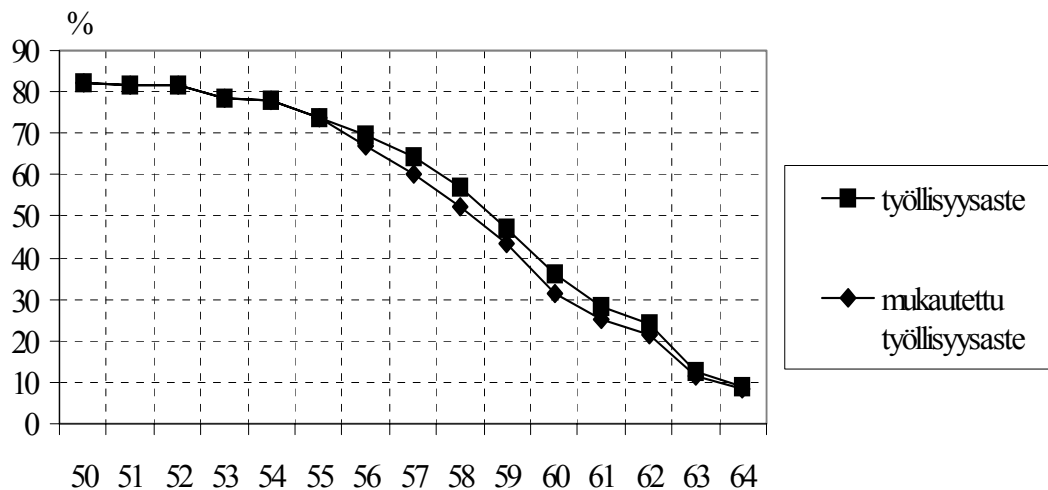
Liitekuvio 4a.

Miesten työllisyysaste ja mukautettu työllisyysaste, jossa osa-aikaeläkeläisen panos vastaa puolta tavallisen työllisen työpanoksesta, vuonna 2001.
Tilastokeskus, työvoimatutkimus sekä Kelan ja ETK:n yhteistilasto, Tilasto Suomen eläkkeensaajista.

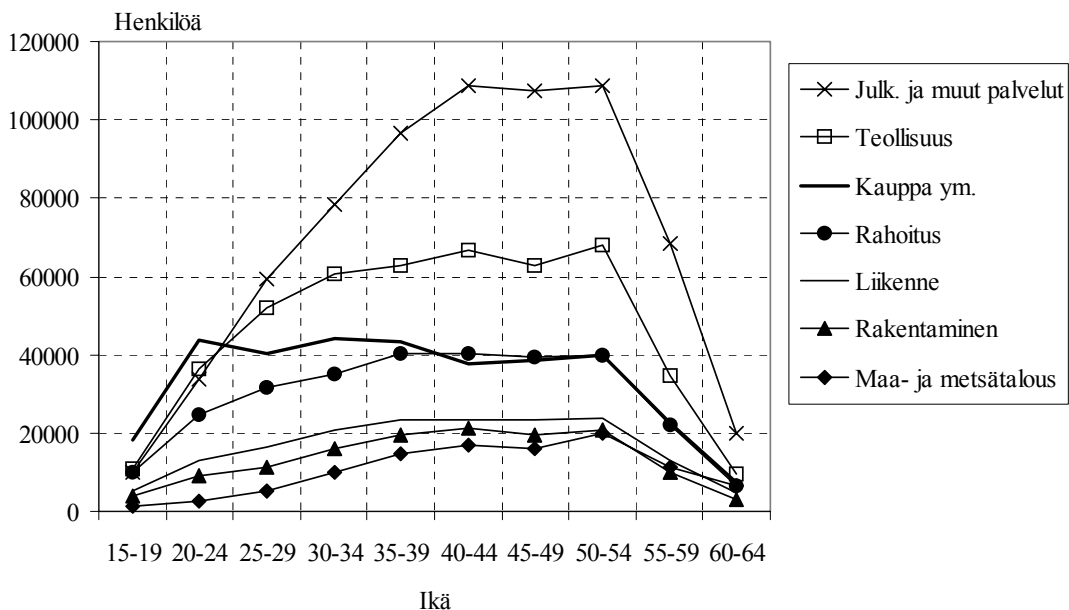
Kuvio 4b.

Naisten työllisyysaste ja mukautettu työllisyysaste, jossa osa-aikaeläkeläisen panos vastaa puolta tavallisen työllisen työpanoksesta, vuonna 2001. Tilastokeskus, työvoimatutkimus sekä Kelan ja ETK:n yhteistilasto, Tilasto Suomen eläkkeensaajista.

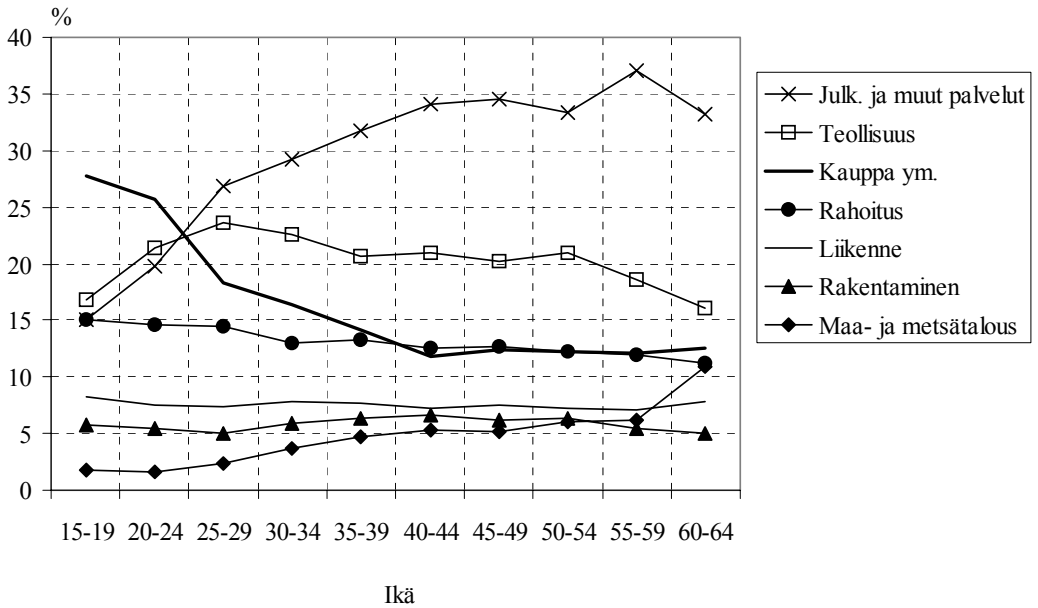
Liitekuvio 5a.

Työlliset toimialan ja iän mukaan (henkilöä) 31.12.2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto (ennakkotieto)

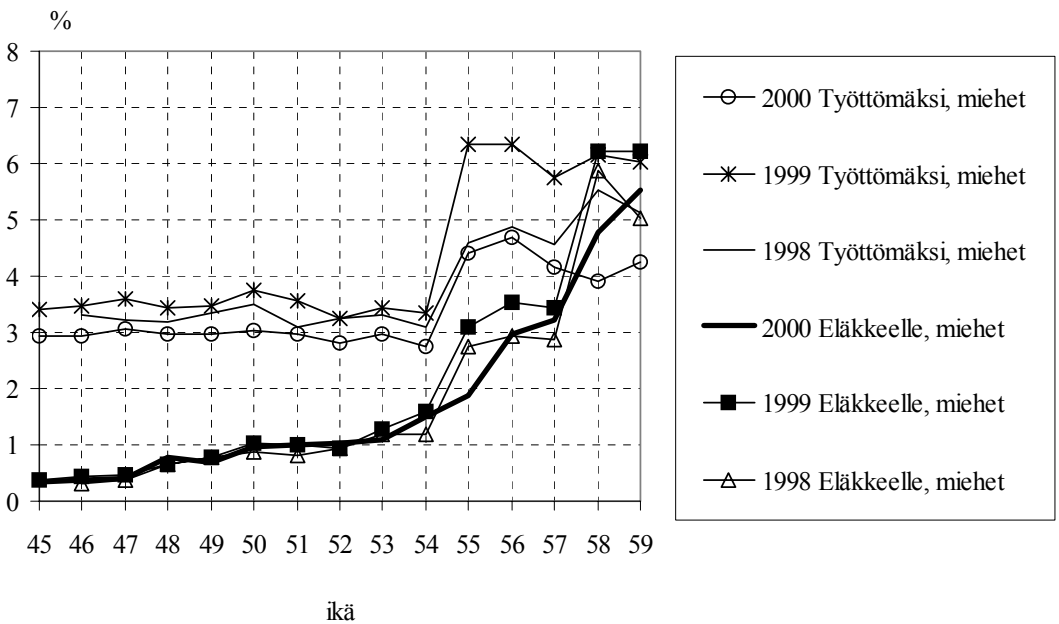
Liitekuvio 5b.

Työllisten jakautuminen toimialoittain eri ikäryhmissä (%) 31.12.2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto (ennakkotieto).

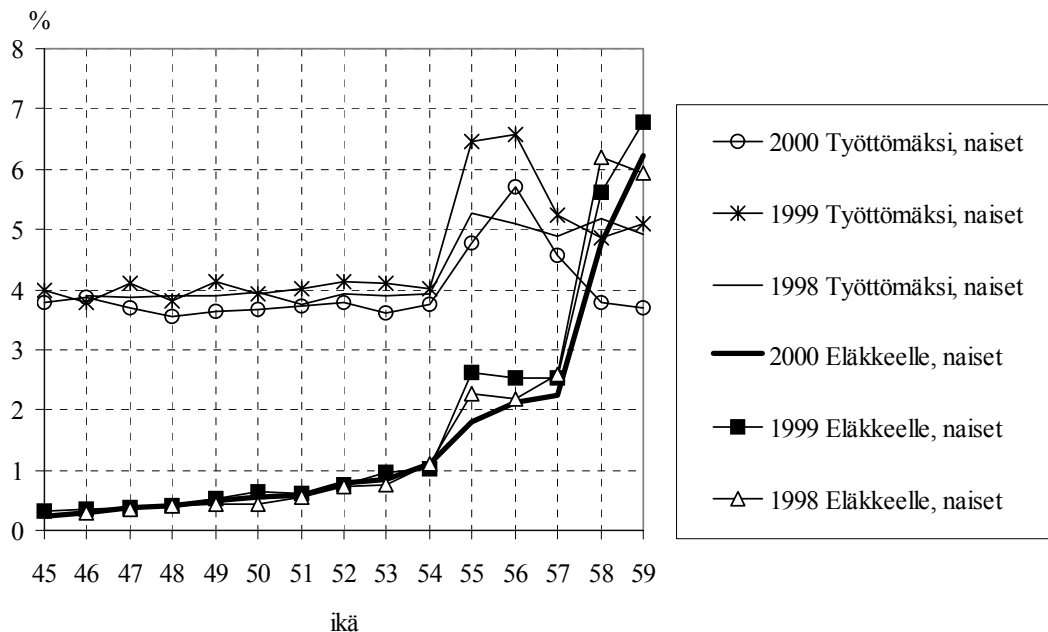
Liitekuvio 6a.

Työllisten poistuma työttömyyteen ja eläkkeelle iän ja sukupuolen (miehet) mukaan vuosina 1998 – 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

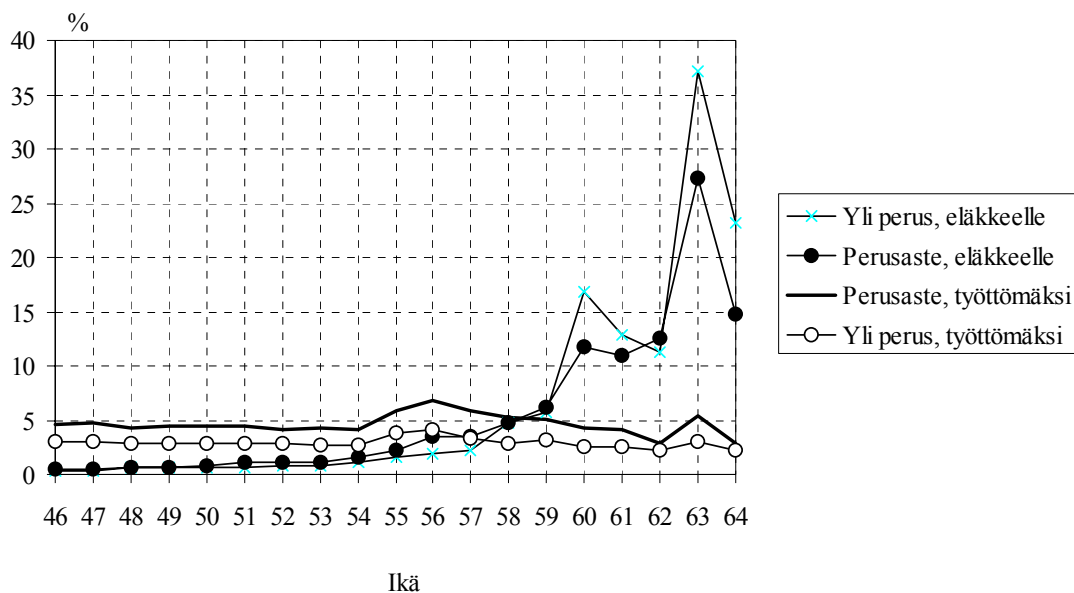
Liitekuvio 6b.

Työllisten poistuma työttömyyteen ja eläkkeelle iän ja sukupuolen (naiset) mukaan vuosina 1998 – 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

Liitekuvio 7.

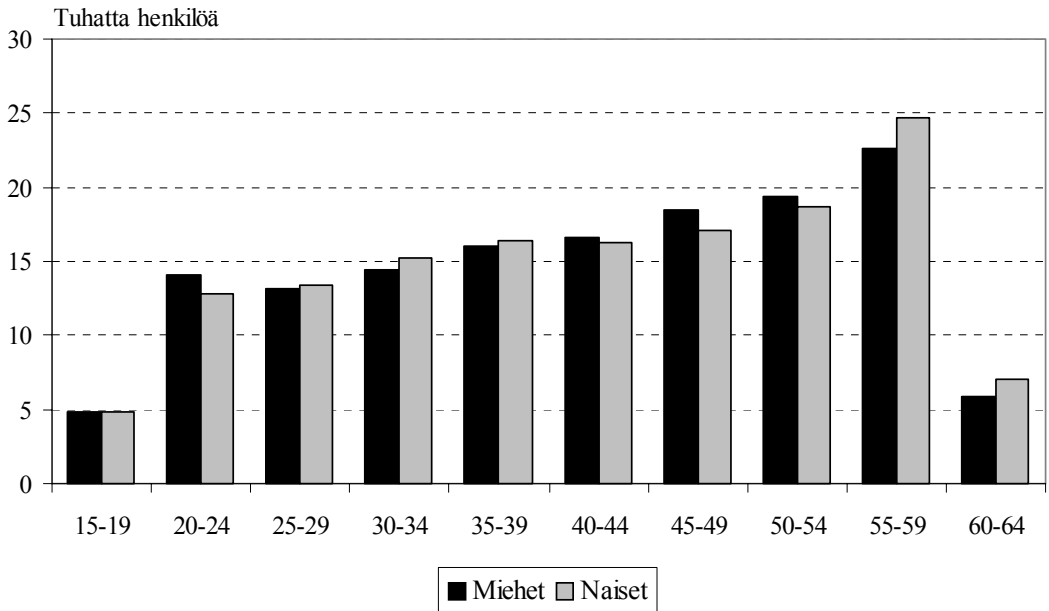
Työllisten poistuma työttömyyteen ja eläkkeelle iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

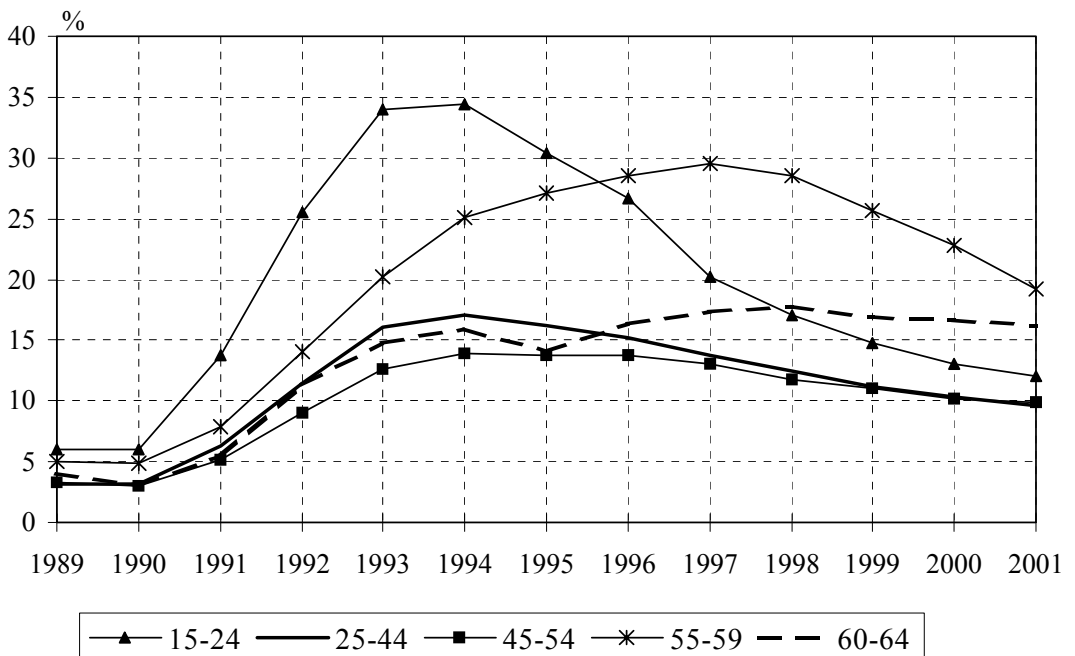
Liitekuvio 8.

Työttömät työnhakijat iän ja sukupuolen mukaan keskimäärin vuonna 2001.
Työministeriö, työnvälitystilasto

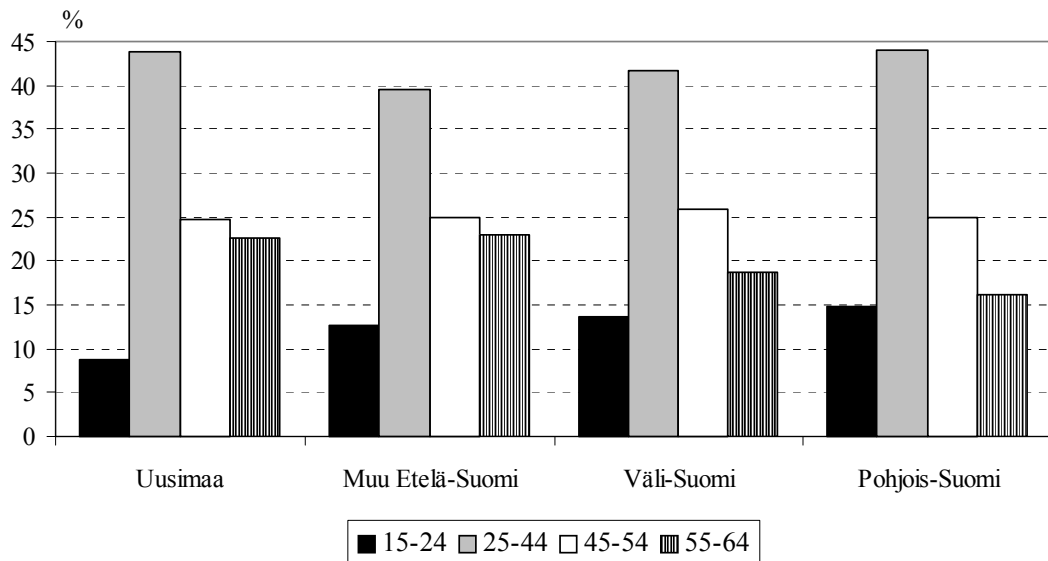
Liitekuvio 9.

Työttömien työnhakijoiden %-osuus työttömien työnhakijoiden ja työvoimatutkimuksen työllisten summasta ikäryhmittäin keskimäärin vuosina 1989 - 2001

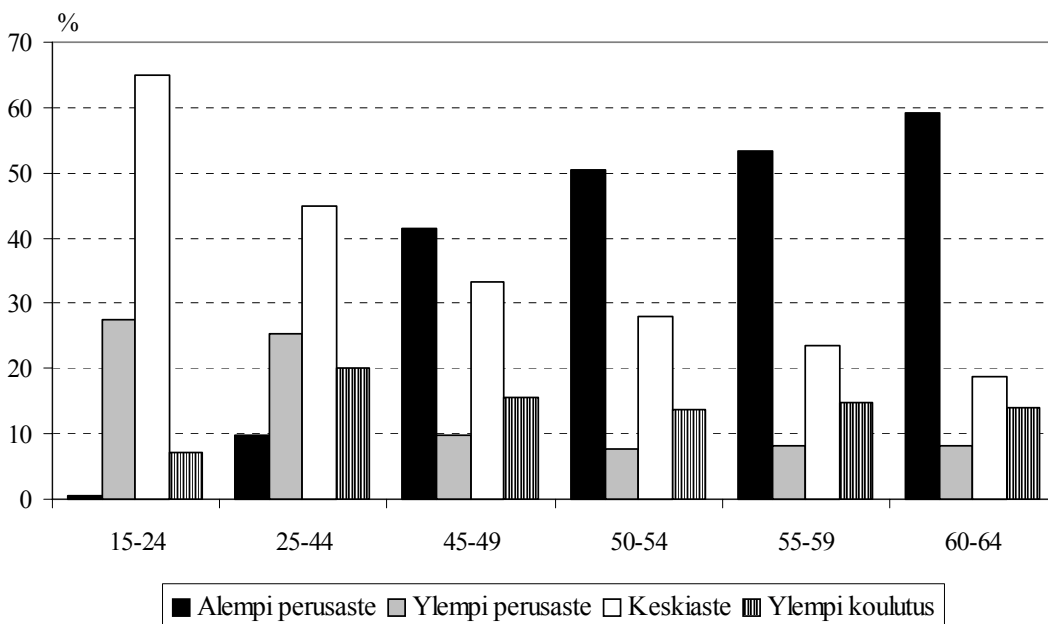
Liitekuvio 10.

Työttömien työnhakijoiden ikäryhmittäinen jakautuminen alueittain vuonna 2001.
Työministeriö, työnvälitystilasto.

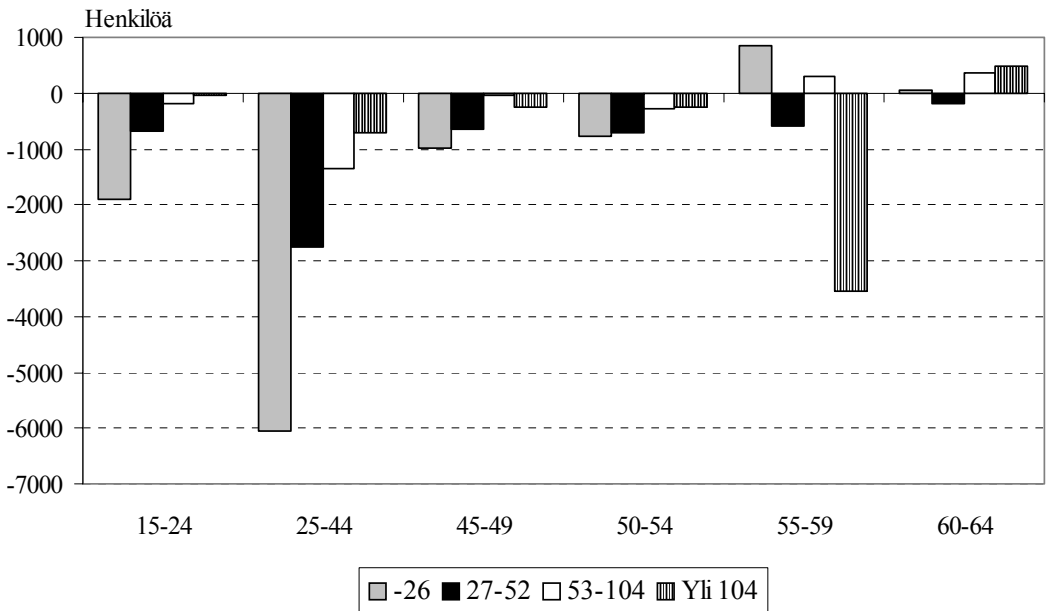
Liitekuvio 11.

Työttömien työnhakijoiden koulutustausta iän mukaan keskimäärin vuonna 2001.
Työministeriö, työnvälitystilasto.

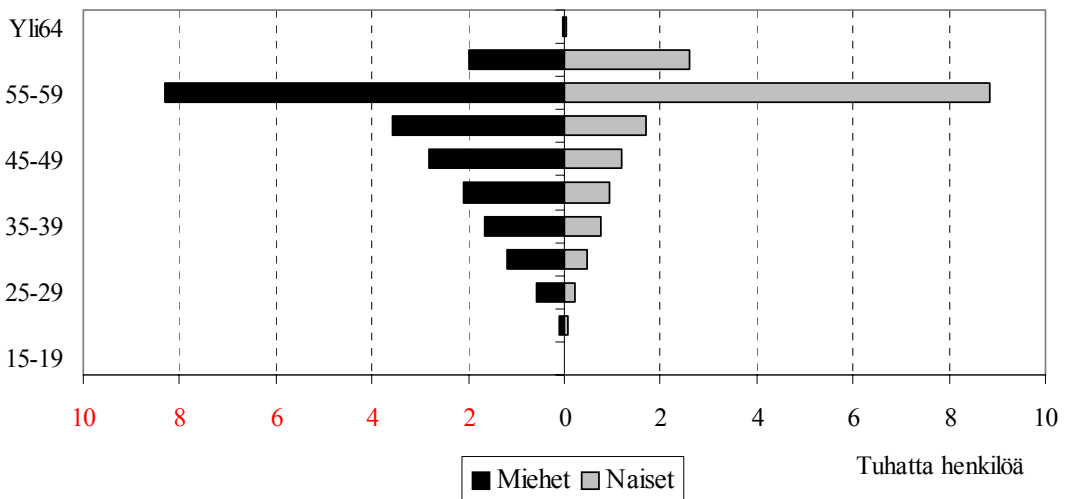
Liitekuvio 12.

Työttömien työnhakijoiden määrän muutos edellisestä vuodesta työttömyyden keston mukaan eri ikäryhmissä vuonna 2001. Työministeriö, työnvälitystilasto.

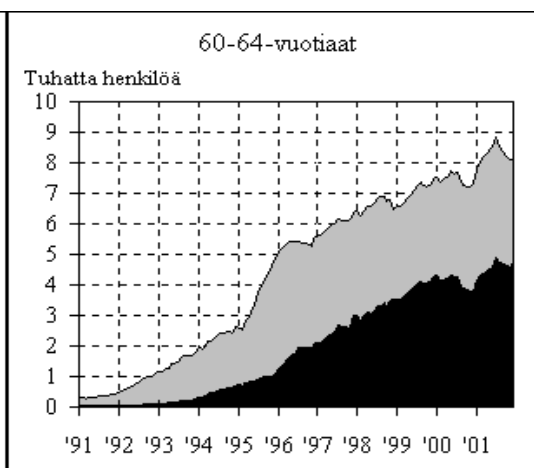
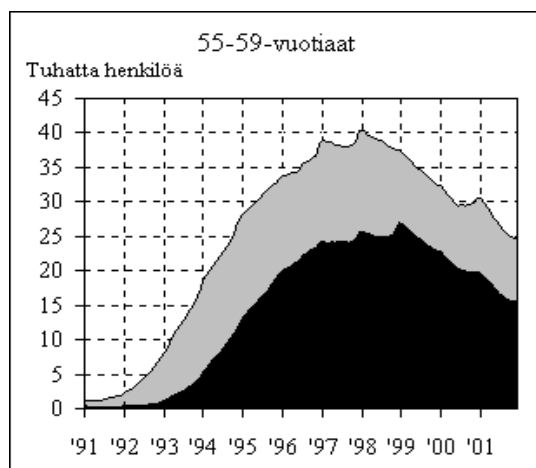
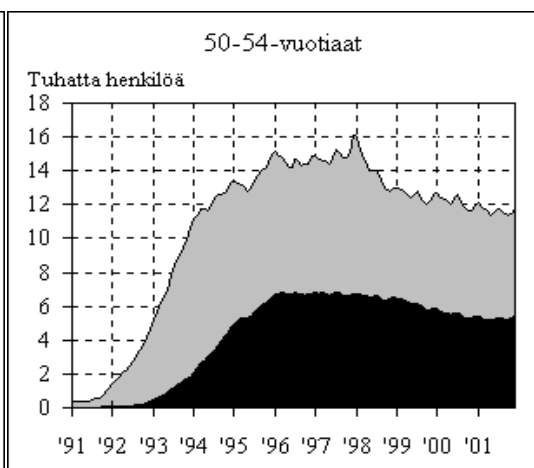
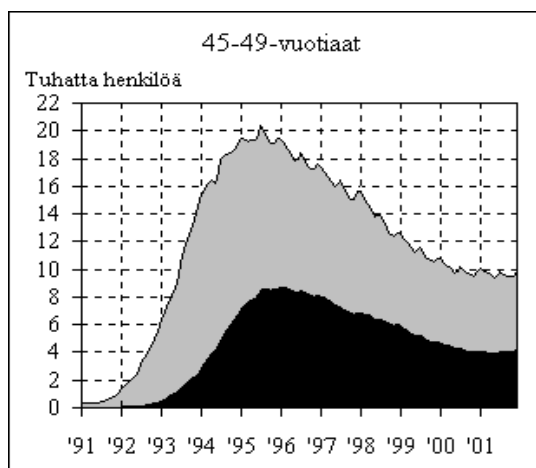
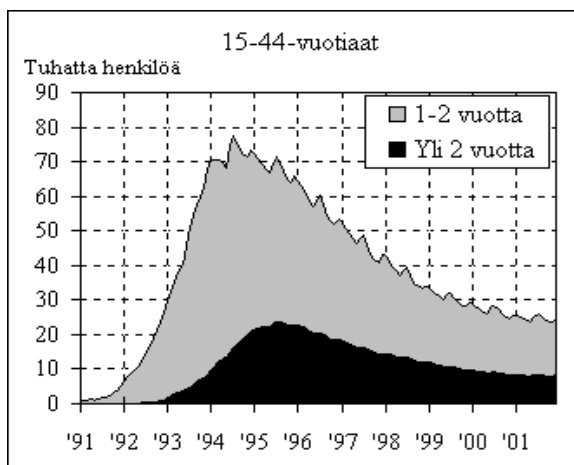
Liitekuvio 13.

Yli 2 vuotta työttömänä olleet työttömät työnhakijat sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2001. Työministeriö, työnvälitystilasto.

Liitekuvio 14.

Pitkäaikaistyöttömien määrän kehitys vuosina 1991 – 2001 eri ikäryhmissä.
Työministeriö, työnvälitystilasto.

LIITETAULUKOT

Liitetaulukko 1.

Työllisyysasteet vuosina 1989, 1994, 2000 ja 2001 iän ja sukupuolen mukaan, muutos prosentteina ja prosenttiyksikköinä

Työllisyysaste														
Yhteensä					Miehet					Naiset				
Vuosina														
Ikä	1989	1994	2000	2001	Ikä	1989	1994	2000	2001	Ikä	1989	1994	2000	2001
15-24	53	28	40	40	15-24	54	27	40	40	15-24	52	29	40	41
25-44	89	74	81	81	25-44	93	77	86	86	25-44	86	74	75	76
45-49	90	78	84	83	45-49	90	77	84	83	45-49	89	80	84	84
50-54	83	74	79	80	50-54	84	72	79	80	50-54	81	75	79	80
55-59	58	49	59	63	55-59	59	48	59	62	55-59	57	50	60	64
60-64	26	17	23	25	60-64	29	20	27	28	60-64	23	14	20	22
15-64	74	60	67	68	15-64	77	61	69	70	15-64	72	59	64	65

Työllisyysasteen muutosprosentti														
Yhteensä					Miehet					Naiset				
Vuosina														
Ikä	89-94	94-01	89-01	00-01	Ikä	89-94	94-01	89-01	00-01	Ikä	89-94	94-01	89-01	00-01
15-24	-47	45	-24	2	15-24	-50	49	-26	1	15-24	-44	41	-22	2
25-44	-17	10	-9	1	25-44	-17	12	-7	1	25-44	-14	2	-12	1
45-49	-13	7	-8	0	45-49	-14	8	-8	0	45-49	-10	5	-6	0
50-54	-11	8	-3	1	50-54	-14	11	-5	1	50-54	-7	7	-1	1
55-59	-16	29	9	6	55-59	-19	30	6	6	55-59	-12	28	12	7
60-64	-35	49	-3	8	60-64	-31	41	-3	6	60-64	-39	60	-3	11
15-64	-19	13	-9	1	15-64	-21	14	-9	1	15-64	-18	11	-9	2

Työllisyysasteen muutos, prosenttiyksikköä														
Yhteensä					Miehet					Naiset				
Vuosina														
Ikä	89-94	94-01	89-01	00-01	Ikä	89-94	94-01	89-01	00-01	Ikä	89-94	94-01	89-01	00-01
15-24	-25	12	-13	1	15-24	-27	13	-14	1	15-24	-23	12	-11	1
25-44	-15	7	-8	1	25-44	-16	9	-7	1	25-44	-12	2	-10	1
45-49	-12	5	-7	0	45-49	-13	6	-7	0	45-49	-9	4	-5	0
50-54	-9	6	-3	1	50-54	-12	8	-4	0	50-54	-6	5	-1	1
55-59	-9	14	5	4	55-59	-11	14	3	3	55-59	-7	14	7	4
60-64	-9	8	-1	2	60-64	-9	8	-1	1	60-64	-9	8	-1	2
15-64	-14	8	-7	1	15-64	-16	9	-7	1	15-64	-13	7	-6	1

Liitetaulukko 2.

Työllisenä edellisen vuoden lopussa olleiden pääasiallinen toimi vuoden lopussa vuosina 1989-2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

15-24-vuotiaat							25-44-vuotiaat						
ed. vuoden lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %						ed. vuoden lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %					
	Työll.	Työtön	Opisk.	Eläkel.	Muu	Työll.		Työtön	Opisk.	Eläkel.	Muu		
1989	303660	76,9	3,1	12,4	0,1	7,5	1989	1363723	94,6	1,7	1,2	0,3	2,1
1990	297607	73,9	5,1	12,5	0,1	8,4	1990	1377974	93,3	2,9	1,3	0,3	2,3
1991	270224	67,6	11,8	13,5	0,1	7,0	1991	1348292	88,9	7,1	1,6	0,3	2,2
1992	214627	65,3	16,1	11,2	0,1	7,3	1992	1243089	87,9	8,4	1,3	0,3	2,2
1993	163817	64,3	15,9	13,4	0,1	6,3	1993	1148165	87,5	8,3	1,5	0,3	2,4
1994	127885	70,0	11,2	13,1	0,1	5,6	1994	1065098	91,0	5,4	1,3	0,2	2,1
1995	135906	67,9	12,2	15,0	0,1	4,8	1995	1071471	90,7	5,5	1,5	0,2	2,1
1996	140751	69,4	11,7	14,0	0,1	4,8	1996	1065514	91,4	5,3	1,2	0,2	1,8
1997	146819	71,4	8,2	15,2	0,0	5,2	1997	1067150	92,1	4,1	1,5	0,2	2,1
1998	167406	74,8	7,7	12,3	0,0	5,1	1998	1085392	92,4	4,2	1,3	0,1	2,0
1999	211078	73,1	6,0	14,9	0,0	6,0	1999	1093372	92,4	4,1	1,4	0,2	2,0
2000	224403	74,8	5,0	14,5	0,0	5,7	2000	1092689	93,2	3,6	1,3	0,1	1,8
45-54-vuotiaat							Yli 54-vuotiaat (1998-1999 55-64-vuotiaat)						
ed. vuoden lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %						ed. vuoden lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %					
	Työll.	Työtön	Opisk.	Eläkel.	Muu	Työll.		Työtön	Opisk.	Eläkel.	Muu		
1989	465831	95,0	1,6	0,2	1,9	1,3	1989	219981	79,2	2,0	0,0	16,8	2,0
1990	479446	94,2	2,6	0,2	1,7	1,3	1990	218720	78,4	2,4	0,0	17,2	2,0
1991	497656	91,2	5,7	0,3	1,6	1,2	1991	216110	76,9	5,8	0,0	15,4	1,8
1992	504175	90,1	6,9	0,3	1,5	1,2	1992	207256	74,9	8,5	0,0	14,9	1,6
1993	507396	89,7	6,7	0,3	1,9	1,4	1993	195052	69,5	8,8	0,1	19,9	1,7
1994	507257	92,6	4,6	0,3	1,5	1,1	1994	177481	76,5	6,2	0,1	16,0	1,3
1995	532281	92,1	5,0	0,3	1,4	1,2	1995	177393	76,7	5,9	0,1	15,8	1,6
1996	553658	92,3	5,2	0,3	1,3	1,0	1996	171628	78,6	5,7	0,0	14,4	1,2
1997	559222	94,3	3,4	0,4	0,8	1,1	1997	182748	82,9	4,4	0,1	11,1	1,4
1998	596832	94,2	3,7	0,3	0,8	1,0	1998	183178	84,6	4,4	0,1	9,6	1,2
1999	620780	93,8	3,9	0,3	0,9	1,0	1999	200466	83,1	5,1	0,1	10,7	1,1
2000	635722	94,5	3,4	0,3	0,8	0,9	2000	213756	84,4	3,9	0,1	8,0	3,7

Liitetaulukko 3.

Työllisyysaste iän ja sukupuolen mukaan 11 EU-maassa vuonna 2001.
OECD, Labour Force Survey.

Yhteensä											
Ikä	Belgia	Tanska	Espanja	Ranska	Irlanti	Italia	Hollanti	Itävalta	Suomi	Iso-Britannia	Norja
15-64	59,7	75,9	56,1	62,7	65,1	54,5	74,1	67,8	69,1	71,6	77,5
15-19	7,2	48,9	13,9	10,6	25,5	10,4	60,9	37,1	28,9	42,1	45,3
20-24	48,7	73,1	48,0	49,0	68,0	39,9	79,5	66,3	63,6	69,5	69,6
25-29	77,5	80,9	70,6	77,1	83,7	60,4	87,5	81,1	76,6	80,4	82,1
30-34	81,6	86,7	72,1	79,2	79,4	71,6	85,9	83,5	79,9	80,5	86,1
35-39	81,0	85,6	71,2	80,7	77,5	74,2	84,7	85,4	85,6	81,4	86,1
40-44	77,6	87,8	70,8	82,3	76,5	74,8	83,9	84,5	84,2	82,6	86,5
45-49	75,7	85,1	66,8	81,4	72,7	72,2	80,7	83,5	83,5	81,8	86,8
50-54	64,6	80,9	60,0	75,8	65,0	60,5	73,7	72,8	80,2	77,3	83,8
55-59	38,1	73,6	47,0	49,3	54,5	36,2	56,9	42,0	62,4	64,7	76,3
60-64	12,1	33,7	29,3	9,9	37,1	18,0	18,5	11,8	25,2	37,6	51,7

Miehet											
Ikä	Belgia	Tanska	Espanja	Ranska	Irlanti	Italia	Hollanti	Itävalta	Suomi	Iso-Britannia	Norja
15-64	68,5	80,2	70,8	69,8	76,0	68,1	82,7	75,9	71,6	78,2	81,1
15-19	9,6	48,2	18,2	13,8	29,5	12,3	61,3	42,4	27,4	42,9	43,7
20-24	53,3	79,5	55,3	53,8	73,5	46,1	81,5	69,7	68,1	73,8	73,0
25-29	83,0	86,2	79,2	85,3	89,5	69,9	92,1	85,1	83,2	87,9	86,3
30-34	88,7	91,4	86,7	89,2	89,9	86,7	94,9	91,2	86,8	89,5	90,5
35-39	91,5	89,4	88,6	90,0	91,9	91,1	94,2	93,7	90,7	89,1	89,4
40-44	87,4	91,0	89,3	90,9	90,6	92,3	93,7	93,0	85,9	88,6	89,2
45-49	87,4	88,5	87,6	89,5	87,0	91,4	92,0	92,6	82,2	86,5	90,4
50-54	79,8	85,9	83,5	84,9	81,9	80,5	88,8	83,9	79,8	83,1	88,6
55-59	50,4	77,5	69,2	55,9	73,6	49,9	71,4	58,5	60,6	72,6	82,0
60-64	19,2	43,1	43,9	10,8	53,6	28,8	25,4	15,8	28,4	48,5	55,9

Naiset											
Ikä	Belgia	Tanska	Espanja	Ranska	Irlanti	Italia	Hollanti	Itävalta	Suomi	Iso-Britannia	Norja
15-64	50,7	71,4	41,6	55,7	54,0	40,9	65,3	59,8	66,6	64,9	73,8
15-19	4,7	49,6	9,4	7,3	21,2	8,4	60,4	31,9	30,4	41,2	46,8
20-24	44,1	66,9	40,6	44,4	62,5	33,8	77,5	63,0	59,0	65,0	66,3
25-29	72,0	75,2	61,3	68,9	77,7	50,9	82,8	77,2	69,2	72,5	77,9
30-34	74,3	81,8	57,4	69,4	69,0	56,2	76,7	75,8	72,8	71,1	81,6
35-39	70,2	81,7	54,7	71,6	63,6	57,0	74,8	76,8	80,0	73,4	82,7
40-44	67,7	84,7	53,1	73,8	62,7	57,2	74,0	75,7	82,5	76,6	83,7
45-49	63,8	81,3	47,3	73,6	58,3	53,1	69,1	74,4	84,8	77,1	83,2
50-54	49,3	76,1	37,2	67,1	47,8	40,8	58,2	61,8	80,5	71,5	78,9
55-59	25,9	69,4	26,1	42,9	34,9	23,1	42,0	26,2	64,1	57,0	70,5
60-64	5,3	24,3	16,2	9,2	20,5	7,9	11,7	8,1	22,2	27,2	47,3

Liitetaulukko 4.

Työttömänä edellisen vuoden lopussa olleiden pääasiallinen toimi seuraavan vuoden lopussa vuosina 1989 – 2000. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto. Tieto sijoitustyöstä ja työttömyyseläkkeestä vuodesta 1996 alkaen.

15-24-vuotiaat

	Työttömänä ed. v. lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %					Muu
		Työll.	Sij.työ	Työtön	Opisk.	Eläke	
1989	29685	49,0		20,7	13,2	0,3	16,9
1990	23613	42,5		27,3	13,4	0,3	16,5
1991	31989	33,8		38,8	13,2	0,3	14,0
1992	68218	28,6		45,5	11,9	0,1	13,9
1993	100124	21,3		50,3	16,6	0,1	11,8
1994	105462	28,7		43,1	17,1	0,1	11,1
1995	90371	29,8		43,5	18,3	0,1	8,3
1996	83797	20,2	8,5	40,1	21,0	0,1	10,2
1997	71219	26,1	9,4	33,3	20,0	0,1	11,0
1998	54931	28,3	10,1	33,3	17,9	0,1	10,4
1999	50838	30,5	8,5	31,0	17,5	0,1	12,4
2000	45209	33,5	7,5	29,6	16,5	0,1	12,8

25-44-vuotiaat

	Työttömänä ed. v. lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %					Muu
		Työll.	Sij.työ	Työtön	Opisk.	Eläke	
1989	65320	49,1		32,6	3,9	0,7	13,7
1990	54528	44,3		37,7	4,4	0,8	12,7
1991	72494	35,7		50,0	4,6	0,7	9,0
1992	159687	30,6		55,6	5,2	0,3	8,3
1993	229735	24,2		62,8	5,0	0,2	7,8
1994	279920	32,3		55,4	5,4	0,2	6,8
1995	248854	30,5		55,7	6,6	0,2	7,1
1996	229501	20,3	9,1	56,8	6,2	0,3	7,4
1997	220906	24,5	8,9	51,9	6,8	0,3	7,6
1998	186494	23,9	9,6	51,4	6,4	0,2	8,5
1999	166580	24,6	9,0	51,3	6,4	0,2	8,4
2000	153606	27,3	9,5	48,7	6,0	0,3	8,3

Liitetaulukko 4 jatkuu

45-54-vuotiaat

	Työttömänä ed. v. lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %					Muu
		Työll.	Sij.työ	Työtön	Opisk.	Eläke	
1989	22363	41,7		41,3	1,2	2,9	12,9
1990	18621	40,2		44,1	1,5	3,1	11,2
1991	23273	32,5		55,5	1,5	2,3	8,1
1992	48317	27,0		62,3	2,4	1,4	7,0
1993	74629	19,4		70,6	2,2	1,1	6,6
1994	98120	25,6		65,1	2,5	1,1	5,8
1995	96449	22,9		67,5	3,0	0,8	5,7
1996	100832	12,7	7,9	69,8	3,0	1,0	5,5
1997	105109	16,6	8,3	64,1	4,0	0,8	6,3
1998	95409	16,5	9,3	62,2	3,6	0,8	7,5
1999	89287	16,9	9,1	61,7	3,6	1,1	7,6
2000	87976	18,9	10,1	59,0	3,3	1,1	7,7

55-64-vuotiaat

	Työttömänä ed. v. lopussa	Pääasiallinen toiminta vuoden lopussa, %					Tyött. eläke	Muu
		Työll.	Sij.työ	Työtön	Opisk.	Eläke		
1989	12183	20,1	0,0	36,4	0,0	35,0		8,4
1990	11569	21,7	0,0	41,2	0,2	28,8		8,2
1991	13205	16,6	0,0	47,7	0,1	29,5		6,0
1992	24494	9,5	0,0	54,3	0,1	31,8		4,3
1993	39061	5,2	0,0	60,6	0,1	30,2		3,8
1994	51788	5,4	0,0	63,8	0,1	27,3		3,4
1995	55882	3,7	0,0	74,0	0,2	18,7		3,3
1996	62437	2,5	0,7	73,4	0,2	3,3	16,9	2,9
1997	70624	2,2	1,0	73,4	0,3	2,8	15,9	4,5
1998	69594	2,1	1,2	70,4	0,3	2,9	17,4	5,7
1999	67342	2,0	1,3	70,0	0,3	2,3	17,0	7,0
2000	66728	4,3	2,4	68,0	0,4	2,3	17,1	5,6

Liitetaulukko 5.

Työllisten ja työttömien vuosipoistuma iän ja koulutustason mukaan 1998 – 2000. Tieto sijoitustyöstä vuodesta 1996 lähtien, vuodet 1988 – 1995 vanhin ikäryhmä 55+, vuodesta 1996 lähtien vanhin ikäryhmä 55-64-v. Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

Perusasteen varassa olevat									
25-44-vuotiaat									
Työlliset					Työttömät				
Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu	Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu
1988	94,7	2,3	0,4	2,6	1988	39,1	42,7	0,9	17,3
1989	94,7	2,2	0,4	2,7	1989	44,0	36,3	1,0	18,7
1990	92,8	3,7	0,4	3,1	1990	38,9	41,7	1,1	18,3
1991	87,0	9,3	0,4	3,3	1991	30,8	54,7	0,9	13,6
1992	85,8	10,7	0,4	3,1	1992	25,6	61,2	0,4	12,8
1993	85,8	10,5	0,5	3,2	1993	18,9	69,1	0,3	11,7
1994	89,5	7,3	0,4	2,8	1994	24,6	64,2	0,3	10,9
1995	88,8	7,8	0,4	3,0	1995	22,1	65,1	0,2	12,6
1996	88,8	7,5	0,3	3,4	1996	21,4	65,4	0,2	13,0
1997	91,0	6,0	0,3	2,6	1997	24,7	61,5	0,3	13,6
1998	90,5	6,2	0,2	3,1	1998	25,0	60,2	0,2	14,5
1999	90,1	6,4	0,3	3,3	1999	24,6	60,2	0,2	15,0
2000	90,5	5,8	0,3	3,4	2000	27,3	57,4	0,3	14,9
45-54-vuotiaat									
Työlliset					Työttömät				
Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu	Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu
1988	94,2	2,2	2,0	1,6	1988	34,2	49,3	2,9	13,6
1989	94,1	2,0	2,3	1,6	1989	40,1	42,5	3,2	14,2
1990	93,1	3,1	2,1	1,7	1990	38,0	45,9	3,5	12,6
1991	89,5	6,9	1,9	1,7	1991	30,7	57,1	2,5	9,7
1992	88,2	8,5	1,9	1,4	1992	25,7	63,8	1,5	9,0
1993	87,6	8,4	2,4	1,6	1993	18,0	72,5	1,2	8,3
1994	90,9	5,8	1,9	1,4	1994	23,3	67,8	1,3	7,6
1995	90,2	6,5	1,7	1,6	1995	20,3	71,0	1,0	7,7
1996	90,3	6,7	1,4	1,6	1996	18,1	72,8	0,9	8,2
1997	93,2	4,3	1,2	1,3	1997	22,4	67,4	1,1	9,1
1998	92,9	4,7	1,0	1,4	1998	23,0	65,6	0,9	10,5
1999	92,3	5,1	1,2	1,4	1999	22,9	64,9	1,3	10,8
2000	93,0	4,5	1,1	1,4	2000	25,6	62,4	1,2	10,8
Yli 54-vuotiaat (vuosina 1997 ja 1998 55-64-vuotiaat)									
Työlliset					Työttömät				
Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu	Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu
1988	79,9	2,8	15,0	2,3	1988	12,0	28,7	52,7	6,6
1989	77,9	2,3	17,5	2,3	1989	19,3	36,8	35,4	8,5
1990	77,5	2,9	17,5	2,1	1990	21,0	41,4	29,2	8,4
1991	75,3	6,9	15,7	2,1	1991	16,1	47,7	30,0	6,2
1992	72,9	9,9	15,3	1,9	1992	9,0	54,3	32,5	4,2
1993	68,0	10,2	19,9	1,9	1993	4,9	59,9	31,3	3,9
1994	74,3	7,4	16,8	1,5	1994	4,9	63,3	28,4	3,4
1995	74,6	7,0	16,6	1,8	1995	3,3	73,7	19,4	3,6
1996	76,1	6,9	15,5	1,5	1996	2,9	72,6	20,9	3,6
1997	81,7	5,6	11,4	1,3	1997	3,9	72,8	19,8	3,6

Liitetaulukko 5 jatkuu

<i>Perusastetta korkeamman tutkinnon suorittaneet</i>									
25-44-vuotiaat									
Työlliset					Työttömät				
Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu	Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu
1988	94,7	1,7	0,2	3,4	1988	48,5	34,9	0,6	16,0
1989	94,6	1,6	0,2	3,6	1989	52,3	30,3	0,6	16,8
1990	93,4	2,6	0,2	3,8	1990	47,5	35,5	0,7	16,3
1991	89,5	6,3	0,2	4,0	1991	38,5	47,3	0,6	13,6
1992	88,6	7,7	0,2	3,5	1992	33,4	52,5	0,3	13,8
1993	88,0	7,7	0,2	4,1	1993	26,9	59,7	0,2	13,2
1994	91,4	5,0	0,2	3,4	1994	35,9	51,2	0,2	12,7
1995	91,2	5,0	0,2	3,6	1995	34,5	51,1	0,2	14,2
1996	90,8	4,9	0,1	4,2	1996	32,2	52,8	0,1	14,9
1997	93,1	3,8	0,2	2,9	1997	37,3	47,7	0,3	14,8
1998	92,8	3,8	0,1	3,4	1998	37,3	47,4	0,2	15,1
1999	92,9	3,7	0,1	3,3	1999	37,8	47,3	0,2	14,8
2000	93,6	3,2	0,1	3,0	2000	41,0	44,8	0,2	14,0
45-54-vuotiaat									
Työlliset					Työttömät				
Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu	Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu
1988	96,1	1,4	1,1	1,4	1988	39,9	46,0	2,1	12,0
1989	96,2	1,3	1,4	1,1	1989	44,8	39,2	2,3	13,7
1990	95,3	2,0	1,3	1,4	1990	43,8	41,0	2,5	12,7
1991	92,7	4,5	1,3	1,5	1991	35,4	53,0	2,0	9,6
1992	91,8	5,6	1,2	1,4	1992	28,7	60,2	1,3	9,8
1993	91,3	5,5	1,5	1,7	1993	21,3	68,2	1,0	9,5
1994	93,8	3,7	1,2	1,3	1994	28,2	61,7	0,9	9,2
1995	93,3	4,1	1,1	1,5	1995	25,9	63,6	0,7	9,8
1996	93,5	4,3	0,9	1,3	1996	22,6	66,7	0,6	10,1
1997	95,1	3,0	0,8	1,2	1997	27,3	60,9	0,9	10,8
1998	94,8	3,2	0,7	1,4	1998	28,4	59,2	0,8	11,7
1999	94,6	3,4	0,7	1,3	1999	28,5	59,0	0,9	11,5
2000	95,2	3,0	0,7	1,2	2000	31,6	56,3	1,0	11,1
Yli 54-vuotiaat (vuosina 1997 ja 1998 55-64-vuotiaat)									
Työlliset					Työttömät				
Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu	Vuosi	Työllinen	Työtön	Eläkkeellä	Muu
1988	84,1	1,6	12,6	1,7	1988	13,3	26,0	54,6	6,1
1989	81,8	1,3	15,3	1,6	1989	23,5	35,2	33,5	7,8
1990	80,2	1,6	16,6	1,6	1990	24,3	40,6	27,2	7,9
1991	79,8	3,9	14,9	1,4	1991	18,5	48,0	27,9	5,6
1992	78,2	6,2	14,3	1,3	1992	10,8	54,3	29,9	5,0
1993	71,7	6,8	19,9	1,6	1993	6,2	62,6	27,3	3,9
1994	79,4	4,5	14,9	1,2	1994	6,3	65,1	24,8	3,8
1995	79,2	4,5	14,9	1,4	1995	4,6	74,7	17,2	3,5
1996	81,0	4,4	13,2	1,4	1996	3,7	75,2	17,5	3,6
1997	85,5	3,5	10,0	1,0	1997	4,9	74,6	16,8	3,7

Liitetaulukko 6.

Työttömät iän ja sukupuolen mukaan ammattiryhmittäin. Työministeriö, työnvälitystilasto.

	Miehet			Naiset		
	45 - 54	55 - 64	15 - 64	45 - 54	55 - 64	15 - 64
Tekn., luonnont., yhteisk. työ	3748	4107	13588	2555	1711	10903
Terv.huolto, sosiaali-alan työ	421	152	2233	5650	3307	24879
Hallinto- ja toimistotyö	2248	2611	8568	6839	6889	24372
Kaupallinen työ	2259	2342	8044	3840	4772	14542
Maa- ja metsätalous, kalastus	2699	1666	7545	1219	1018	4248
Kuljetus- ja liikennetyö	2660	2243	8946	592	922	2155
Rakennus-, kaivos- ja louhintatyö	7788	4188	22195	116	155	552
Teollinen työ	12232	9208	46810	4900	5280	18234
Palvelutyö	1753	1046	8334	7315	5786	27985
Muualla luokittelematon työ	1987	949	19263	2673	1812	18289
Yhteensä	37795	28512	145527	35699	31652	146158

Muutos (henkilöä) vuodesta 2000 vuoteen 2001

	Miehet			Naiset		
	45 - 54	55 - 64	15 - 64	45 - 54	55 - 64	15 - 64
Tekn., luonnont., yhteisk. työ	-224	-127	-979	-23	36	-434
Terv.huolto, sosiaali-alan työ	-13	10	-323	-389	4	-3171
Hallinto- ja toimistotyö	-161	-58	-337	-472	-384	-2264
Kaupallinen työ	-105	-82	-409	-359	-209	-847
Maa- ja metsätalous, kalastusala	-108	-76	-583	-142	-39	-254
Kuljetus- ja liikennetyö	-148	-40	-653	58	-89	-53
Rakennus-, kaivos- ja louhintatyö	-215	-70	-1285	-12	-34	-40
Teollinen työ	-830	-515	-3620	-288	-396	-1285
Palvelutyö	-79	-19	-592	-527	-315	-2214
Muualla luokittelematon työ	95	119	-95	7	21	-433
Yhteensä	-1788	-858	-8875	-2147	-1405	-10996

Muutos (%) vuodesta 2000 vuoteen 2001

	Miehet			Naiset		
	45 - 54	55 - 64	15 - 64	45 - 54	55 - 64	15 - 64
Tekn., luonnont., yhteisk. työ	-5,6	-3,0	-6,7	-0,9	2,1	-3,8
Terv.huolto, sosiaali-alan työ	-3,0	7,0	-12,6	-6,4	0,1	-11,3
Hallinto- ja toimistotyö	-6,7	-2,2	-3,8	-6,5	-5,3	-8,5
Kaupallinen työ	-4,4	-3,4	-4,8	-8,5	-4,2	-5,5
Maa- ja metsätalous, kalastusala	-3,8	-4,4	-7,2	-10,4	-3,7	-5,6
Kuljetus- ja liikennetyö	-5,3	-1,8	-6,8	10,9	-8,8	-2,4
Rakennus-, kaivos- ja louhintatyö	-2,7	-1,6	-5,5	-9,4	-18,0	-6,8
Teollinen työ	-6,4	-5,3	-7,2	-5,6	-7,0	-6,6
Palvelutyö	-4,3	-1,8	-6,6	-6,7	-5,2	-7,3
Muualla luokittelematon työ	5,0	14,3	-0,5	0,3	1,2	-2,3
Yhteensä	-4,5	-2,9	-5,7	-5,7	-4,3	-7,0

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TYÖRYHMÄMUISTIOITA SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS PROMEMORIOR

ISSN 1237-0606

- 2002: 1 Suomen kansallinen HIV/AIDS -strategia. Hiv-asiantuntijaryhmän ehdotus Suomen kansalliseksi HIV/AIDS -strategiaksi. ISBN 952-00-1122-6
- 2 Huuhausainetestien käyttöä selvittäneen työryhmän muistio. ISBN 952-00-1131-5
- 3 Kansallinen projekti terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi -työryhmän muistio. ISBN 952-00-1135-8
- 3swe Promemoria av arbetsgruppen för tryggnad av hälso- och sjukvården i framtiden. ISBN 952-00-1140-4
- 3eng Memorandum of the National Project on Safeguarding the Future of Health Care Services. ISBN 952-00-1141-2
- 4 Leila Laatikainen, Kari Mattila, Pertti Palomäki. Koulutus-EVO:n käytön selvitys ja ehdotukset korvausjärjestelmän tarkistamiseksi. Selvityshenkilöiden raportti. ISBN 952-00-1136-6
- 5 Rikos- ja riita-asioiden sovittelun valtakunnallistamista ja sääntelytarvetta selvittäneen työryhmän muistio. ISBN 952-00-1137-4
- 6 Kohti monen polun alkoholipolitiikkaa. Alkoholipolitiikka 2000 -työryhmän loppuraportti. ISBN 952-00-1158-7 (mon.). ISBN 952-00-1175-7 (pain.)
- 7 EU:n rakennerahastohankkeiden hallinnoinnin kehittämistyöryhmän muistio. ISBN 952-00-1161-7
- 8 Aino-Inkeri Hansson. Selvitys sosiaali- ja terveystalouden ohjauksesta ja valvonnasta. Selvityshenkilön raportti. ISBN 952-00-1174-9
- 9 Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittäminen. ISBN 952-00-1164-1
- 10 Risto Suominen, Olli Valpola. Palvelut kotiin setelillä? Selvitys palvelusetelin käytön tehostamisesta kunnan kotipalveluissa. Selvityshenkilöiden raportti. ISBN 952-00-1170-6
- 11 Ajoterveys ja tiedonkulku -työryhmän muistio. ISBN 952-00-1171-4
- 12 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tietopalvelujen verkostoryhmän loppuraportti. ISBN 952-00-1176-5
- 13 Suomen kansallinen eläkestrategiaraportti. ISBN 952-00-1177-3
- 14 Liikenne- ja työtapaturmapotilaiden sairaanhoitokustannusten täyskustannusvastaavuutta selvittäneen työryhmän (TAKY) muistio. ISBN 952-00-1178-1
- 15 Kansallisen ikäohjelman seurantaraportti 2002. ISBN 952-00-1185-4